

**A farkaspókok hazai elterjedése és ökológiai
jellemzése,
különös tekintettel a fajok környezeti igényeire
(Araneae, Lycosidae)**

I. BEVEZETÉS	1
II. MÓDSZER	1
III. EREDMÉNYEK	2
1. Tricca lutetiana	3
2. Xerolycosa nemoralis	5
3. Xerolycosa miniata	6
4. Hygrolycosa rubrofasciata	7
5. Acantholycosa lignaria	8
6. Pardosa vittata	9
7. Pardosa riparia	10
8. Pardosa amentata	11
9. Pardosa lugubris	12
10. Pardosa paludicola	14
11. Pardosa pullata	15
12. Pardosa prativaga	17
13. Pardosa cribrata	18
14. Pardosa hortensis	19
15. Pardosa proxima	20
16. Pardosa morosa	21
17. Pardosa bifasciata	22
18. Pardosa nebulosa	23
19. Pardosa palustris	24
20. Pardosa monticola	25
21. Pardosa agrestis	26
22. Pardosa agricola	27
23. Alopecosa cuneata	28
24. Alopecosa pulverulenta	30
25. Alopecosa aculeata	32
26. Alopecosa trabalis	33
27. Alopecosa mariaae	34
28. Alopecosa striatipes	35
29. Alopecosa sulzeri	36
30. Alopecosa schmidtii	38
31. Alopecosa inquilina	39
32. Alopecosa fabrilis	40
33. Alopecosa pinetorum	41
34. Alopecosa solitaria	42
35. Alopecosa cursor	43
36. Alopecosa accentuata	44
37. Trochosa spinipalpis	46
38. Trochosa terricola	48
39. Trochosa ruricola	50
40. Trochosa robusta	52

I. BEVEZETÉS

A hazai pókfaunisztikai kutatások első kiemelkedő alakja Herman Ottó volt. Három kötetes összefoglaló művében nagy hangsúlyt kapott a fajok életmódjának bemutatása is (Herman 1876., 1878., 1879.) A Kárpát-medence faunakutatásának mérföldkövét jelentette Chyzer C. és Kulczynski L. munkássága. Az ő munkájuk európai kitekintéssel is mindmáig megalapozó jelentőségű a pókok faunisztikai irodalmában (Chyzer et Kulczynski 1892., 1894-97). Őket követően Kolosváry Gábor munkásságát kell feltétlenül megemlíteni. Faunisztikai kutatásai mellett nagyon sokoldalúan foglalkozott a pókokkal, különösen az Alföld faunájával (Kolosváry 1932., 1934., 1935.). A harmincas évek közepétől kezdődően Balogh János kutatásai jelentettek újabb fontos állomást a hazai pókfauna megismerésében (1933., 1935.). A negyvenes években Loksa Imrével közösen folytatták hazánk pókfaunájának kutatását. Az ötvenes évektől kezdődően Loksa Imre végez mindmáig intenzív gyűjtő és feldolgozó munkát. Ő készítette el a hazai családok egy részének határozóját is (Loksa 1969., 1970.). A fauna füzetek elkészülte óta számos további tájegységünk intenzív kutatása révén tovább gyarapodott a pókok hazai irodalma (Loksa 1971., 1972., 1973., 1981., 1987., 1988.). Loksa Imrén kívül csupán néhány szerző publikált adatokat pókokról az elmúlt évtizedben (Samu 1986., Kerekes 1988., Szinetár 1991.). A pókoknak, s ezen belül a farkaspókoknak rendkívül gazdag az európai irodalma is. A faj és egyedszám gazdagságuk révén a talajzoológiai kutatásoknak szinte mindig főszereplői. Az intenzív gyűjtésekkel mint például talajcsapdázással eredményesen gyűjthetők. A farkaspókok a környező országokban is a legjobban feldolgozott családok közé tartoznak (Miller 1971., Fuhn 1971.). Az utóbbi évtizedben egyre gyakrabban ökológiai vizsgálatok tárgyául is szolgálnak. Az élőhelyek minősítésében és az antropogén hatások indikálásában is jelentős szerepet kapnak. Jelen dolgozat célja a farkaspókok hazai publikált előfordulási adatainak összegzése a faunakutatásban elterjedten alkalmazott UTM hálótérképek felhasználásával. A dolgozat emellett kitér a hazánkban előforduló farkaspókok ökológiai jellemzésére, különös tekintettel a fajok környezeti igényeire.

II. MÓDSZER

A munka első fázisaként az irodalomjegyzékben szereplő publikációkból kigyűjtésre kerültek a farkaspók előfordulási adatok. Ezek alapján készültek el az UTM ponttérképek, melyekhez csak a pontos topográfiai megjelölésű adatokat használtuk fel (település vagy más szűkebb földrajzi hely pl. hegy, tó stb.). Abban az esetben ha az idézett irodalomban szerepelt a vizsgálati helyre jellemző növénytársulás megnevezése is, akkor az egyes fajok jellemzésénél ezek is felsorolásra kerülnek. Az ökológiai és fenológiai jellemzések alapjául az alábbi munkák szolgáltak (Loksa 1966., Miller 1971., Fuhn 1971., Platen 1984., Jedlicková 1988.). Az idézett szerzők hivatkozása a későbbiekben többnyire már csak az alábbi kódok szerint történik: Balogh=B., Dieter=D., Jedlicková=J., Kerekes=K., Kisbenedek=L.91., (a szerző dolgozatának faunisztikai feldolgozását Loksa Imre végezte), Loksa=L., Miller=M., Platen=P., Samu=S., Szinetár=Sz.

III. EREDMÉNYEK

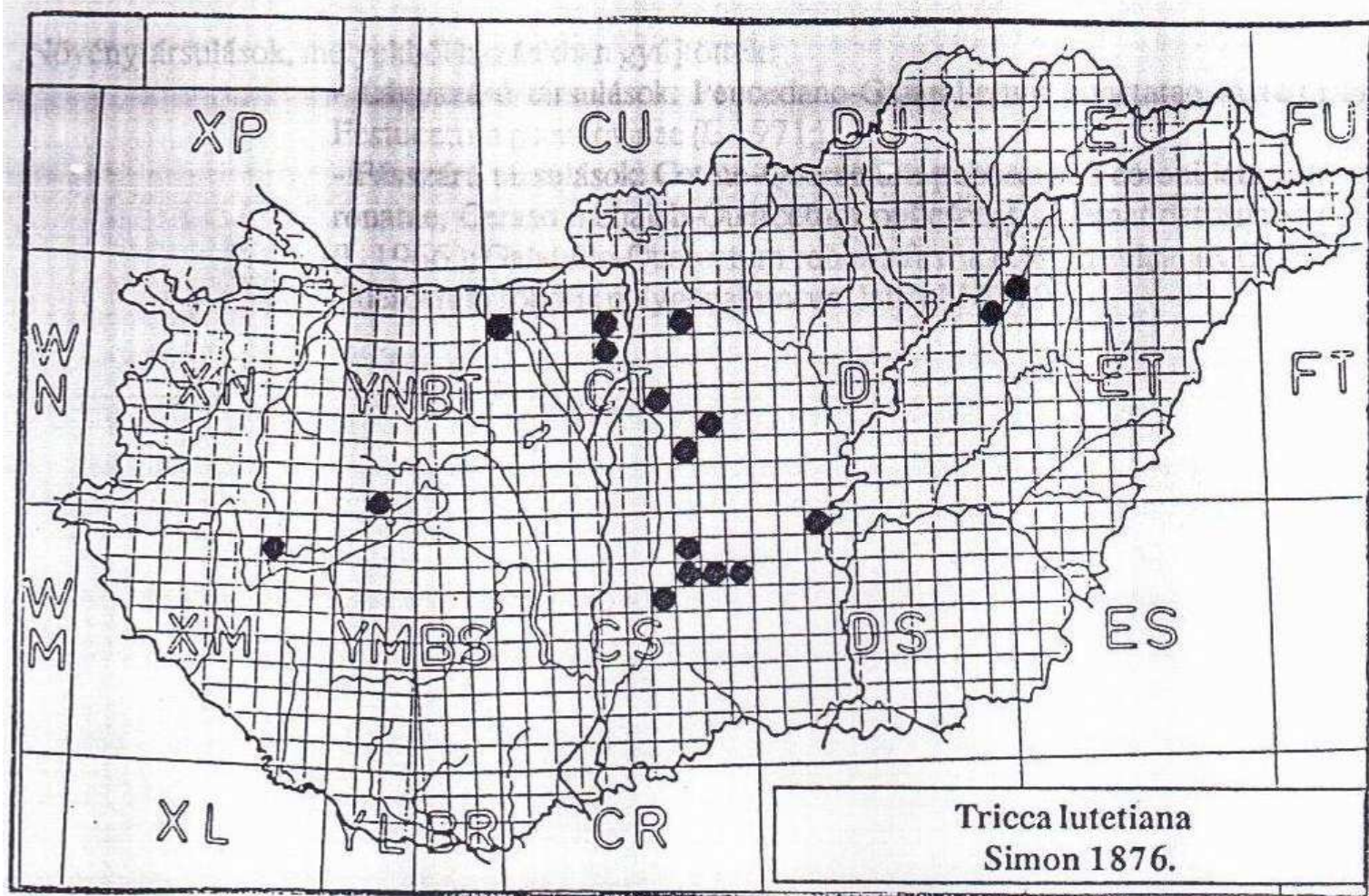
Farkaspókok (Lycosidae)

A farkaspókok családjába általában sötétszínű, erőteljes szőrzetű, hosszú lábú, egymáshoz sokszor nagyon hasonló megjelenésű fajok tartoznak. Mozgásuk rendkívül gyors, zsákmányukat lerohanással ejtik el. A talaj szintjében mozognak, csak néhány faj mászik fel az alacsonyabb növényzetre. Néhányuk tárnát készít a talajban, mint például a szongáriai cselőpók, s vannak, amelyek - mint például a kalózpókok - a víz felszínén érzik igazán otthon magukat.

1. ábra. A *Pirata piscatorius* egyike a vízfelszínen is jól mozgó farkaspókjainknak.

A szélsőségesen száraz sziklás területektől a tőzegmohalápokig szinte mindenhol képviselik magukat. A gyakori tágtűrésű fajok mellett sokuk karakterisztikusan jelzi a speciális környezeti feltételeket. Hazánkban tizenegy nemüknek 56 faja fordul elő, s még néhány faj előkerülése várható a környező országok faunájának ismeretében.

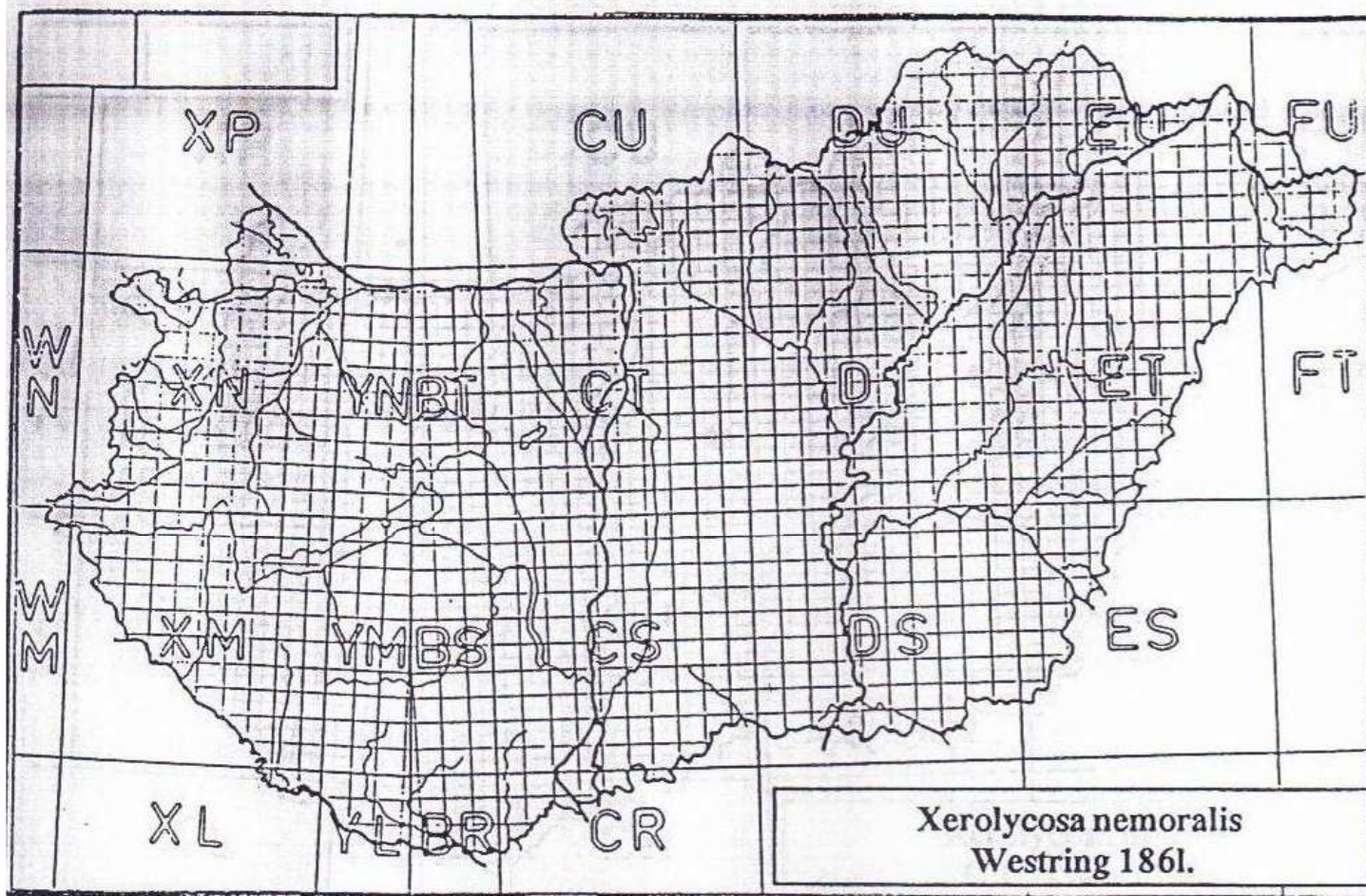
Elterjedési területe: Nyugati-palearktikus (L.1966.), az északi területek kivételével csaknem egész Európából ismert (L.1972.). Igen elterjedt - szigetszerűen - , de mindenhol ritka (D., F.). Fuhn arboreal-mediteranean kategóriába sorolja.

Ökológiai jellemzői: Euryök, xerophil/-bionta (P.), thermophil (D., P.), a világos életterek lakója (P.). Napfényes füves társulásokból, homoki növényzetből (P.), homoki fenyvesből (D.), lombhullató erdőkből - láperdőkből, bokorerdőkből, gyertyános-tölgyesekből, szubatlantikus mészkőrű tölgyesekből - jelezték (D., F., L.1972.). A növényzeten, avarban, talajban mozog (M.).

Fenológiai adatok: Stenochron.

Fő érési ideje: VI. hó közepétől a IX. hónapig (D.). Hazánkban : V-IX-ig (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 66. Kiskőrös: Szűcsi-erdő; CS 77. Tabdi; CS 78. Izsák: Kolon-tó; CS 87. Orgovány: Kargalla; CS 97. Bugac; CT 07. Gerecse: Hajagos-Turul-hegy, Peskő; CT 46. Budai-hg.: Hársbokr-hegy, Fekete-hegy; CT 47. Budai-hg.: Kis Szénás-hegy; CT 64. Ócsa: Nagy-erdő, Mádencia; CT 72. Dabas: Nagy-turján; CT 77. Margita; CT 83. Csévharaszt; DS 29. Lakitelek: Tőserdő; DT 97. Egyek: Oháti-erdő; ET 08. Újszentmargita; XM 78. Keszthelyi-hg.: Pető-hegy, Apró-hegy; YN 10. Balatonfelvidék: Péter-hegy.

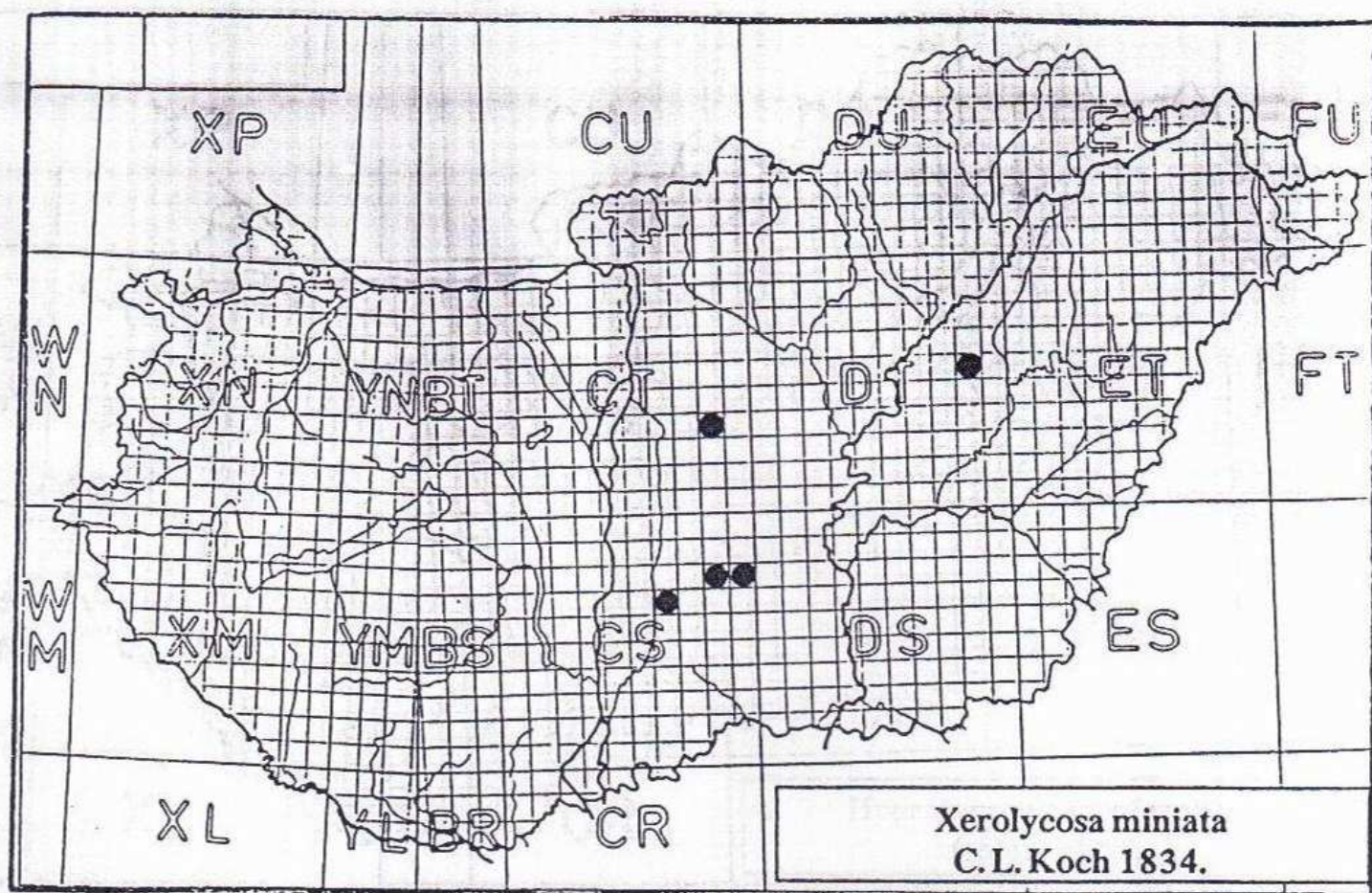

Elterjedési területe: Palearktikus (J.). Egész Európában és Ázsia mérsékelt övében elterjedt (L.1972.). Fuhn arboreal-mediterranean kategóriába sorolja.

Ökológiai jellemzése: Részleges sztenotopikus (J.), heliophil, xerophil/-bionta (F., J., P.), Fuhn szerint sztenök faj. Napos, nyílt területeken, gyér vegetációjú erdőszéleken, tisztásokon, vágásterületeken, világos erdőkben fordul elő (F., J., L. 1972., M.). Leginkább homokterületeken található (F., J., P.), kevésbé jellemzően fenyvesekben is előfordulhat (J.). Gyűjtötték mészkerülő lomb- és tűlevelű erdőkből, hosszabb tenyészidejű gyomtársulásokból is (P.). A fás vegetáció határáig - 1400 m-ig - jut fel (F.).

Fenológiai adatok: Stenochron. Fő érési ideje: VI. hó közepétől a IX. hó-ig (P.). oó V-VII. qq V-VIII. (D.). V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek: Ezidáig nincs adatunk magyarországi előfordulására.

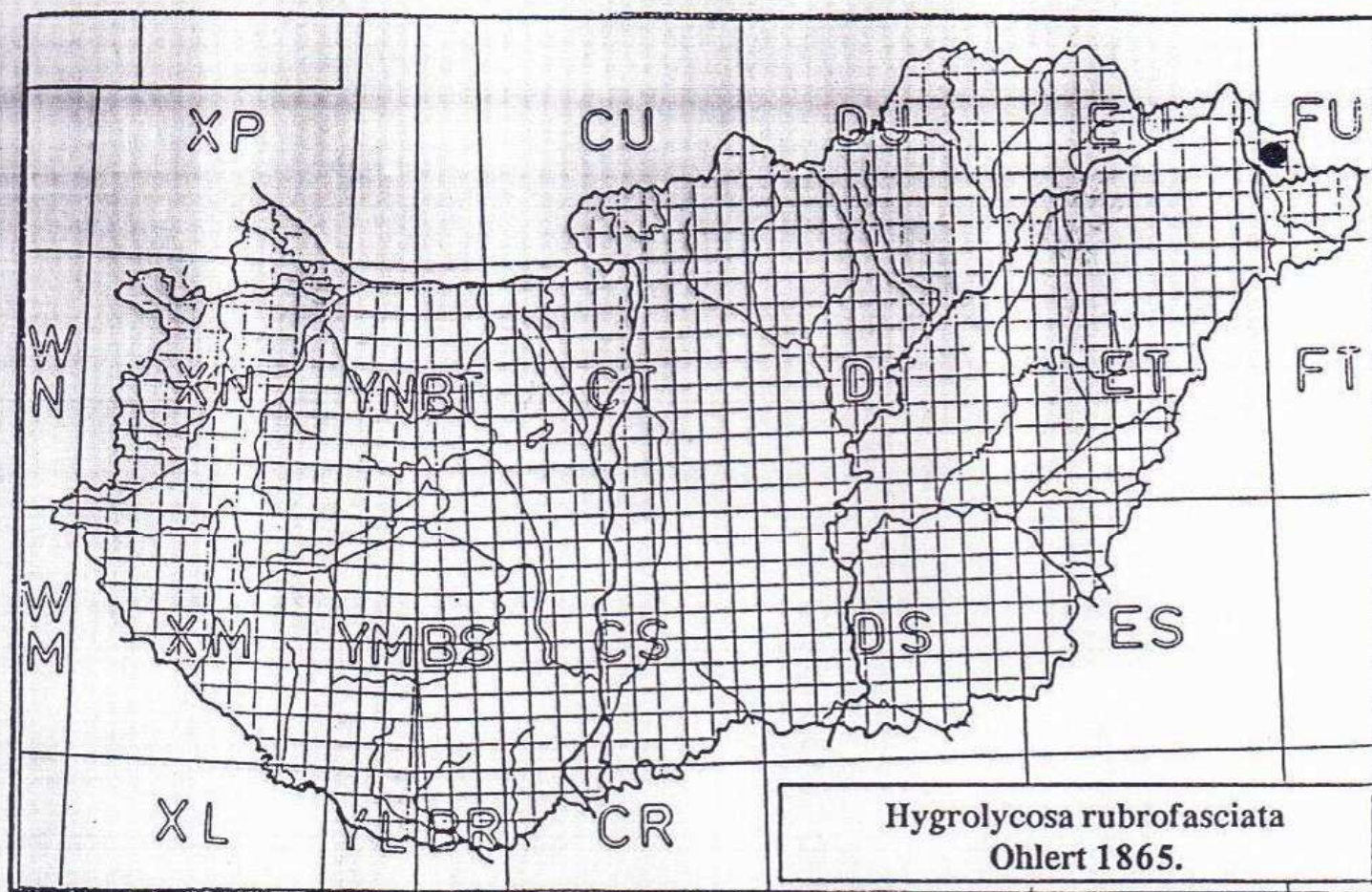

Elterjedési területe: Csaknem azonos a *X. nemoralis* elterjedésével (L.1972.). Egész Európában, a Kaukázusban és Közép-Afrikában terjedt el (J.). Arboreal-mediteranean faj (F.).

Ökológiai jellemzése: Xerophil/-bionta faj, világos életterekre jellemző (P.). Elterjedését főként a szárazságigénye befolyásolja (J.). Száraz, napos homoktársulásokban, leginkább homokpusztagyepekben fordul elő (D., F., J., L. 1987., P.) Megtalálható száraz erdőszéleken (M.), félszáraz gyepekben, szikeseken, tartósan gyomos területeken, üdétől a közepesen száraz, művelt zöldterületeken, parkokban (P.).

Fenológiai adatok: Stenochron. Fő érési ideje: VI. hó közepétől a IX. hónapig (P.). Fejlett példányok: IV-VIII.; a párosodási időszak a nyár kezdetéig tart (F.). Magyarországon V-IX. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 66. Kiskőrös: Szücsi-erdő; CS 87. Orgovány: Kargalla, Lóállás; CS 97. Bugac; CT 83. Csévharaszt; DT 85. Kunmadaras: Döghalom.

Elterjedési területe: Európában szóróványosan fordul elő (L. 1972.).

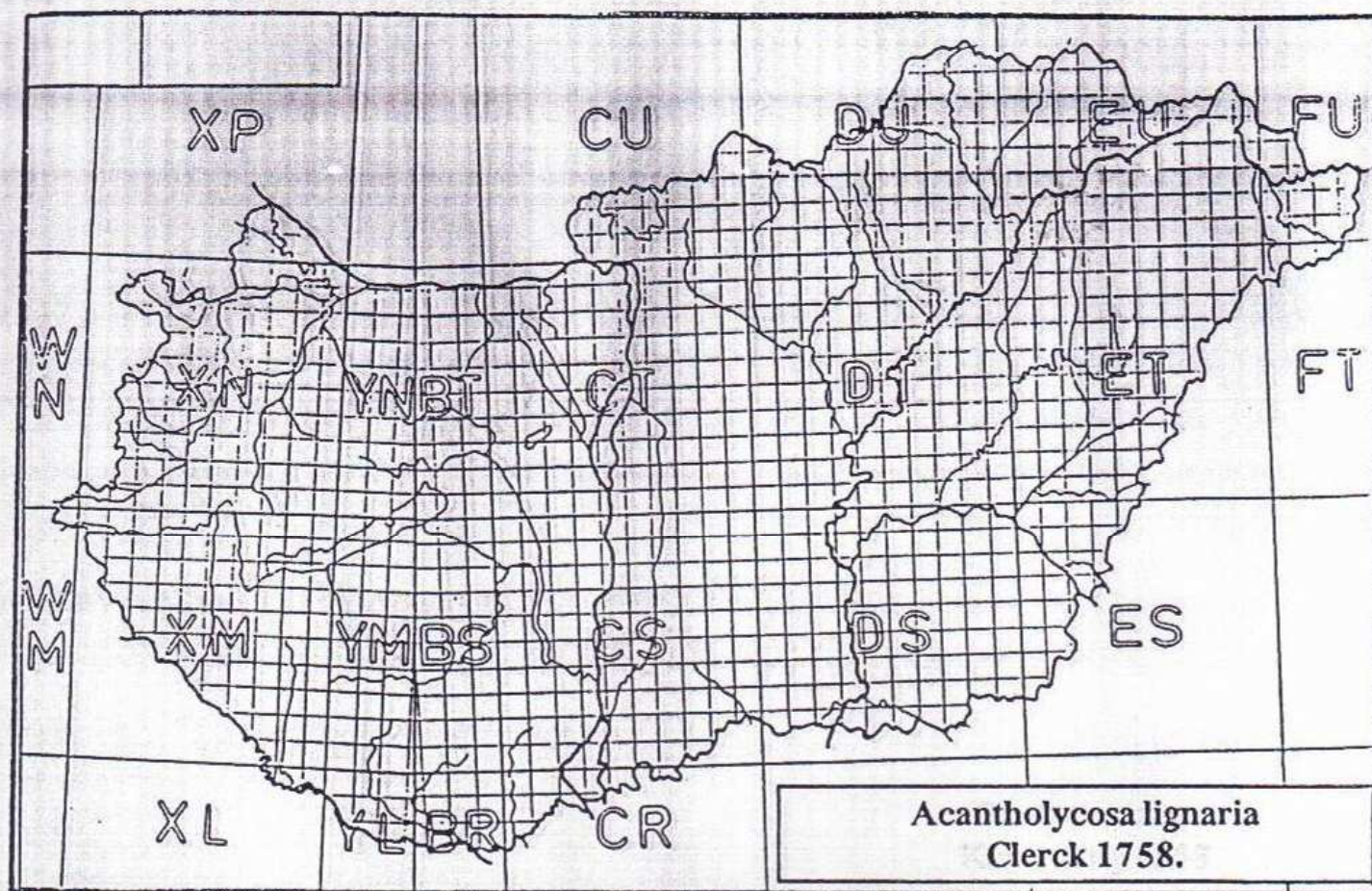
Ökológiai jellemzői: sztenotoleráns, hygrophil faj (F.). Nedves, de változatos környezeti feltételek mellett fordul elő (D., F., P.). Árnyékos helyeken (D., P.), világos élettereken is előfordul (D.). Üde és nedves erdőkben a mohákkal borított területeken (F.), mocsarakban, tőzegesekben, oligo-, és mezotróf vegetációkban (P.), valamint halastavak környékén gyűjtötték (M.).

Fenológiai jellemzői: Diplochron. Egy nyári és egy téli aktivitási idő jellemző rá (P.). ♂: V-VI; X., I-II. ♀: IV-VIII; X-XI., I-II. (D.). Kifejlett egyedek: IV-VI. Wiebes (1959.) szerint a IX. hónapban létezik egy második párzási periódus (F.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: FU 03. Nyírestő, Bábtava.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Eriophoro vaginati-Sphagnetum, Carici lasiocarpae-Sphagnetum, Scirpo-Phragmitetum urtic. kioviensis.
- Fás társulások: Dryopteridi-Alnetum populosum, Calamagrosti-Salicetum cinereae (L. 1981).

Elterjedési területe: Északi elterjedésű faj. Németországtól Kamcsatkáig elterjedt, a Kárpátokban is honos (L.1972.). Fuhn szerint oreo-tundral (sibiro-tundral) faj.

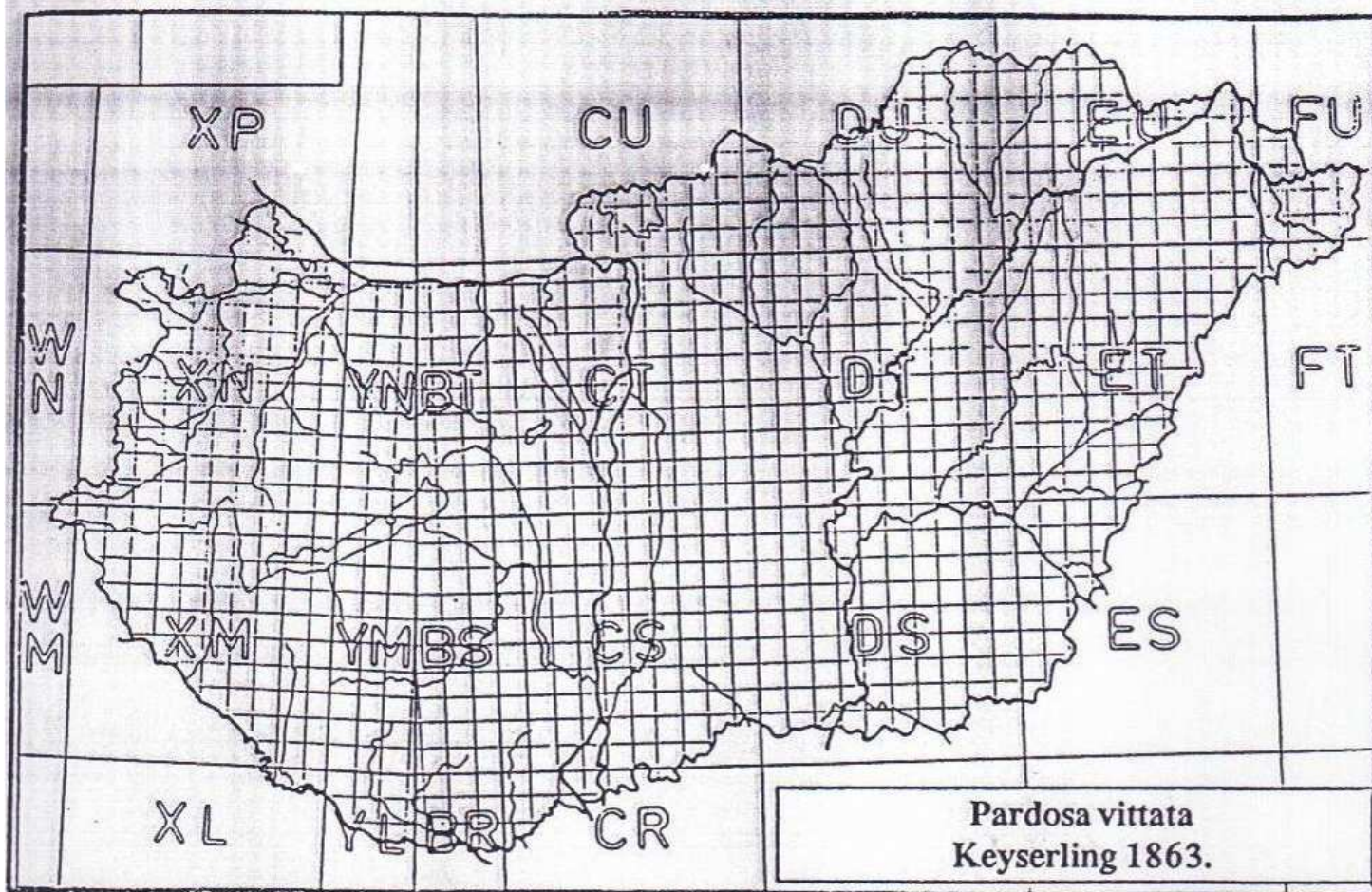
Ökológiai jellemzői: Hegyvidéki faj (L.1987.). Fák, bokrok, sziklák mellett.

Ökológiai jellemzői: Hegyvidékek (F., L.1987.) száraz és napsütötte oldalain, kidőlt fák tönkjei mellett gyűjtötték e gyors mozgású fajt (F.).

Fenológiai adatai: A. g. a IX. hónapban készíti el tojásait (F.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: VI-VIII. (F.).

Publikált hazai lelőhelyek: Hazai előfordulására nincs adatunk, de reliktum jellegű előfordulása nem kizárt (L.1972.).

Elterjedési területe: Franciaországtól a Kaukázusig (L.1972.). Arboreal-mediteranean faj (F.).

Ökológiai jellemzése: Hegyvidéki faj (L.1987.). Patakok, tavak mentén, mocsarak környékén, valamint alföldi szikeseken található (F.).

Fenológiai adatai: A ♀ a IX. hónapban készíti el coconját (F.). Hazánkban: III-VI. hónapig ivarérett (L.1972.).

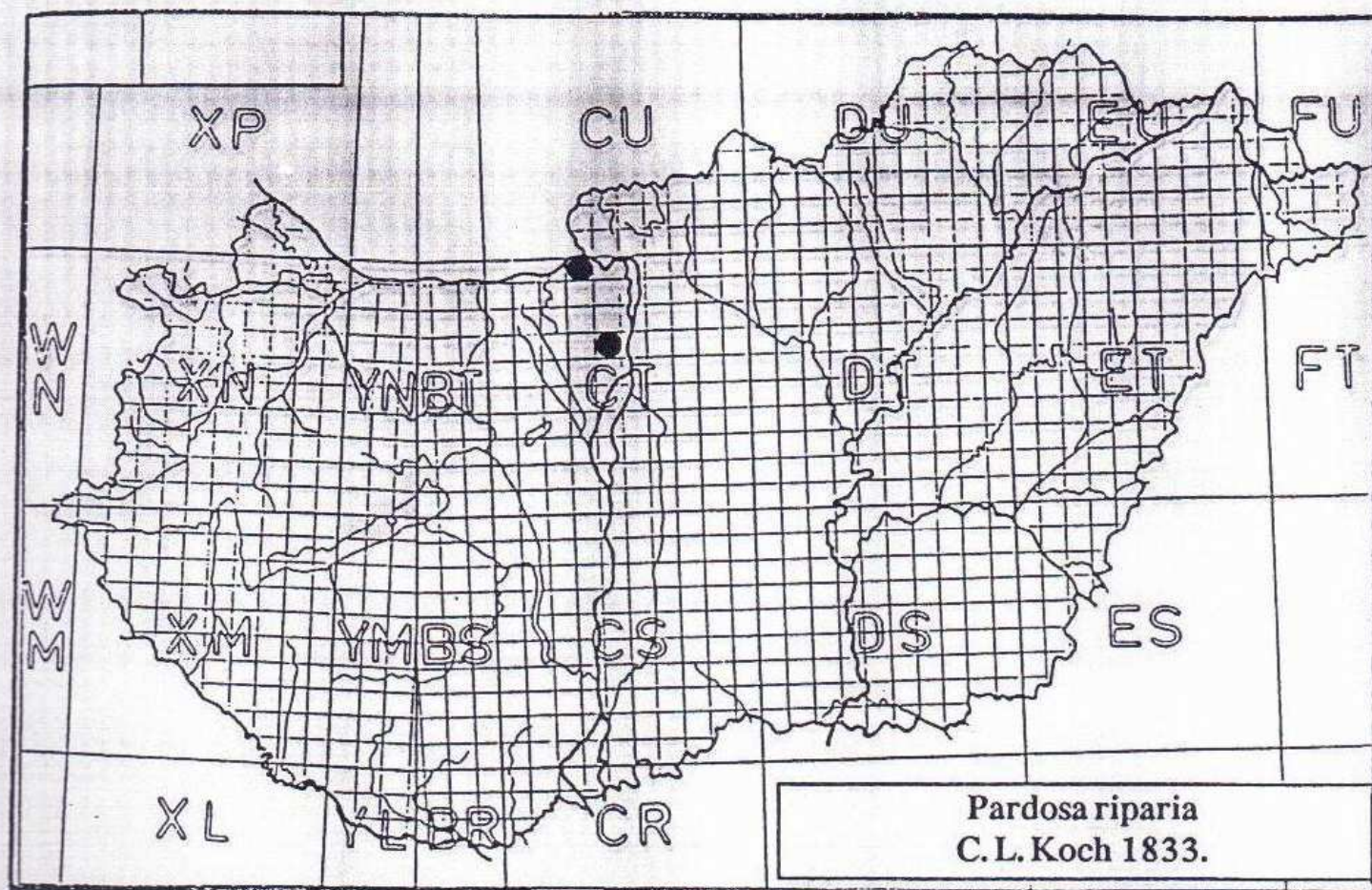
Publikált hazai lelőhelyek: Nincs adatunk, de lehetséges az előfordulása (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjai: UT39. Hazánkban: CT 16. Budapest 20.10.1972.

Előfordulásai, melyekből hazánkban is gyűjtötték:

Lágyszárú társulások: Asplenio-Festucetum subrotundifolii (L.1972.).

Fűs társulások: Querceto-brunetum (L.1988.).

Elterjedési területe: Angliától Kamcsatkáig (L.1972.). Fuhn az arboreal-mongolic kategóriába sorolja.

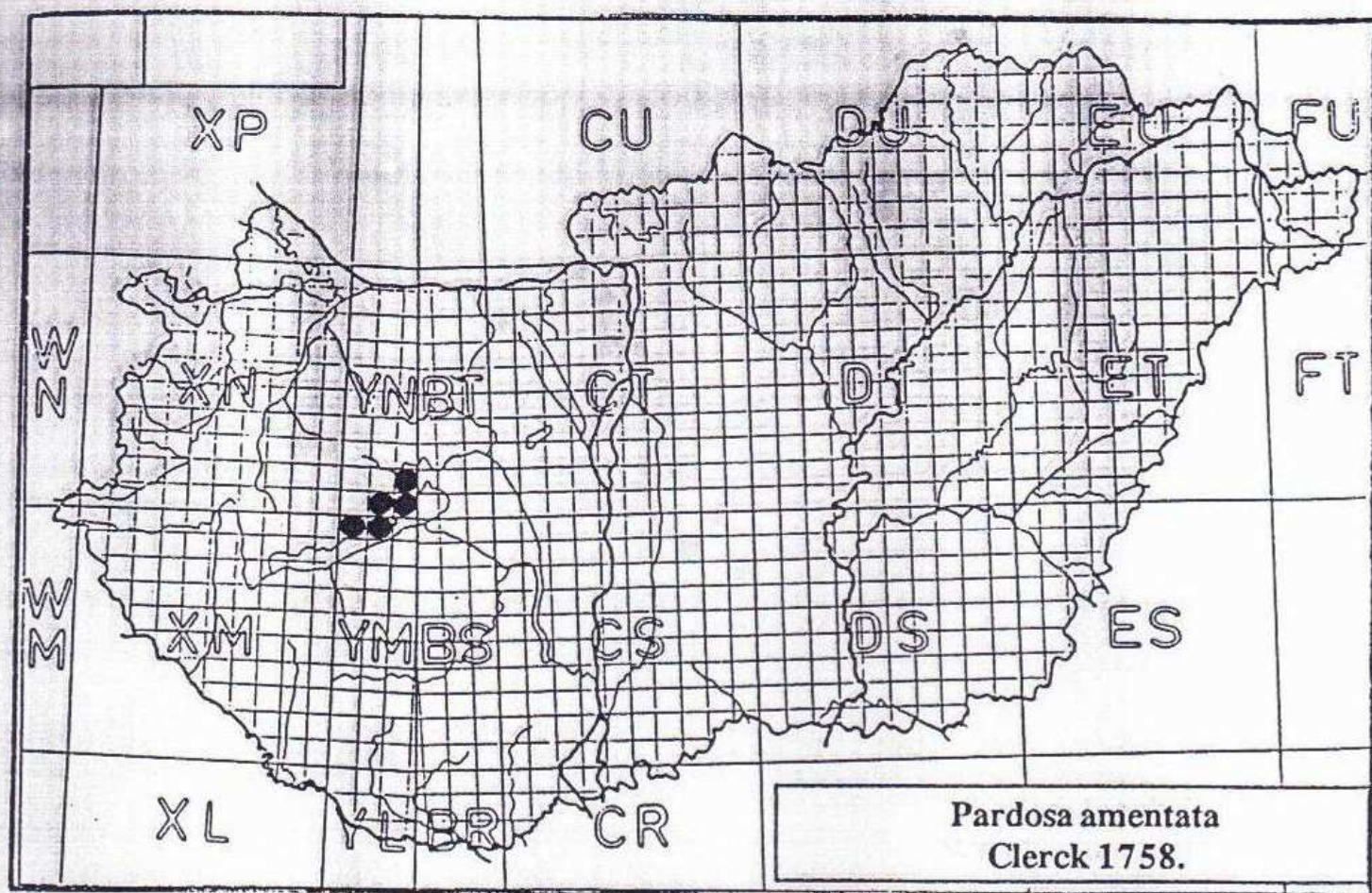
Ökológiai jellemzése: Hygrophil, fotophil faj (F.), inkább hegyi (F., L.1972.) és szubmontán (F.) változatossággal. Nyílt, fátlan, gyepes, mohás tisztásokon (F., L.1987.), szárazabb és nedvesebb élőhelyeken egyaránt előfordul (L.1987.). S. gyümölcsösből gyűjtötte.

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: V-VIII. A ♀ a VII-VIII. hónapban petézik (F.). Hazánkban az V-VIII. hónapig találunk ivarérett példányokat (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CT 39. Basaharc; CT 46. Budapest: Júlia-major.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Astralago-Festucetum sulcatae, Festucetum valesiacae.
- Fás társulások: Querceto-tataricum (L.1988.).

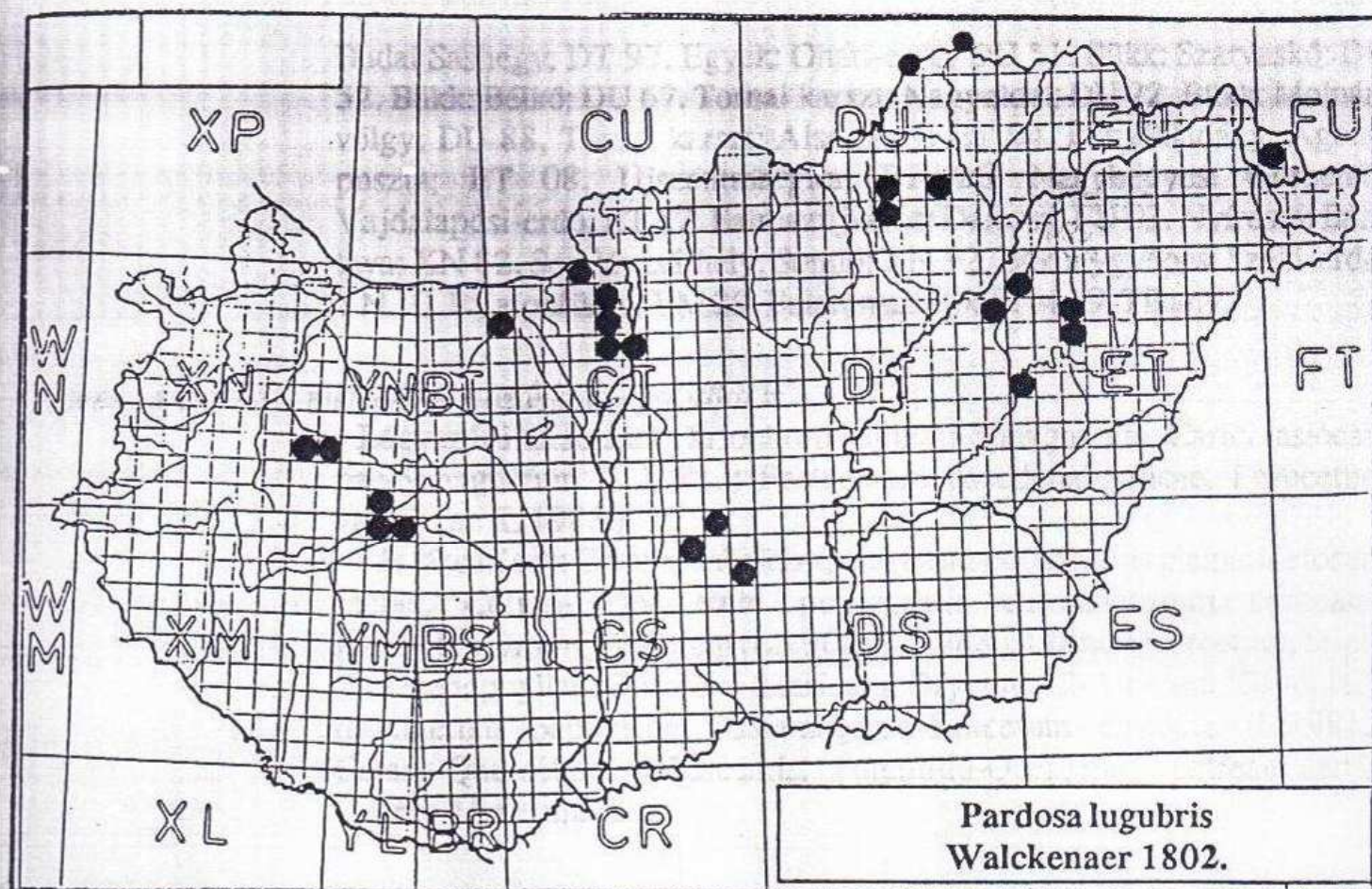
Elterjedési területe: Palearktikus elterjedésű faj (J.). Egész Európában, Ázsiában Szibériáig, Türkisztánban és Algériában fellelhető (L.1972.). Arboreal-mediterranean faj (F.).

Ökológiai jellemzői: Hygrobionta, euryphotobionta (F.), világos életterekre jellemző, euryhygr faj (P.). Kizárólag vízközelben (L.1972.), nedves talajú területeken, al-földtől 2200 m-es tsz. feletti magasságig él (F.). Alacsony fűvű nyílt területektől (D.), erdők alacsony aljnövényvegetációjáig eljut (J.). Iszapnövényzetben, nedves réteken, nedves és vizes erdőkben, félrunderális és runderális társulásokban, művelt zöldterületeken fordul elő (P.). Beázott, nedves talajrétegek domináns faja (J.). Gyakori, hóolvadás után tömeges lehet (L.1972.).

Fenológiai adatai: Stenochron. Fő érési ideje VI. hó közepétől IX. hónapig (P.). Őő: V-VI. (D.). Kifejlett példányok: III-IX. ♀ petézési ideje: VI-IX. (F.). Hazánkban az V-IX. hónapig találhatók ivarérett egyedek (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: YM 09. Zánka; YM 19. Balatonudvari; YN 10. Balatonfelvidék: Péter-hegy, Balatonfüred; YN 20. Lovas; YN 21. Veszprém: Jeruzsálemhegy.

Növénytársulások, melyekből Magyarországon gyűjtötték: Fás társulások: Cotino-Quercetum pubescentis coronilletosum coronatae (L.1966.).

Elterjedési területe: Palearktikus (L.1966.). Egész Európában - északon a Lappföldre, keleten Szibériáig - elterjedt (L.1972.). Arboreal-mediteranean faj (F.).

Ökológiai jellemzése: Hemiombrophil, hemihygrophil faj (F., L.1987.). Lazán benőtt, ritkás (F.), főként világos erdőkben, nem túl nedves helyeken fordul elő (D.). Árnyékos élettereken, túlnyomórészt nedves erdei biotópokban fordul elő, de mezofil, közepesen száraz lomboserdőkben is megtalálható (P.). Láperdőkben, keményfaligetekben, mészkérülő lomb-, és tűlevelű erdőkben, elegyesekben (P.), zárt tölgyesekben (L.1987.), erdőszéleken, vágásterületeken (M.), száraz gyeptársulásokban (L.1987.), homokpusztákon (K.), dolomit- sziklagyepekben (B.1935.), gyümölcsösökben (S.) egyaránt fellelhető. Általánosan elterjedt, gyakori fajnak számít (F.). Erdei biotópok domináns faja (J.). Tengerszinttől egészen 2000 m-es magasságig előfordulhat (F.).

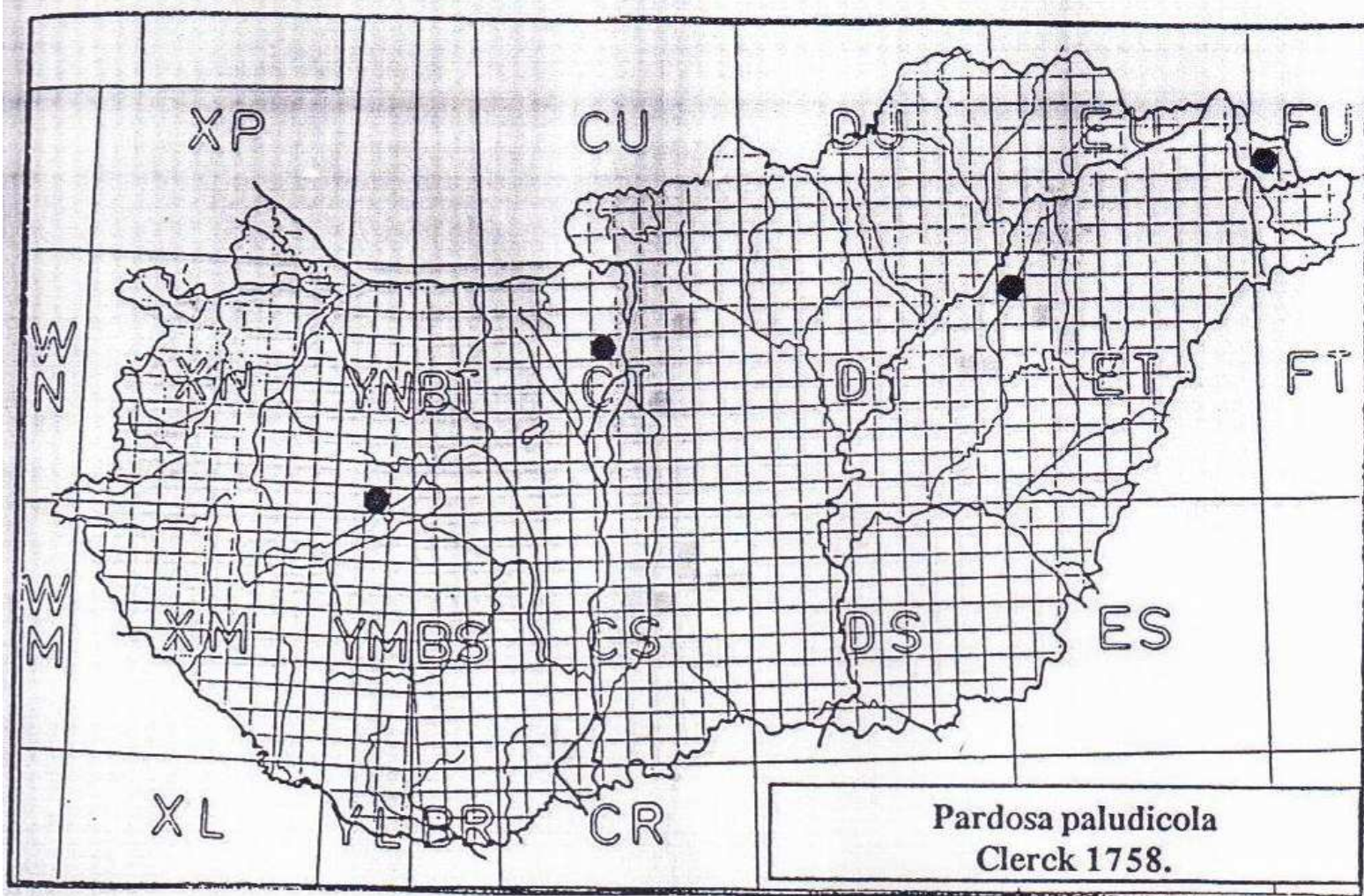
Fenológiai adatai: Stenochron. Fő érési ideje: VI. hó közepétől IX. hónapig (P.). Diplochron. ♂♂: V. és VIII-IX. ♀♀: V-VII. és IX-X. (D.). Kifejlett példányokkal III-IX. hónapig találkozhatunk. ♂♂: III. ♀♀: III-VII. (F.). Hazánkban: V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 78. Izsák: Kolon-tó; CS 89. Fülöpháza; CS 97. Bugac; CT 07. Gerecse: Hajagos-Turul-hegy, Peskő; CT 39. Pilis: Számár-hegy; CT 46. Budapest: Júlia-major; CT 47. Pilis: Oszoly-hegy; Budai-hg.: Kis-Szénás-hegy; CT 48. Pilis: Pilis-hegy; Basaharc; CT 56.

Budai Sashegy; DT 97. Egyek: Oháti-erdő; DU 51. Bükk: Szarvaskő; DU 52. Bükk: Bélkő; DU 67. Tornai karszt: Nagyoldal; DU 72. Bükk: Molnárvölgy; DU 88. Tornai karszt: Alsó-hegy; ET 04. Püspökladány: Ágotapuszta; ET 08. Újszentmargita; ET 26. Nagyhegyes: Görbehát, Vajdalahosi-erdő; ET 27. Balmazújváros: Darassa; FU 03. Nyírestő; Báb-tava; XN 82. Somlóvásárhely, Somló; XN 92. Bakonygyepes: Széki-erdő; YN 10. Balatonfüred; YM 29. Balatonszántód; YM 19. Tihany.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Eriophoro vaginati-Sphagnetum, Carici lasiocarpae-Sphagnetum (L.1981.); Festucetum pseudodalmaticae, Fesucetum valesiacae (L.1988.)
- Fás társulások: Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis clematidetosum rectae, Cotino- Quercetum pubescentis coronilletosum coronatae (L.1966.); Orno-Quercetum (L.1966., L.1988.); Corno-Quercetum, Stipe-tum stenophyllae, Querceto-tataricum, Dryopteridi-Alnetum, Dryopteri-di-Alnetum populosum, Calamagrosti-Salicetum cinereae (L.1981.); Ceraso-Quercetum pubescentis, Potentillo-Quercetum petreae cerris, Querco-Ulmetum (Sz.).

Elterjedési területe: Palearktikus (J.). Nyugat-Európától Szibériáig, délen Algériáig honos (L.1972.). Fuhn szerint arboreal-mediteranean faj.

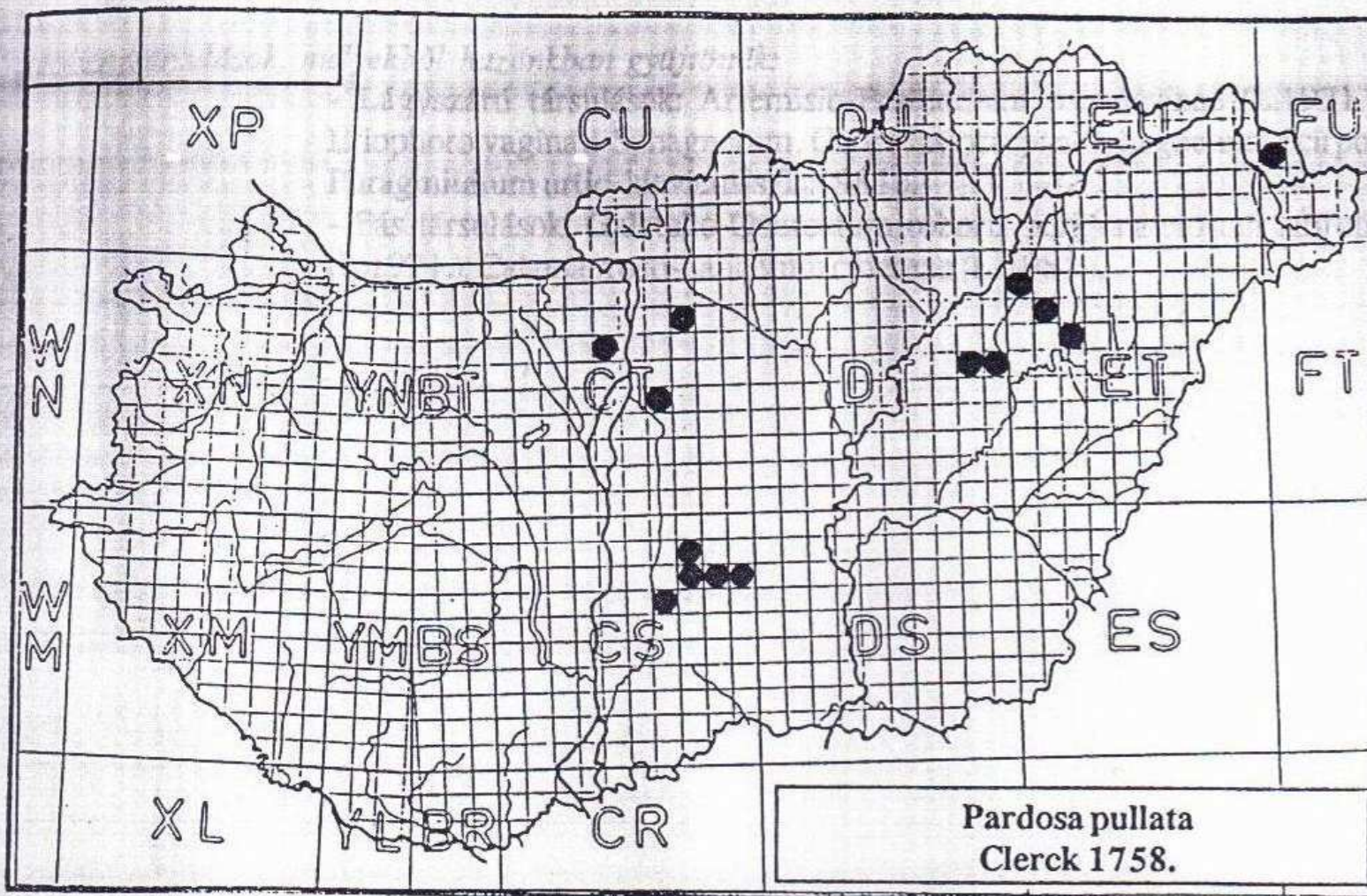
Ökológiai jellemzése: Sztenotop, hygrophil (F.). Az árnyékos élettereket, túlnyomórészt a mezofil lomboserdőket lakja (P.). Megtalálták oligo-, és mezotróf vegetációkban, nedves és vizes erdőkben, mészkerülő lomb- és tűlevelű erdőkben, elegyesekben (P.), gyümölcsösökben (S.), de nedves réteken, patak- és tópartokon, folyók mentén (F., J., L.1972., M., P.), homokpusztagyepekben, félszáraz gyepekben, szikeseken is előfordul (P.). Tsz. feletti 700 m-es magasságig terjedt el (F.). Zárt erdőkben nem él (L.1972.).

Fenológiai adatai: Fő érési és aktivitási időszaka: III. hó közepétől VI. hó közepéig (P.). Kifejlett példányok: III-V. (F.). Hazánkban: V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CT 46. Budapest: Júlia-major; ET 08. Újszentmargita; FU 03. Nyírestő; Bábtava; YN 10. Balatonfüred.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Carici lasiocarpae-Sphagnetum (L.1981.).
- Fás társulások: Dryopteridi-Alnetum populosum, Calamagrosti-Salicetum cinereae (L.1981.)

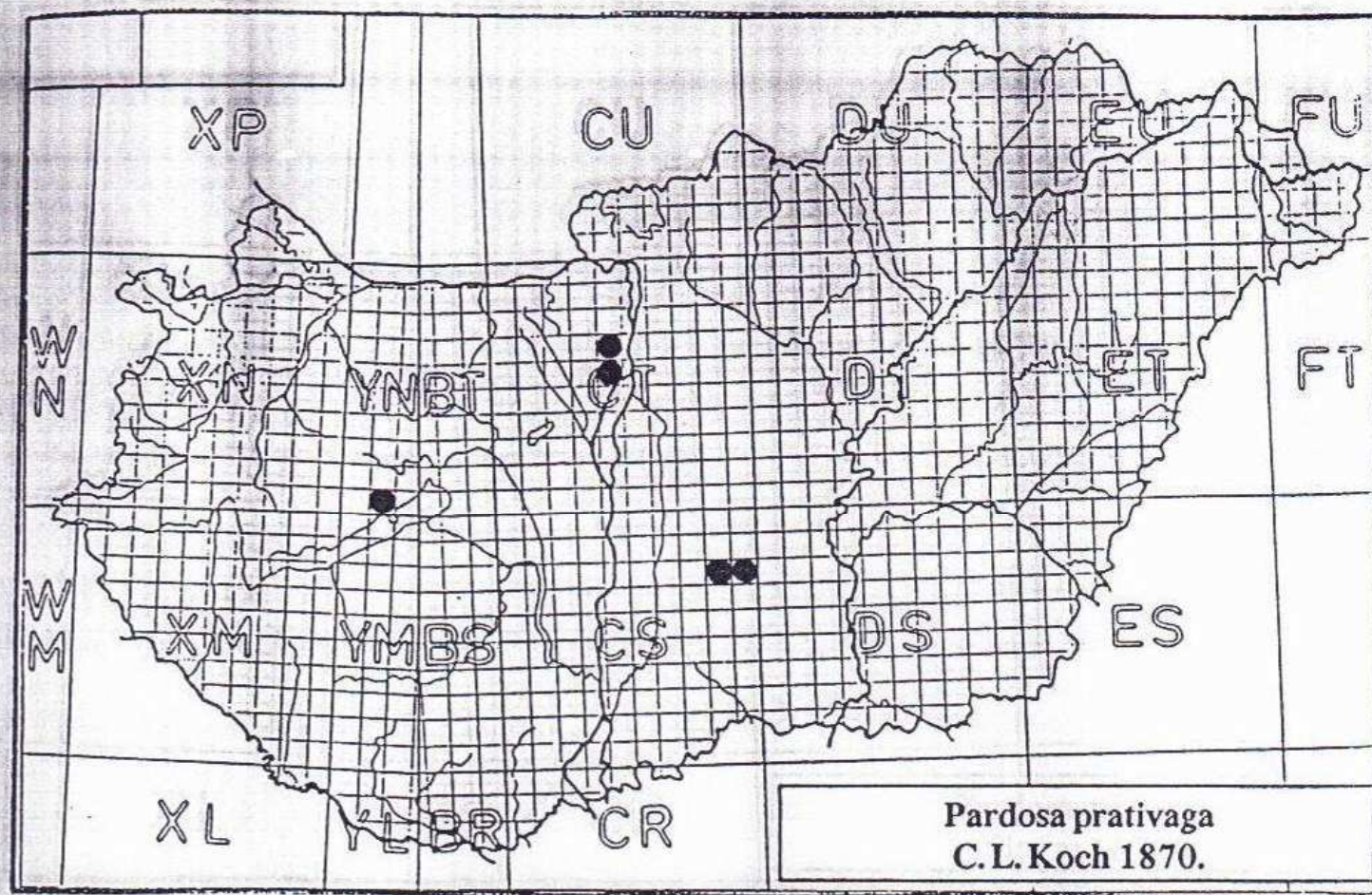

Elterjedési területe: Egész Európában, északon a Spitzbergákig, délen Kisázsiaiban (J., L. 1972.) és Közép-Ázsiában elterjedt (J.). Arboreal-mediteranean faj (F.).

Ökológiai jellemzése: Heliophil (fotophil), hygrophil/-bionta (J., F., P.). Leginkább nyílt lápfel-szinek, nedves gyepterületek, rétek lakója (D., F., J., L. 1972., M., P.). Iszapnövényzetben, oligo-, és mezotróf vegetációkban (P.), szórványosan erdőszéleken a szubmontán régióban (F.), tölgyligetekben, égerlápokon található (J.). Előfordulhat homokpusztagyepekben (K.), gyümölcsösökben is (S.).

Fenológiai adatai: Stenochron. Fő érési ideje: VI. hó közepétől IX. hónapig (P.). Kifejlett példányok: IV-VIII. Párosodási időszaka: IV-V. (F.). Magyarországon: V-VIII. (L. 1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 66. Kiskőrös: Szücsi-erdő; CS 77. Tabdi; CS 78. Izsák: Kolon-tó; CS 87. Orgovány: Kargalla; CS 97. Bugac; CT 46. Budapest: Júlia-major; CT 64. Ócsa: Mádencia, Öreg-turján; CT 77. Margita; DT 85. Kunmadaras: Döghalom; DT 95. Nagyiván; ET 08. Újszentmargita; ET 17. Hortobágy-Máta: hortobágyi halastó; ET 26. Nagyhegyes: Görbehát, Vajdalapos; FU 03. Nyírestő; Bábtava.

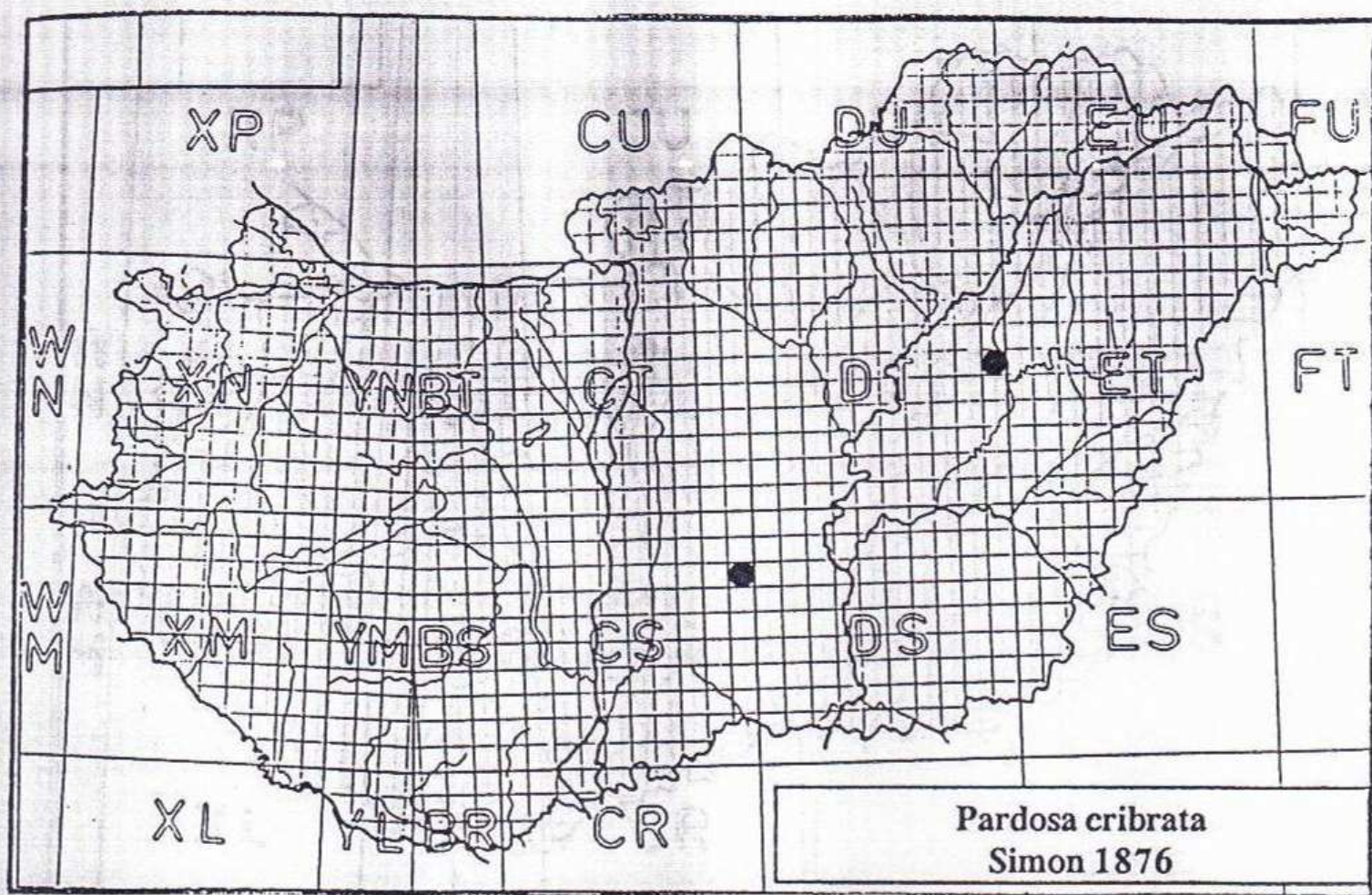
Elterjedési területe: Euro-Szibériai elterjedésű faj (J.). Angliától Kamcsatkáig előfordul (L.1972.). Arboreal-mongolic (F.).

Ökológiai jellemzése: Thermophil (D.), világos élettereken megtalálható, euryhydr faj (P.). Nedves réteken, lápokon, mocsarakban, de száraz gyepekben (F., J., P.), homokpusztákon (K.), csarabosokban (M.) is fellelhető. Különböző oligo-, mezo-, és eutróf vegetációkban (P.), láperdőkben, keményfaligetekben (J., P.), iszapnövényzetben (P.), sziki mocsarakban (J.), meg nem művelt területek fű- és magaskórós társulásaiban (D.), gyümölcsösökben (S.), útszéli félruderális növényzetben, művelt zöldterületeken és rövid tenyészidejű gyomtársulásokban egyaránt találkozhatunk a fajjal (P.). A növényzetben - levelek, fűcsomók közt - és az avarban bújik el. Fürgén fut a nyílt víztükrön (L.1972., M.).

Fenológiai adatai: Stenochron. Fő érési ideje: VI. hó közepétől a IX. hónapig (P.). Kifejlett példányok: IV-VIII. Párzási periódus: V. A ♀ coconnal a VI. hónapban található (F.). ♂♂: V-VI. ♀♀: V-VII. (D.). Magyarországon: V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 87. Orgovány: Kargalla; CS 97. Bugac; CT 45. Budaörs: Odvas-hegy; CT 46. Budapest: Júlia-major; YN 10. Aszód.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték: Lágyszárú társulások: Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pallenti-Brometum pannonicum (L.1991.)

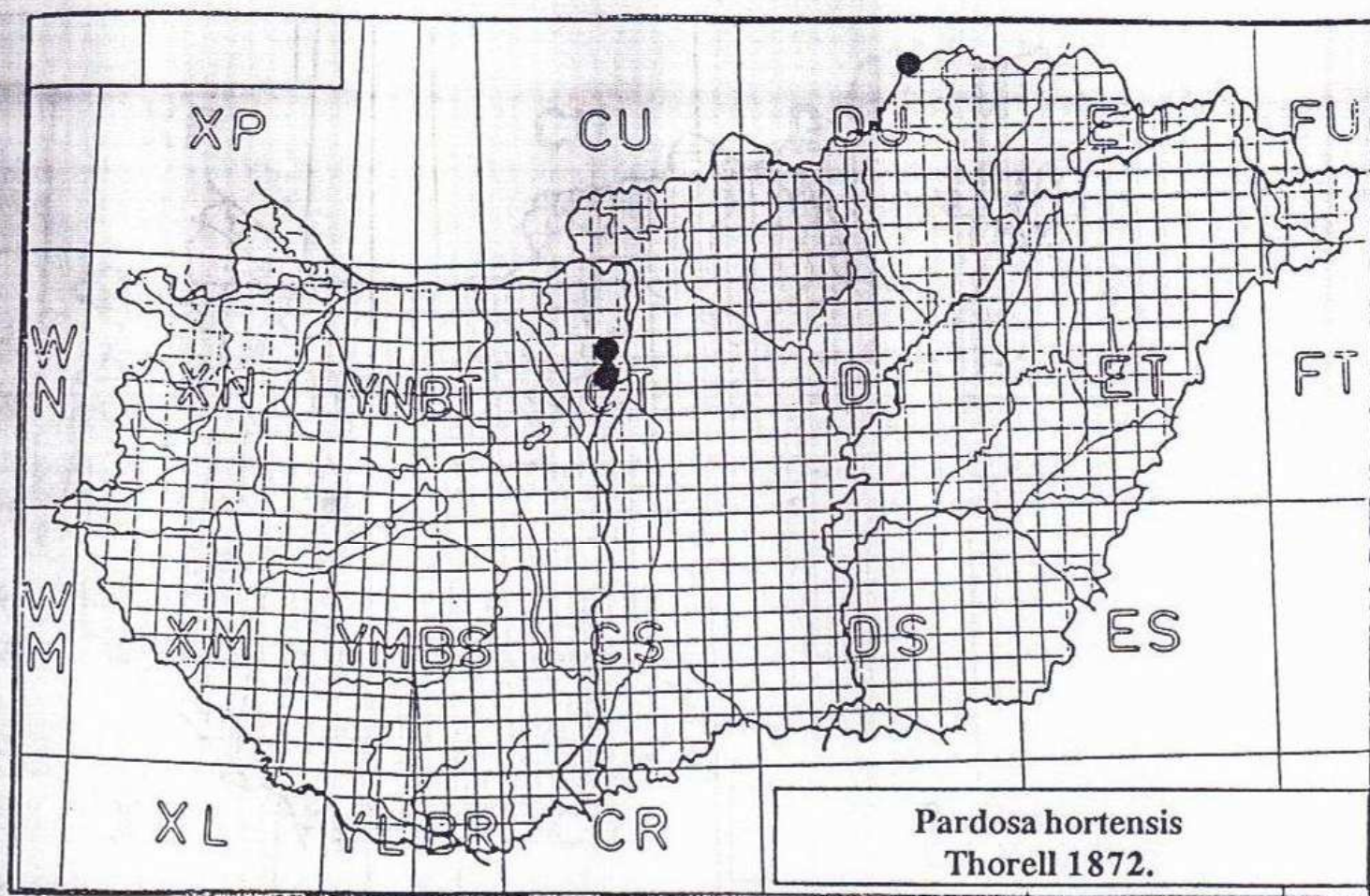

Elterjedési területe: Spanyolországból és Franciaországból volt ismert (L.1972.) Arboreal-mediterranean elterjedésű (F.).

Ökológiai jellemzése: Hygrophil faj (F.). Tavak, pocsolyák közelében (F., L.1972.), nyílt területek lágyszárú növényzetében, erdei tisztásokon, homokdűnéken (F.), homokpusztákon (F., K.), szikes területeken él (L.1972.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: IV-VIII. ♀♀ coconnal: V- VI. (F.). Magyarországon a VI-VIII. hónapig találunk ivarérett alakokat (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 97. Bugac; DT 95. Nagyiván.

Elterjedési területe: Palearktikus (J.). Angliától Japánig, dél felé Észak-Afrikáig elterjedt (L.1972.) Fuhrn szerint arboreal-mediterranean.

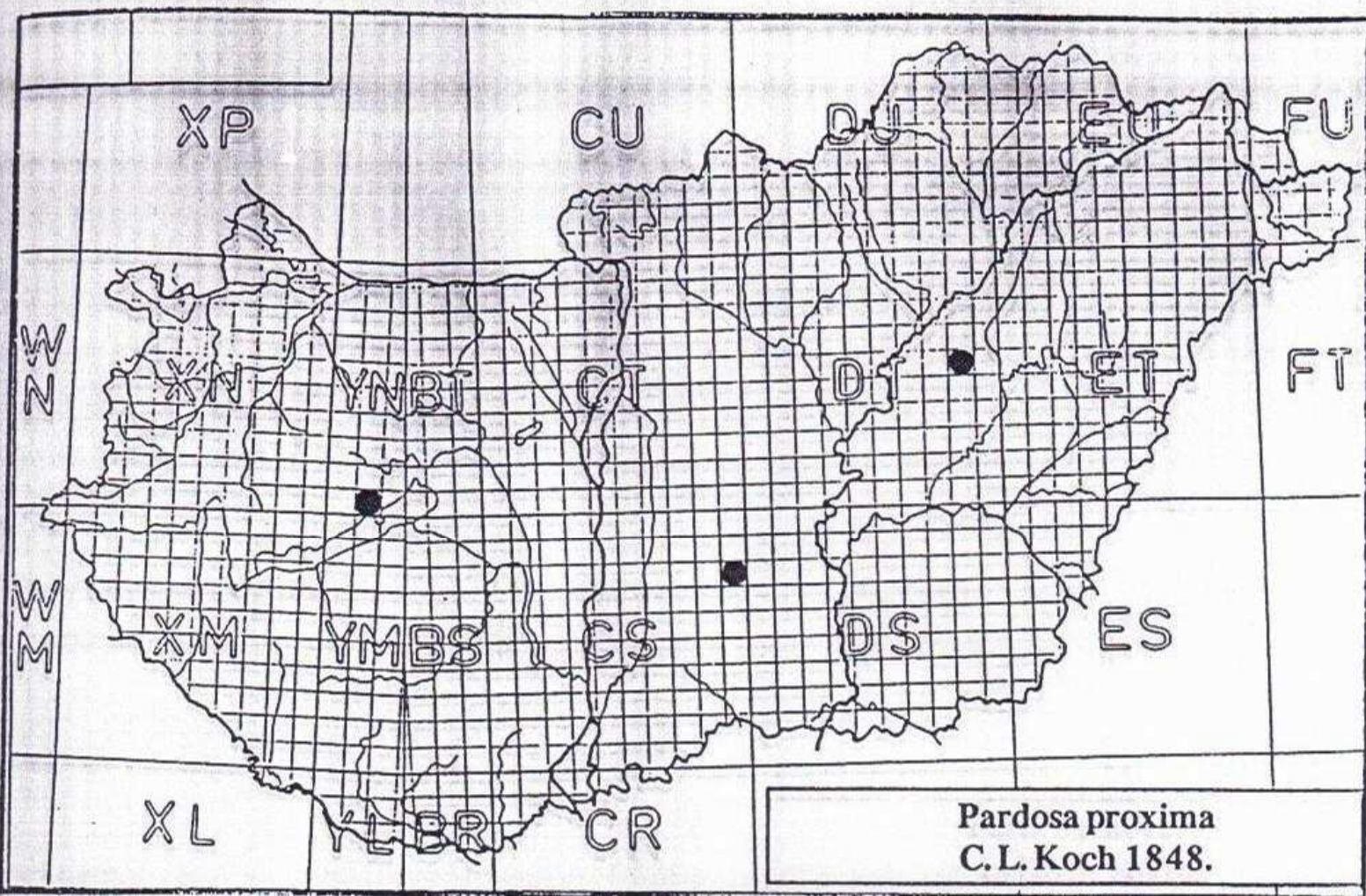
Ökológiai jellemzése: Thermophil faj (L.1972.). Száraz és nedves, valamint világos és meleg helyeken egyaránt előfordulhat (F.,J.). Fűves társulásokban gyakrabban találkozhatunk vele (J., L.1987.). Erdőszéleken (L.1972.), erdei tisztásokon (J., F.), fákkal, cserjékkel ritkásan benőtt helyeken (J., M.), kertekben, gyümölcsösökben (F., J., L.1972., S.), szőlőültetvényekben (F., J., L.1987.), tölgyligetekben, lápokban (J.), patakok mentén is fellelhető. Tsz. feletti 900 m-es magasságig terjedt el. Közönséges fajnak számít (F.).

Fenológiai adatai: kifejlett példányok : IV-VIII. Párzási periódusa V-VI. hónapig tart (F.). Magyarországon: V-VIII. hónapig találunk érett egyedeket (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CT 45. Budaörs; Odvas-hegy; CT 46. Budapest:Júlia-major; DU 67. Tornai karszt: Nagyoldal.

Növénytársulások, melyekből hazánkból gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pal-lenti-Brometum pannonici (L.1991.).
- Fás társulások: Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis clematidetosum rectae (L.1991.).

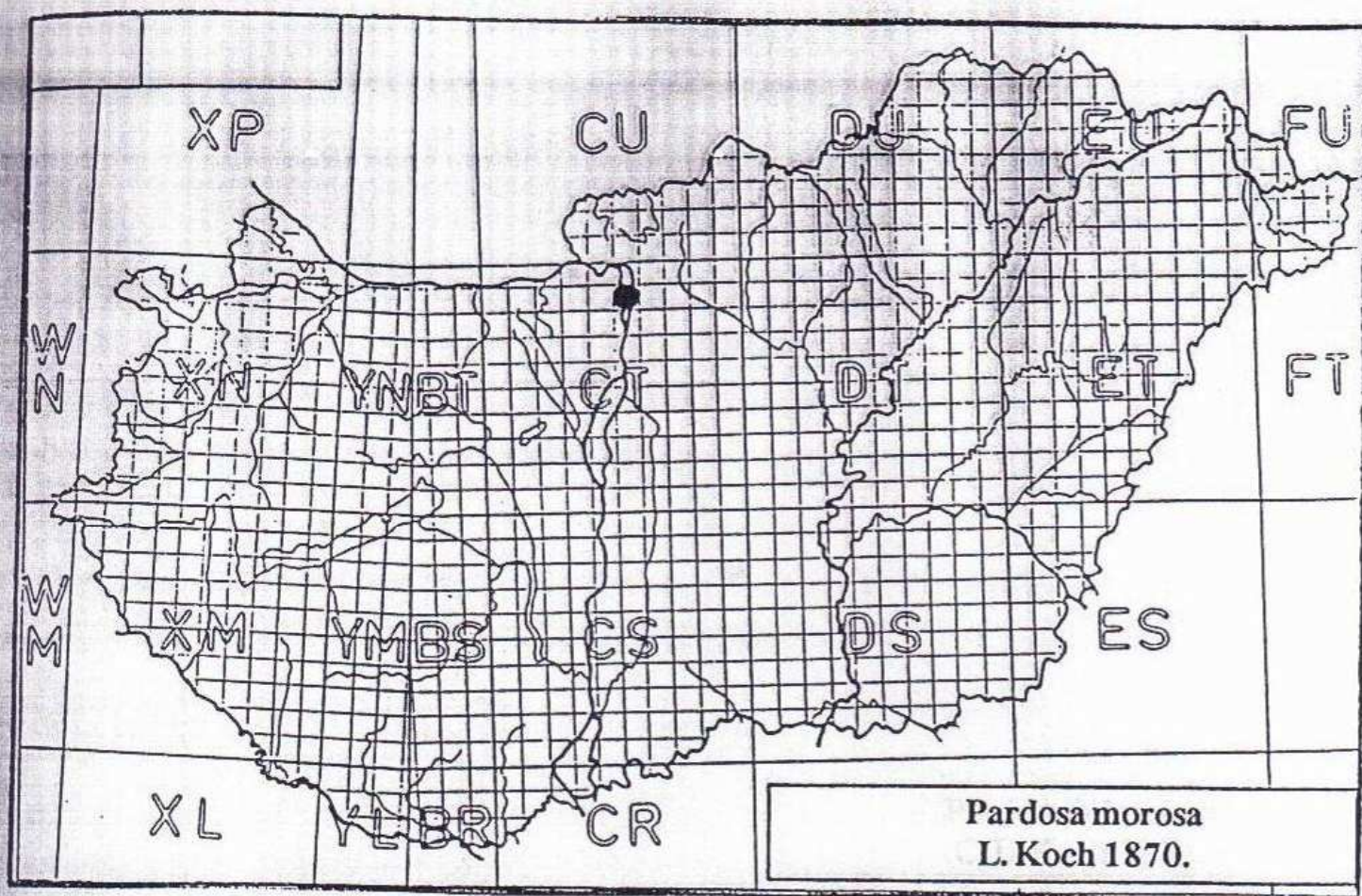

Elterjedési területe: Európában - az északi területek kivételével -, Kisázsiaiban, Szíriában, Palesztinában, Észak-Afrikában, a Kanári-szigeteken és az Azori-szigeteken honos faj (L.1972.). Arboreal-mediteranean (F.).

Ökológiai jellemzése: nyílt területeken, száraz és nedves tisztásokon, napos domboldalakon egyaránt előfordul (F.). Homokpusztagyepekben (K.), vízpartokon igen elterjedt (F., L.1972.). Gyakran együtt fordul elő a kevésbé gyakori *P. hortensis*-sel (F.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: II-VIII. ♀♀ coconnal: V-VI. (F.). Magyarországon: V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 97. Bugac; DT 85. Kunmadaras; Döghalom; YN 10. Balatonfüred.

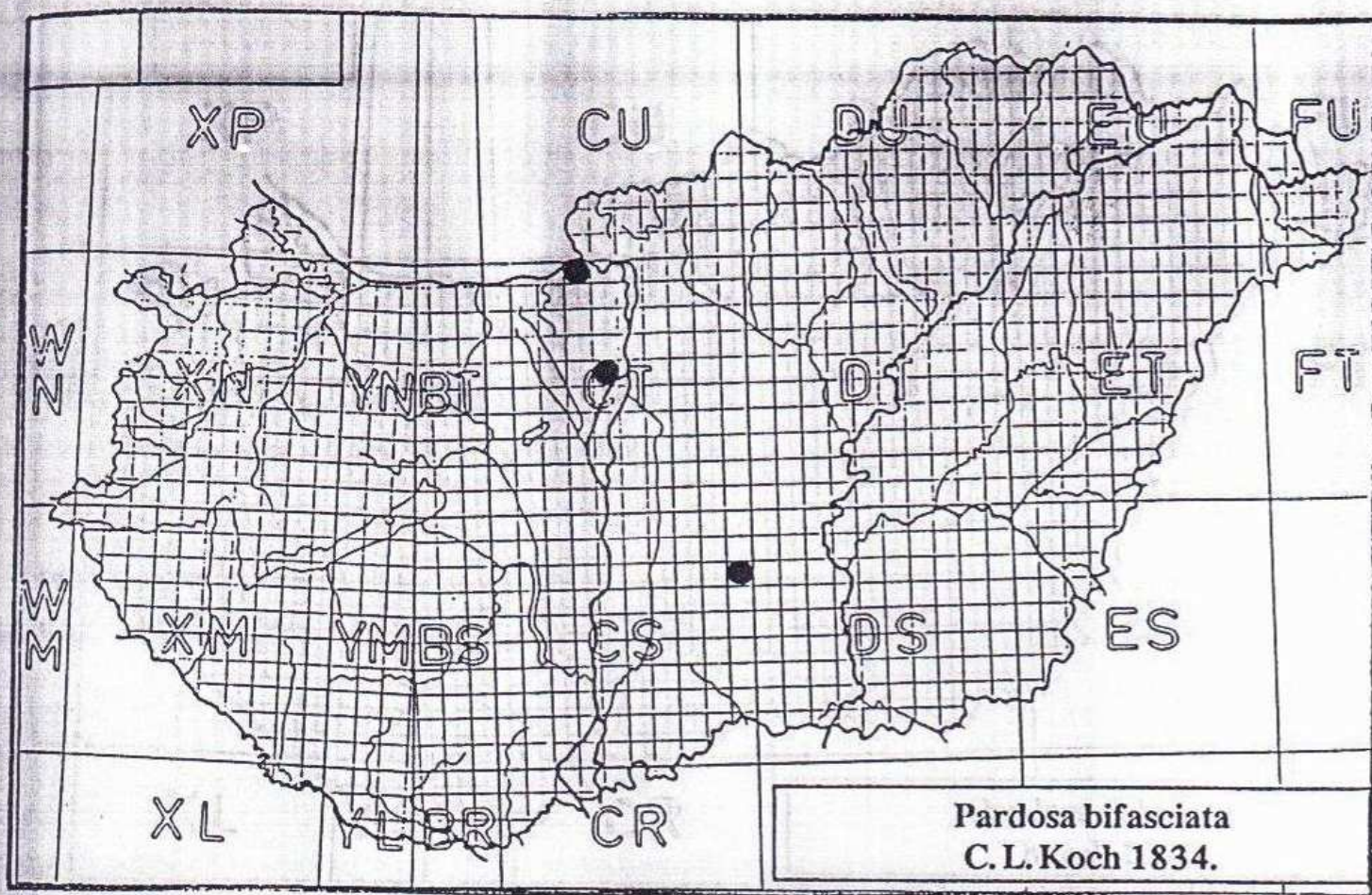
Elterjedési területe: Európában Spanyolországtól Lengyelországig elterjedt (L.1972.). Fuhn szerint arboreal-mediteranean faj.

Ökológiai jellemzése: Sztenotop, hygrophil (F.). Hegyvidéki faj (F., L.1972.), középmagassági övezetekben (F.), folyók, patakok mentén (F., L.1972., M.), homokos, köves és aluviális termőhelyeken jellemző (F.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: V-XI. hónapig (F.). Hazánkban: X-V. hónapig (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek: CT 58. Szentendre.

Odvas-hegy.

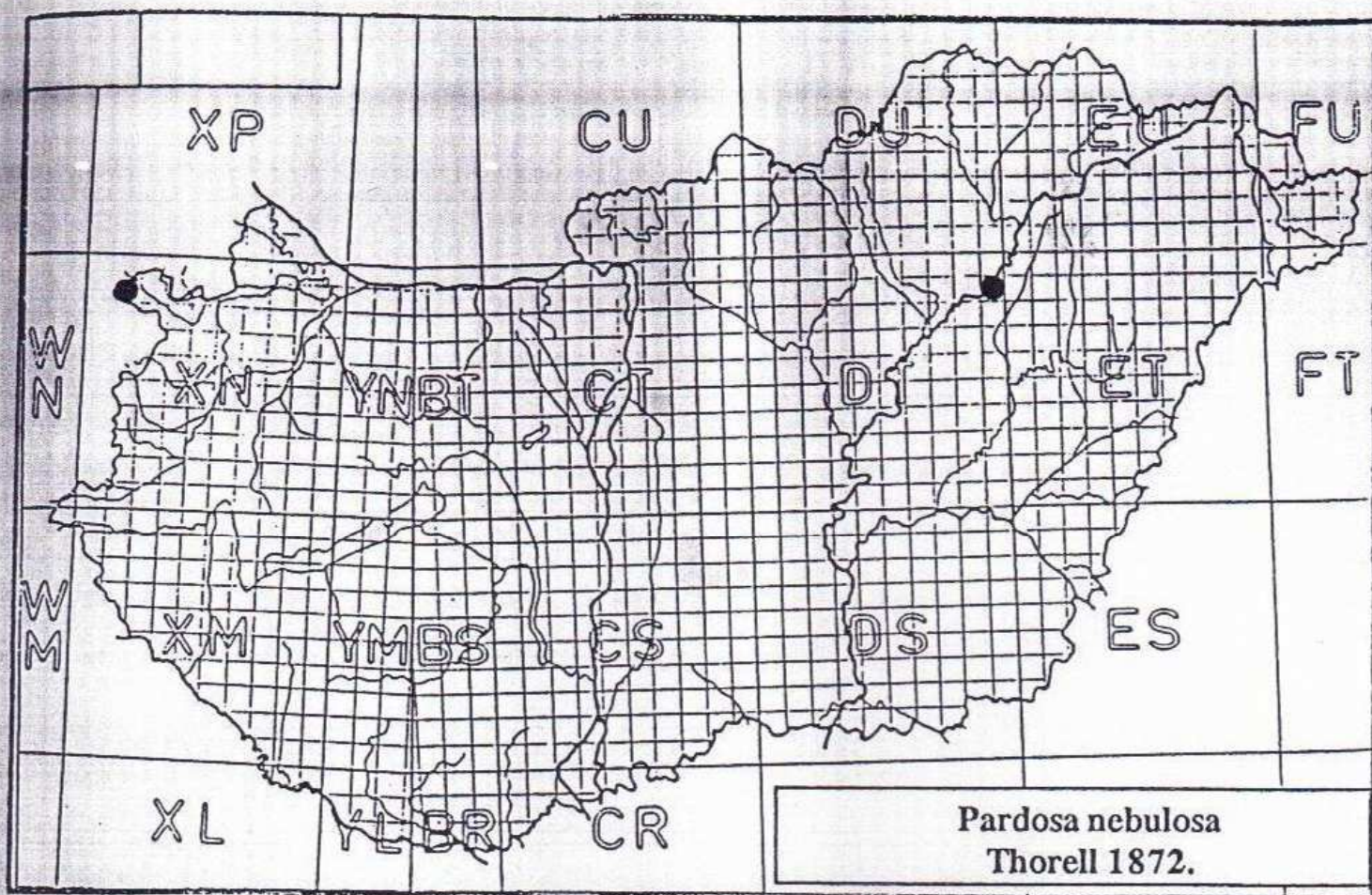
Elterjedési területe: Európai faj (D.). Kisázsia-tól (D., L.1972.) Finnországig, nyugat felé Franciaországig elterjedt (L.1972.).

Ökológiai jellemzése: Részlegesen sztenotopikus, heliophil (fotophil) (F., J.), xerophil/-bionta (F.) faj. Napos, meleg helyeken (F., J., L.1987., M.), ált. nyílt növénytakasú-lásokban fordul elő (F., L.1987.). Száraz, homokos termőhelyeken (F.), napfényes, gyepek területen, kövek között (D., F., J.), tölgyligetek tala-ján (D.) fordulhat elő 800 m-es tsz. feletti magasságig (F.).

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: IV-IX. (F.). Elterjedésének csúcsát tavasszal éri el (D.). Magyarországon: V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 97. Bugac; CT 39. Basaharc; CT 45. Budaörs: Odvas-hegy.

Növénytakasú-lások, melyekből hazánkban gyűjtötték: Lágyszárú takasú-lások: Festucetum valesi-acae (L.1988.); Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pallenti-Bro-metum pannonici (L.1991.).

Elterjedési területe: Eddig a Kárpát-medencéből, az egykori Szovjetunió európai feléből és a Kaukázusból volt ismeretes (L.1972.). Arboreal-mediteranean faj (F.).

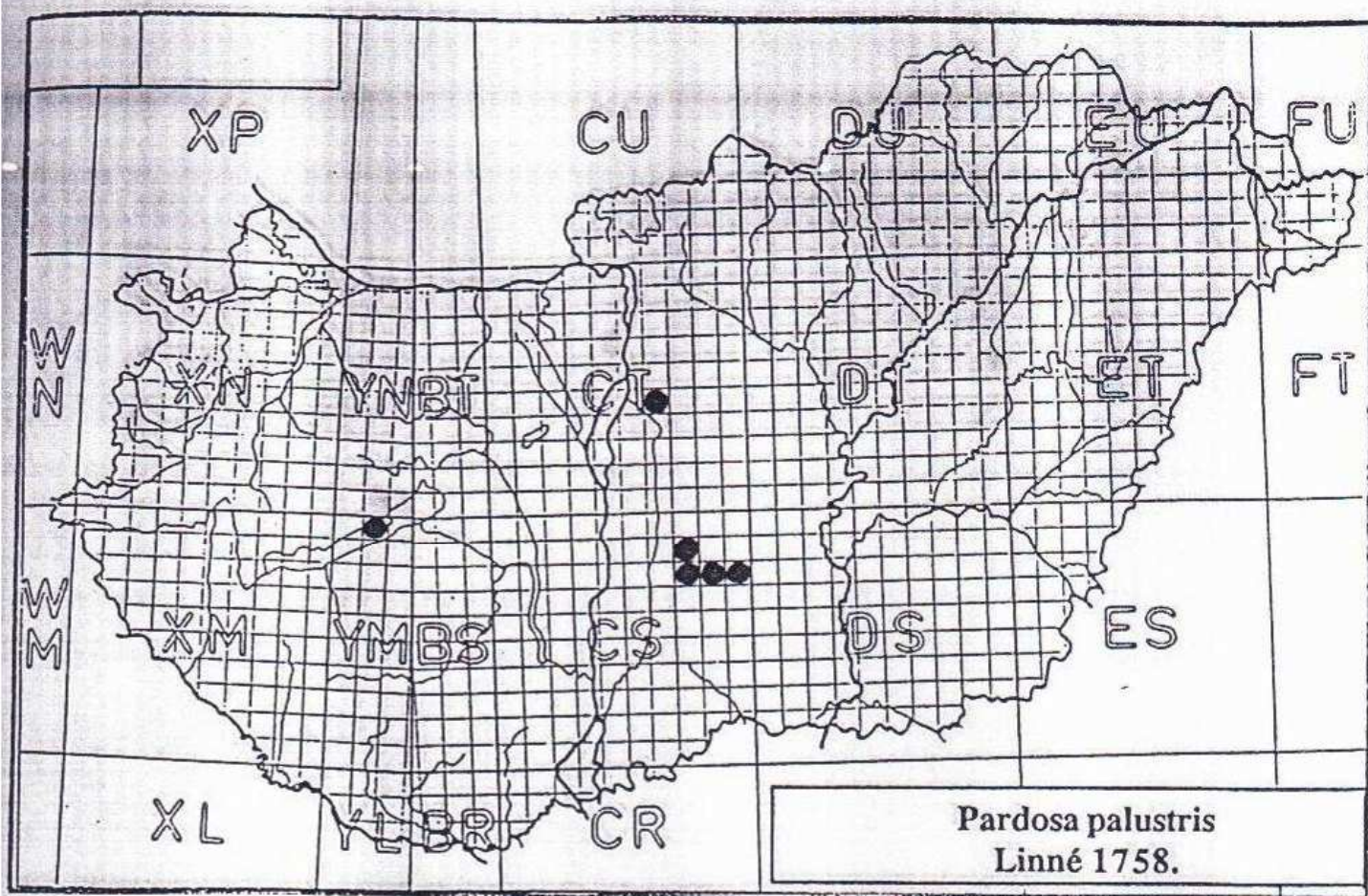
Ökológiai jellemzése: Fitophil, hygrophil típus (F.). Köves termőhelyeken, hordalékos, aluviális helyeken patakok mentén, illetve patakmenti árterek pázsitfűvegetációjában és moha közt található (F.), de folyók menti homokdűnékről is gyűjtötték (M.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: V-IX. (F.). Magyarországon: V-VII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: DT 98. Tiszacsege. Loksa szerint szórványosan fordul elő a Dunántúlon és az Alföldön. Legnyugatibb előfordulása Sopron (XN 18.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: DT 98. Tiszacsege. Loksa szerint szórványosan fordul elő a Dunántúlon és az Alföldön. Legnyugatibb előfordulása Sopron (XN 18.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: DT 98. Tiszacsege. Loksa szerint szórványosan fordul elő a Dunántúlon és az Alföldön. Legnyugatibb előfordulása Sopron (XN 18.).

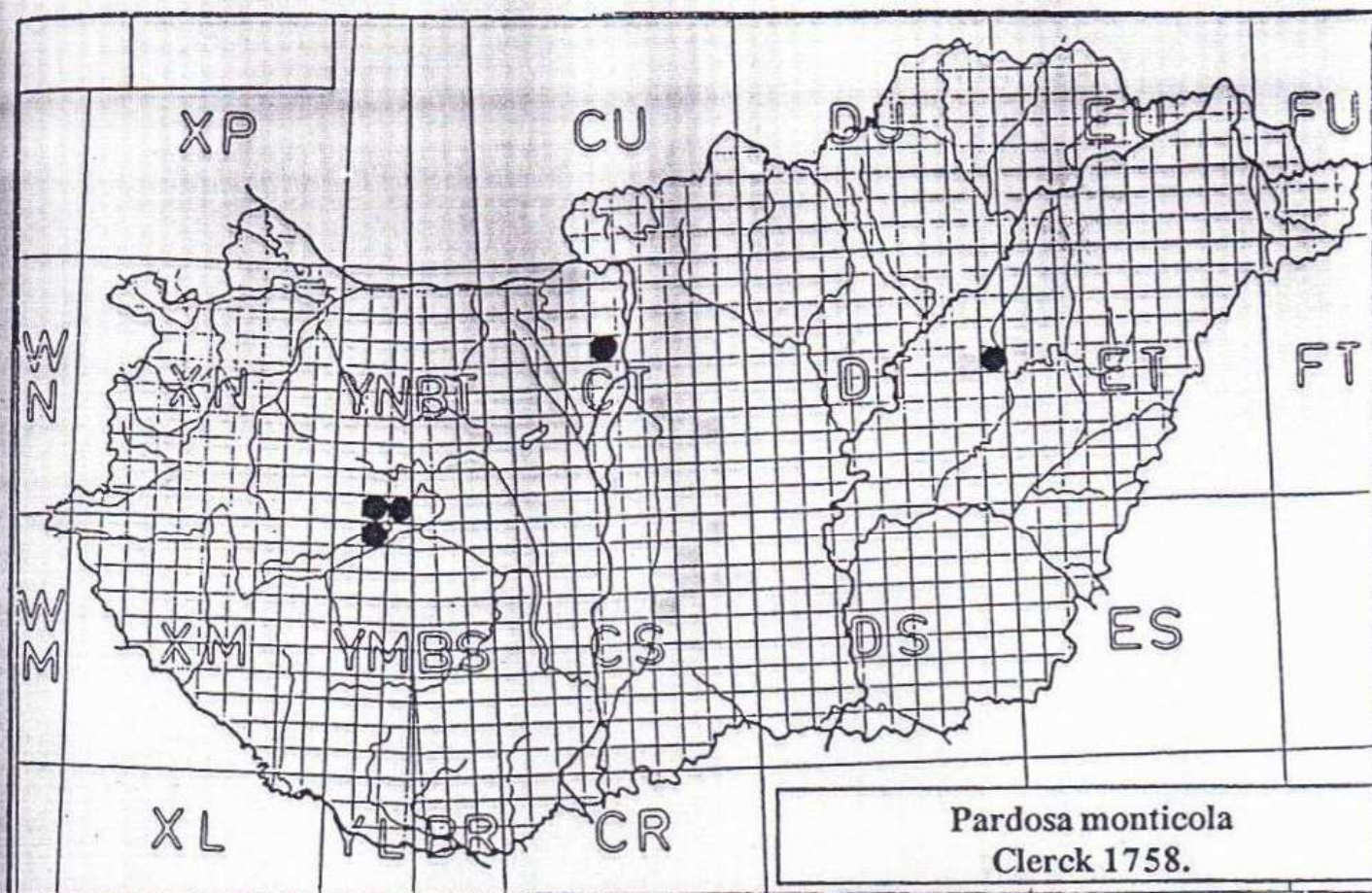

Elterjedési területe: Euro-Szibériai elterjedésű faj. Izladtól Kamcsatkáig és a Kurili-szigetekig fordul elő (J.). Loksa szerint Angliától Kamcsatkáig, délen Kisázsiaig terjedt el. Fuhn kategóriája szerint oreál elterjedésű.

Ökológiai jellemzése: Fotobionta, hemihygrophil (F.), Platen szerint világos életterek euryhygr faja. Napos fátlan területeken, homokfelületeken (D., F., L.1987., M.,P.) és kevésbé nedves, nedves réteken (J., P.), erdei tisztásokon (F.) fordulhat elő. Égerlápokból (J.), szubatlantikus mészkérülő tölgyesekből (P.), homokpusztagyepekből (K., P.), félszárazgyepekből és szikesekből, tartósan gyomos területekről és rövid tenyészidejű gyomtársulásokból, művelt zöldterületekből gyűjtötték (P.). Magyarországon főleg tópartok közelében gyakori (L.1972.).

Fenológiai adatok: Stenochron: VI. hó közepétől a IX. hónapig (P.). Kifejlett példányok: V-X. ♀ coconnal a magassági övek függvényében: VI-VII. (F.). ♂♂: VI-VII. ♀♀: V-VIII. (D.). Magyarországon: V-X. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 77. Tabdi; CS 78. Izsák: Kolon-tó; CS 87. Orgovány: Kargalla, Felsőtolvajos; CS 97. Bugac; CT 64. Ócsa: Mádencia, Öreg-Turján, Felsőbabád; YM 19. Balatonudvari.

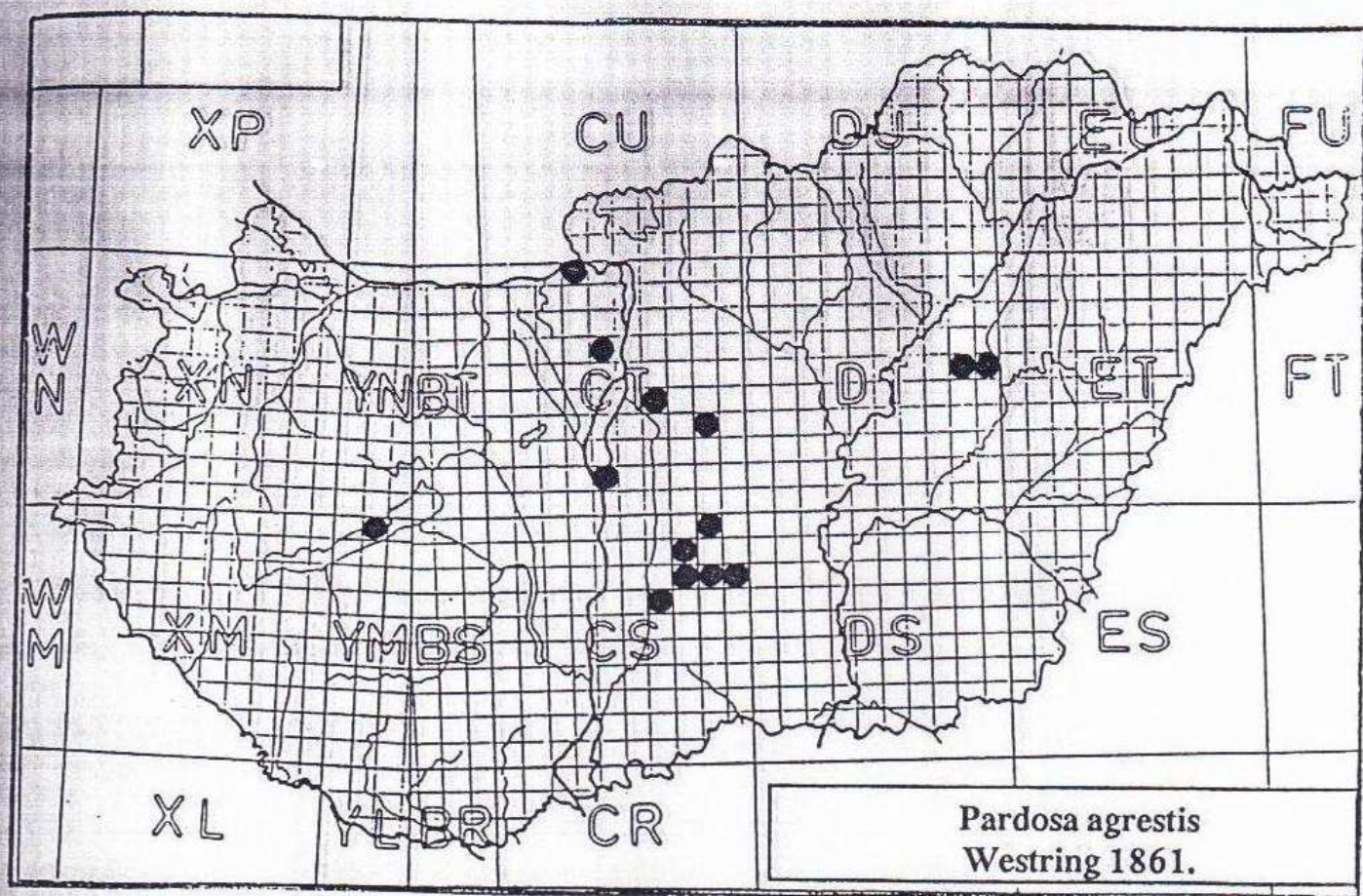

Elterjedési területe: Euro-Szibériai faj (J.). Egész Európában és Ázsia mérsékelt övében elterjedt (L.1972.). Arboreal-mediteranean faj (F.).

Ökológiai jellemzése: Fotobionta, xerophil/-bionta (P.). Dahl (1927.) és Wiebes (1959.) szerint, valamint a román szerzők szerint euritop. Tretzel (1952.) szerint a faj xerobionta, fotobionta, sztenotop jellegű (F.). Száraz és nyílt területeken ill. nedves helyeken egyaránt előfordulhat (F., J., L.1972.). Különböző nedvességfokú réteken, mocsarakban (J.), száraz fűtársulásokban (J., M., P.), homokos helyeken, művelt területeken (P.), gyümölcsösökben (S.), rövid tenyészidejű gyomtársulásokban (P.), gabonáblákokban (M.), tölgyligetekben (J.) találták eddig. Loksa Imre szerint erdőkben nem él.

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: V-X. ♀ coconnal: V., VII., VIII., IX. hónapban a magassági övek függvényében. ♂: V. hónapban (F.). Fő érési idő: VI. hó közepétől a IX. hónapig (P.). Hazánkban: V-VII. (L. 1972.)

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CT 46. Budapest: Júlia-major; DT 95. Nagyiván; YM 19. Tihany; YN 10. Aszód; YN 20. Csopak.

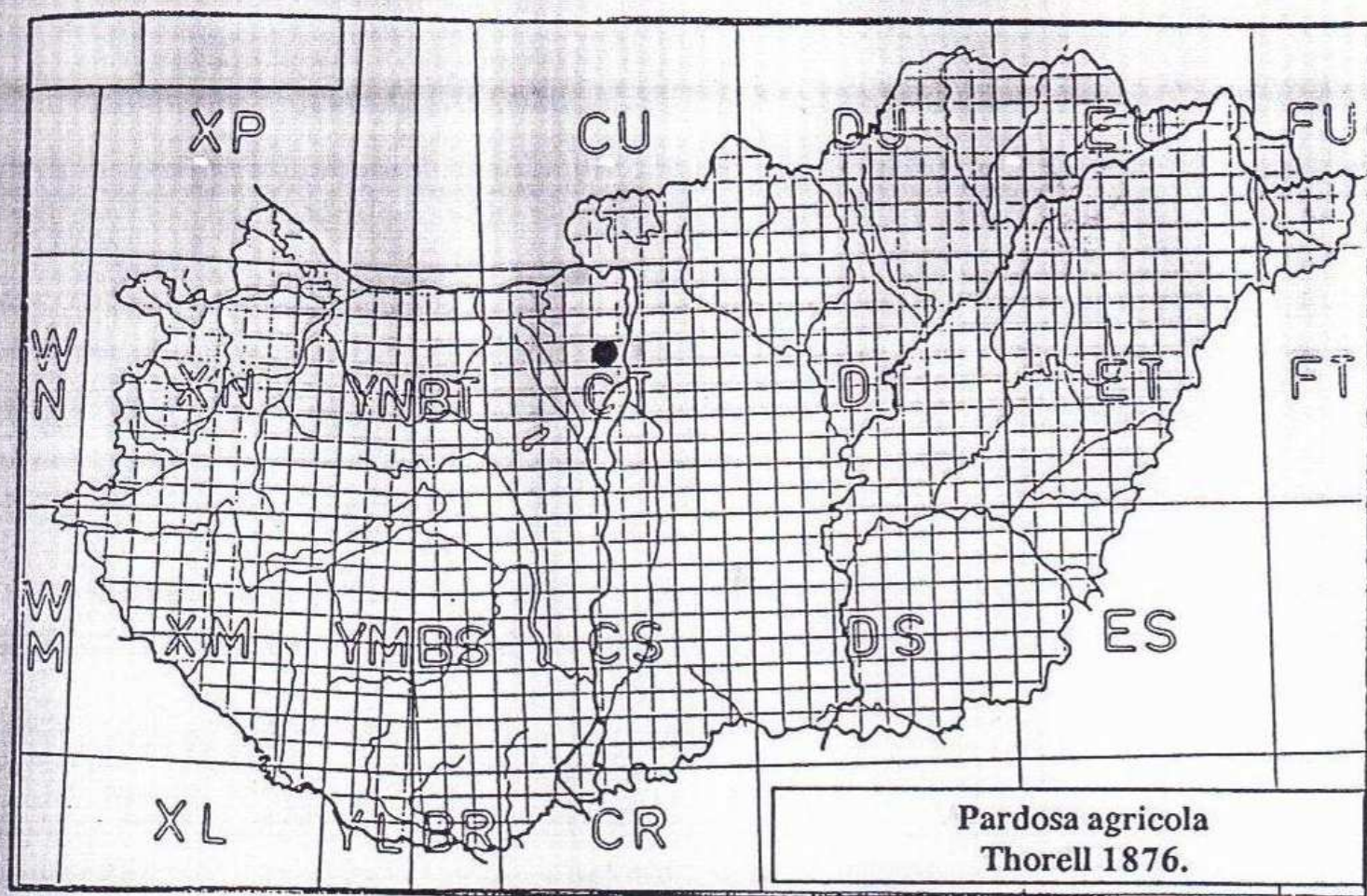
Elterjedési területe: Palearktikus, Afrika északi részén nem ismert faj (J.). Angiliától Kínáig megtalálható (L.1972.). Arboreal-mediteranean elterjedésű (F.).

Ökológiai jellemzése: Fotophil, mezophil faj (F.). Világos életterekre jellemző, túlnyomórészt xerophil ill. xerophil típus (D., F., P.). Réteken, mezőkön, legelőkön, szántóföldeken, gabonátlákon (F., J., L.1972., M., P.), gyümölcsösben (S.), tócsák, patakok menti füves területeken (F.), homokpusztagyepeken (F., K., P.), agyagos területeken (F.), sziki mocsarakban (J.), rövid tenyészidejű és tartósan gyomos társulásokban, félruderális növényzetben fordulhat elő (P.). Hegyi réteken 1000 m tsz. feletti magasságig szintén előfordulhat (F.).

Fenológiai adatai: Stenochron. Fő érési ideje: VI. hó közepétől a IX. hónapig (P.). Kifejlett példányok: V. ♀ coconnal: VI. hónapban (F.). Őő: V-VI. (D.). Magyarországon: V-IX. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 66. Kiskőrös: Szücsi-erdő; CS 77. Tabdi; CS 78. Izsák: Kolon-tó; CS 87. Orgovány: Kargalla, Felsőtolvajos, Lóállás; CS 89. Fülöpháza: Kondor-tó; CS 97. Bugac: Nagybugac; CT 39. Basaharc; CT 41. Dömsöd: Apajpuszta; CT 46. Budapest: Júlia-major; CT 64. Ócsa: Mádencia; CT 83. Csévharaszt; DT 85. Kunmadaras: Döghalom; DT 95. Nagyiván; YM 19. Tihany.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték: Lágyszárú társulások: Astralago-Festucetum sulcatae (L.1988.).

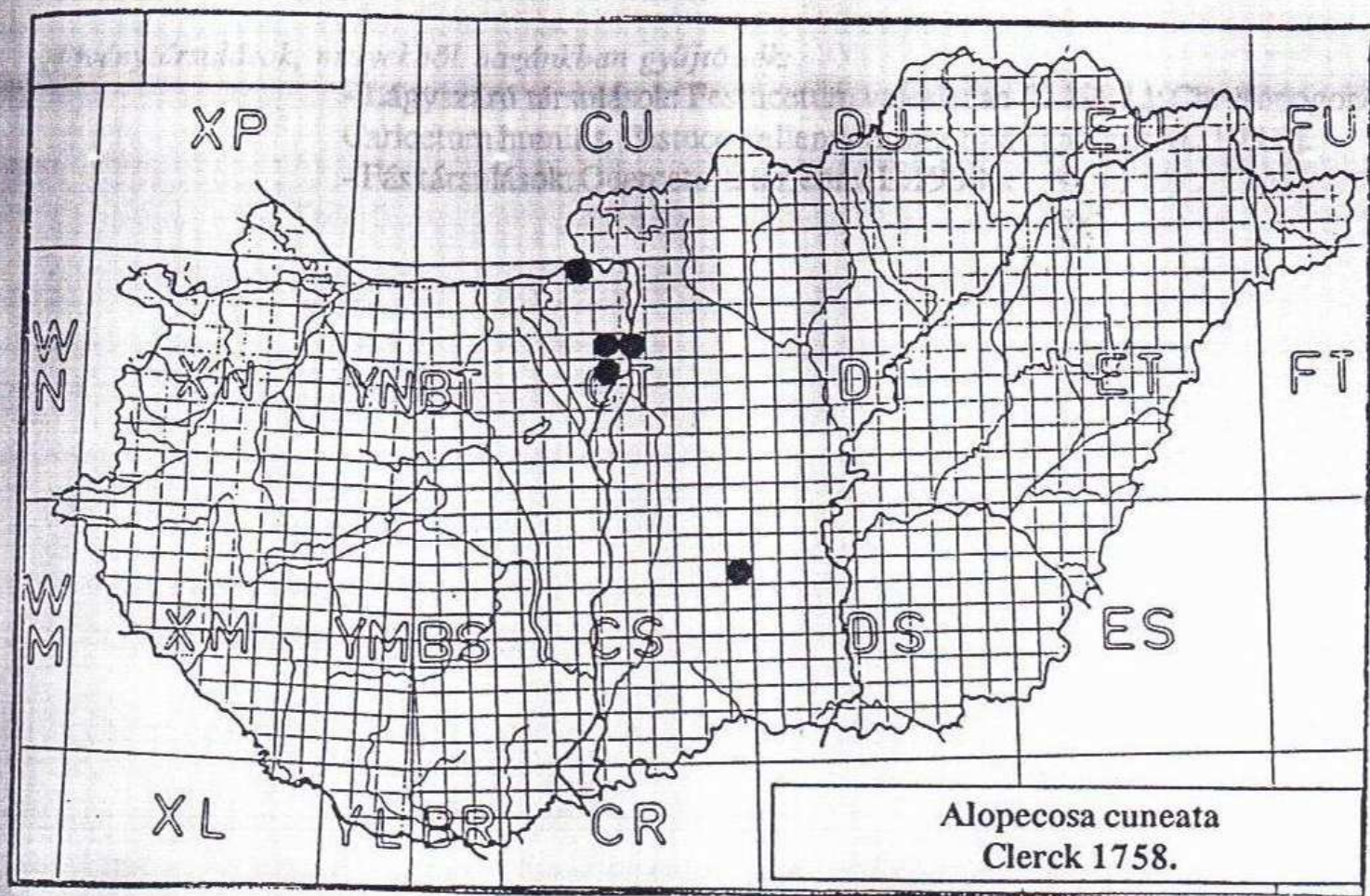

Elterjedési területe: Euro-Szibériai elterjedésű faj. Angliától Szibériáig fordul elő (J., L.1972.). Arboreal-mediterranean (F.).

Ökológiai jellemzés: Fotophil, hygrobionta faj (F.). Növényzettel benőtt (füves) köves, törmelékes folyó- és patakpartokon (F., J., L.1972., M.), ártereken (J., M.) fordul elő. 800 m-es tsz. feletti magasságig hatol (F.). Hazánkban gyümölcsösből gyűjtötték (S.).

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: V-VII. hónapig. ♀ coconnal: VI. hónapban (F.). Magyarországon: V-VII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM. kódjaik: CT 46. Budapest: Júlia-major.

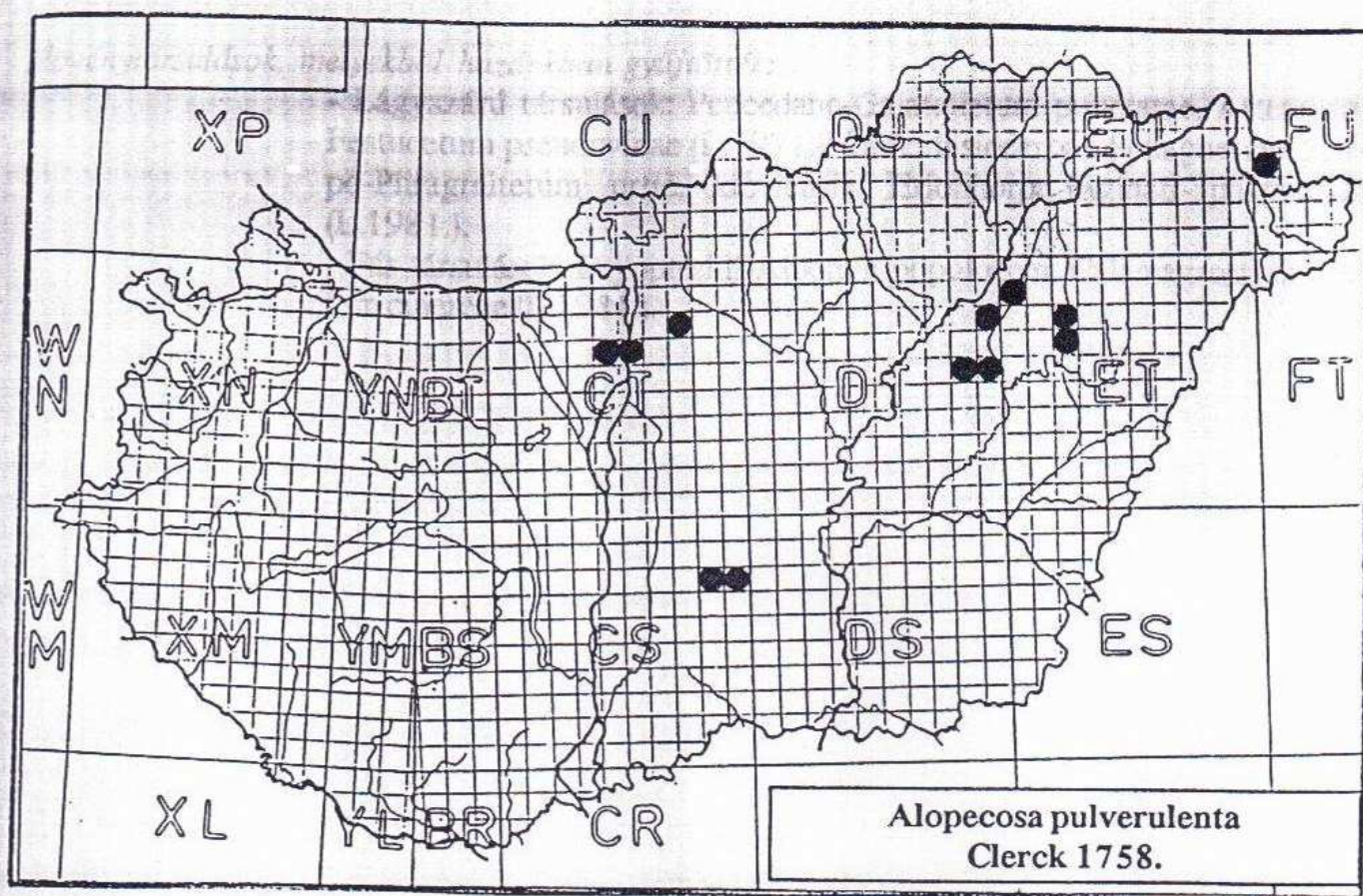

Elterjedési területe: Euro-Szibériai faj, Angliától Kamcsatkáig elterjedt (J., L.1972.). Fuhrn szerint arboreal-mediterranean.

Ökológiai jellemzése: Túlnyomórészt xerophil/-bionta (D., P.), fotophil, hemihygrophil (F., J.) faj. Napsütötte, száraz és nedvesebb réteken, kaszálókon (F., L.1987., M., P.), gyümölcsösökben (S.), száraz, meleg homokos területek lágyszárú társulásaiban (K., P.), félrudeláris növényzetben, tartósan gyomos területeken és rövid tenyészidejű gyomtársulásokban, művelt zöldterületeken fordul elő (P.). Szórványosan erdőkben is előfordul (J.). Tölgyesekből (J., L.1987.), szubatlantikus mészkerülő tölgyesekből és különböző mészkerülő lombos- és tűlevelű erdőkben gyűjtötték (P.). Hazánkban is elsősorban domb- és hegyvidéki tölgyeseinkben fordul elő (L.1972.), de dolomit-sziklagyepekből is gyűjtötték (B.).

Fenológiai adatai: Stenochron. Fő érési és aktivitási időszaka: III. hó közepétől a VI. hó közepéig (P.). Kifejlett példányok: IV-VII. ♀ coconnal: V. hónapban (F.). Diplochron. ♂♂: IV-VI. ♀♀: IV-VI. és X. (D.). Magyarországon: IV-VII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 97. Bugac; CT 39. Basaharc; CT 45. Budaörs; Odvas-hegy; CT 46. Budapest: Júlia-major; CT 56. Budai Sashegy.

Elterjedési területe: Palearktikus (J.). Európában és Ázsiában a mérsékelt övben, valamint Algériában honos (L.1972.). Oreo-tundral (sibiro-tundral) (F.).

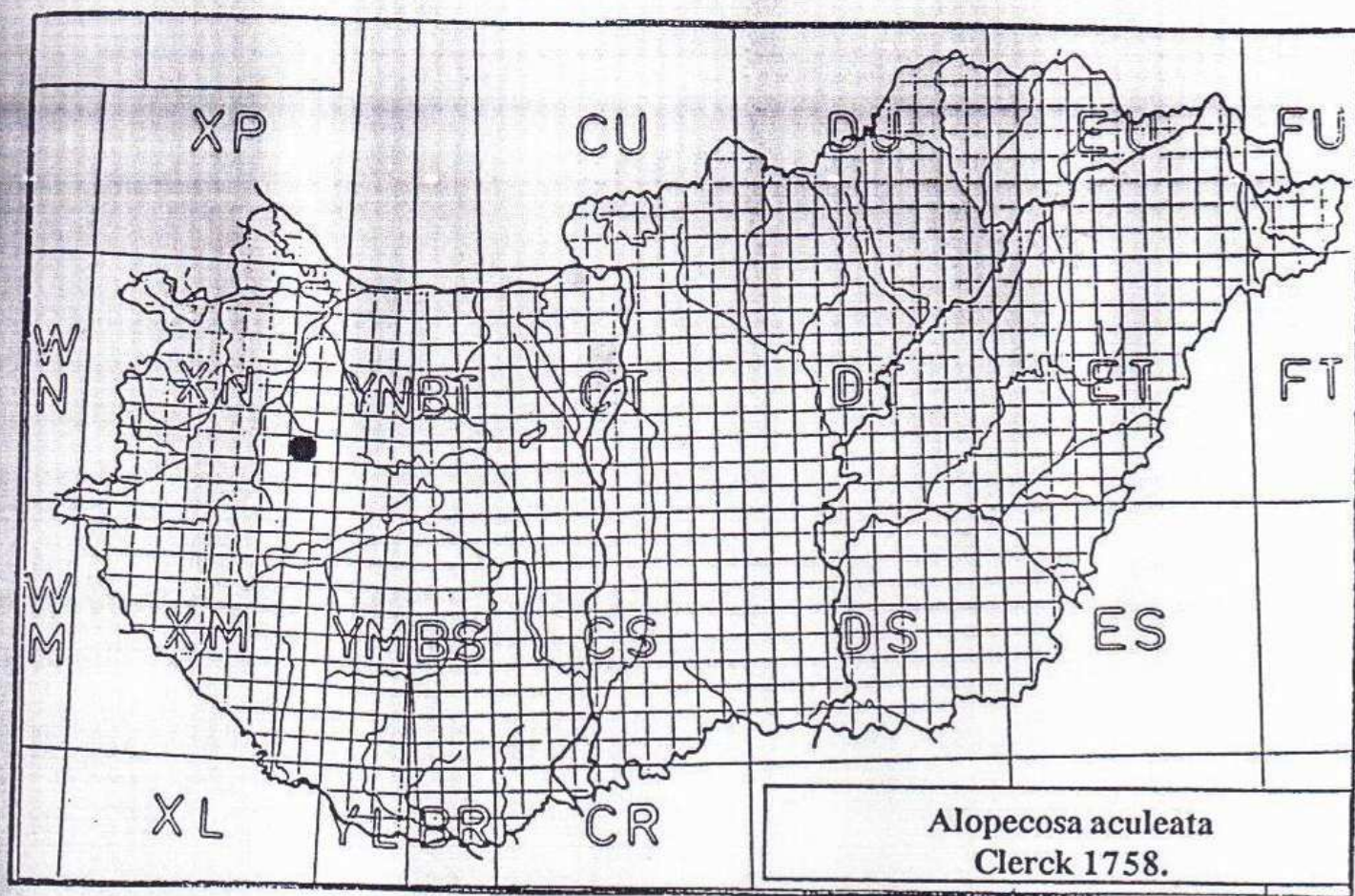
Ökológiai jellemzése: Fotophil (D., F., J., M.), hemihygrophil (J., F.) faj. Sík - és hegyvidékeken füves helyeken, kaszálókon, világos erdőkben, tisztásokon (F., J., L.1972., M., P.), különböző oligo- és mezotróf vegetációkban, mészkerülő lomb- és tűlevelű erdőkben, pl. mészkerülő tölgyesekben, homokpusztagyepekben (K., P.), szikeseken, tartósan gyomos mezőkön (P.), sziklagyepek napos részein (D.), gyümölcsösökben (S.) fordul elő. A száraz területeket kedveli, elterjedését a nedvesség befolyásolja (J.).

Fenológiai adatok: Stenochron. Fő érési idő: VI. hó közepétől a IX. hónapig (P.). Kifejlett példányok: IV-IX. ♀ coconnal: V. hónapban, hegyvidékeken V-VII. (F.). Őő: I-VI. ♀♀: V-VI. és IX. (D.). Magyarországon: V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 87. Orgovány; CS 97. Bugac; CT 46. Budapest: Júlia-major; CT 56. Budai Sashegy; CT 77. Margita; DT 85. Kunmadaras: Dőghalom; DT 95. Nagyiván; DT 97. Egyek: Oháti-erdő; ET 08. Újszentmargita; ET 26. Nagyhegyes: Vajdalahosi-erdő; ET 27. Balmazújváros: Darassa; FU 03. Nyírestő; Bábtava.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: *Peucedano-Galatelletum punctatae*, *Artemisio-Festucetum pseudovinae* (L.1971.); *Carici lasiocarpae-Sphagnetum*, *Scirpo-Phragmitetum urtic. kioviensis*, *Eriophoro vaginati-Sphagnetum* (L.1981.).
- Fás társulások: *Dryopteridi-Alnetum populosum*, *Calamagrosti-Salicetum cinereae* (L.1981.).

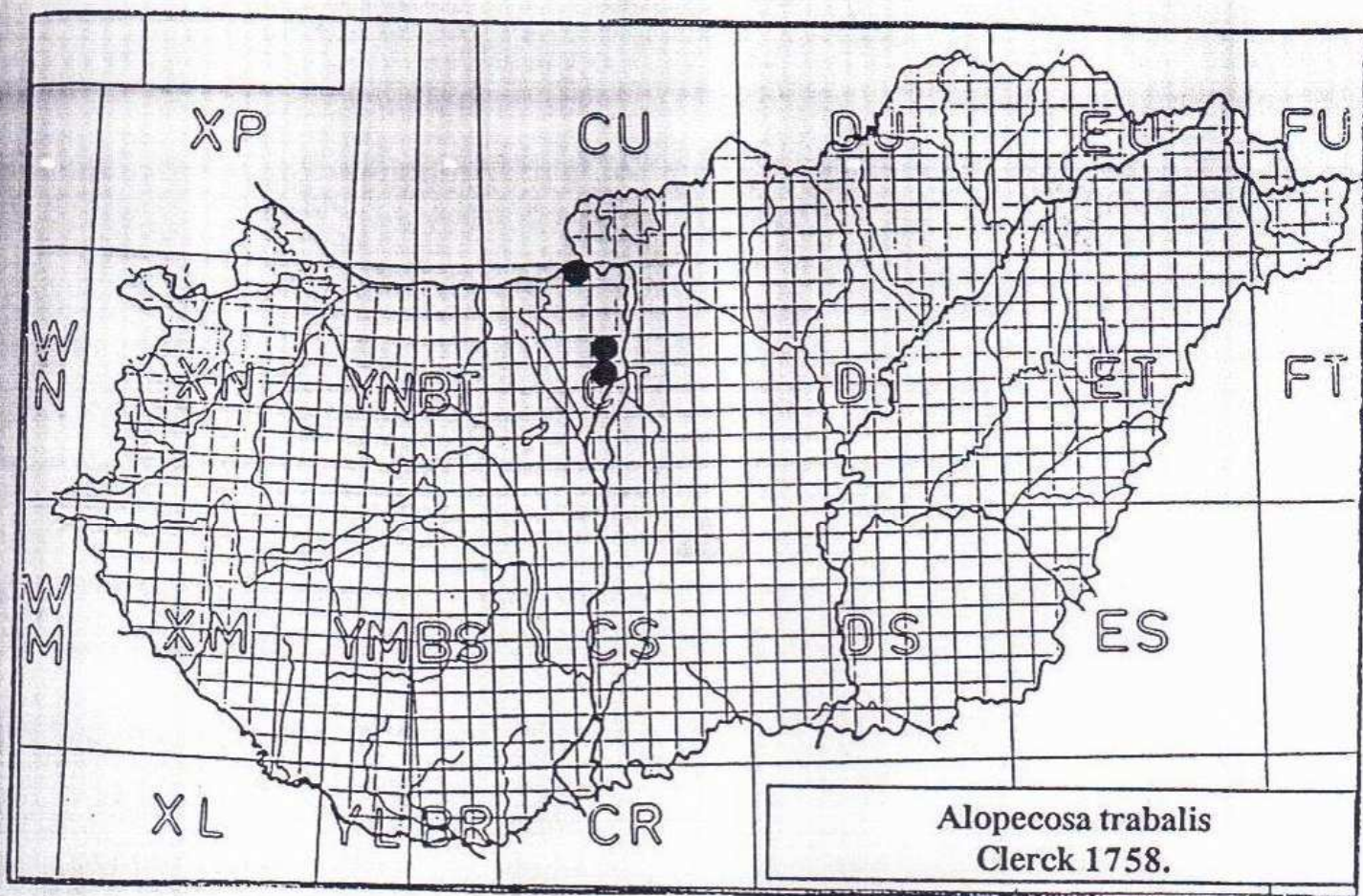
Elterjedési területe: Holarktikus, nem ismert Afrika keleti részén (J.). Európában, Ázsiában a mérsékelt övben és Észak-Amerikában (Montana) elterjedt (L.1972.). Arboreal-mongolic faj (F.).

Ökológiai jellemzése: Fotophil, hemihygrophil (F.), hemiombrophil, xerophil (J.) faj. Napsütötte, füves oldalakon, lomboserdőkben és ezek tisztásain (F., J., M.), valamint tűlevelű erdőkben és tisztásaikon (J.) egyaránt előfordulhat. Alföldtől 2000 m tsz. feletti magasságig jut fel (F.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: V-VIII. hónapig (F.). Magyarországon: V-VII. hónapig (L.1972.). Tavasszal éri el legnagyobb egyedszámát (J.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: XN 82. Somlóvásárhely: Somló.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték: Fás társulások: Ceraso-Quercetum pubescentis (Sz.).

Elterjedési területe: Egész Európában, Nyugat- és Közép-Ázsiában elterjedt (J.). Loksa Imre szerint Európa nagy részében, Turkesztánban és Kisázsiaiban honos. Fuhn szerint arboreal-mediteranean faj.

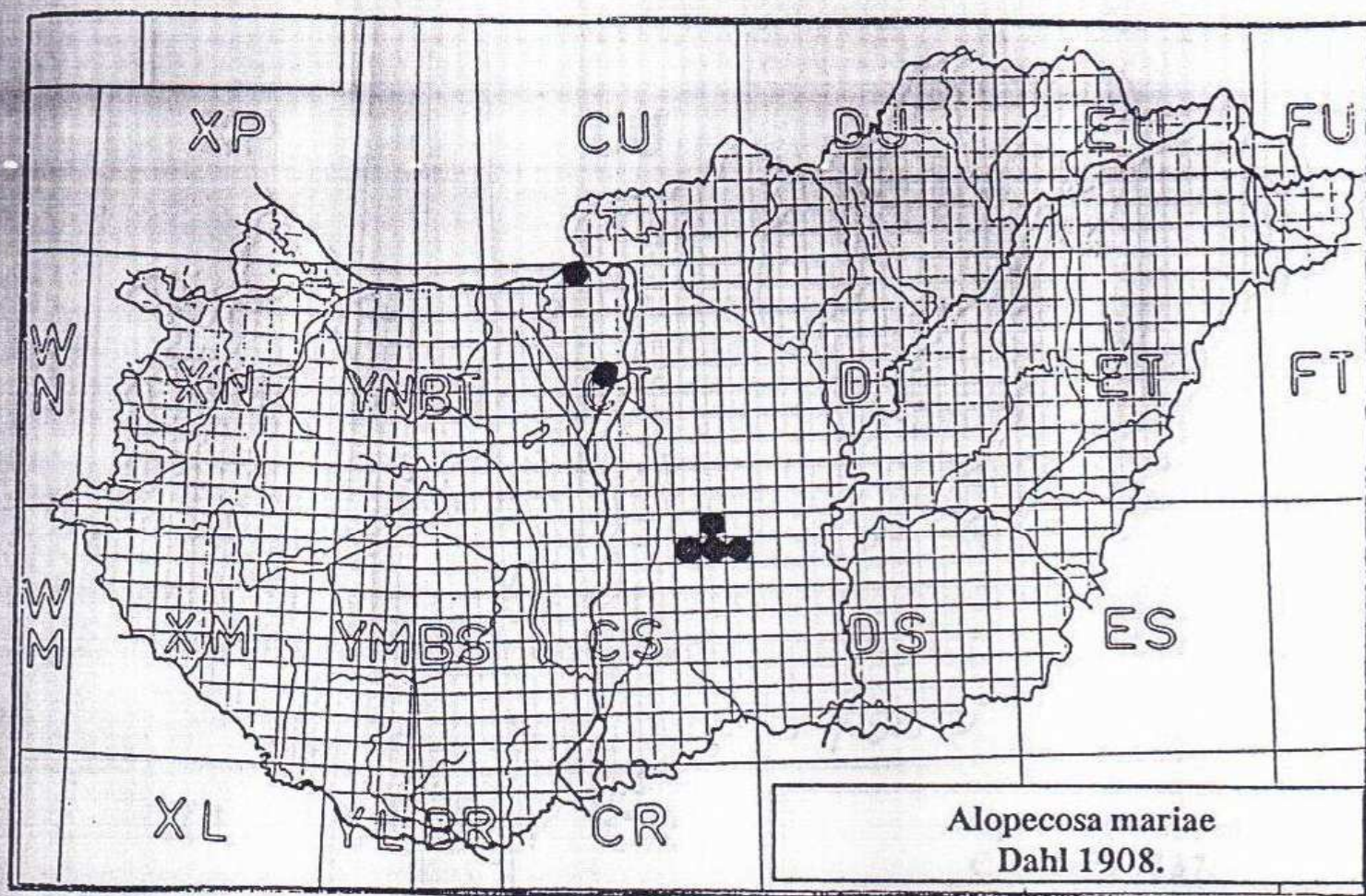
Ökológiai jellemzés: Világos életterek xerophil/-bionta faja (P.). Fuhn szerint ombrophil, hemihygrophil. Erdős, sziklás területeken az avarban, kaszálókon (F.), világos erdőkben, meleg, bokros területeken (M.), erdők szélén, erdei tisztások napos részein (J.), száraz, meleg, homokos származási helyek lágyszárú-, és fűtársulásaiban (P.), gyümölcsösökben (S.) fordul elő. Jedlicková szerint leginkább száraz területekre, kevésbé tölgyesekre és nedvesebb talajú helyekre jellemző az előfordulása.

Fenológiai adatok: Stenochron. Kifejlett példányok: V-VIII. (F.). Fő érési ideje: VI. hó közepétől a IX. hónapig (P.). Magyarországon: V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CT 39. Basaharc; CT 39. Pilis: Szamár-hegy; CT 45. Budaörs: Odvas-hegy; CT 46. Budapest: Júlia-major.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Festucetum pseudodalmaticae, Astralago-Festucetum sulcatae, Festucetum valesiacae (L.1988.); Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pallenti-Brometum pannonicum (L.1991.).
- Fás társulások: Stipetum stenophyllae, Querceto-tataricum (L.1988.).

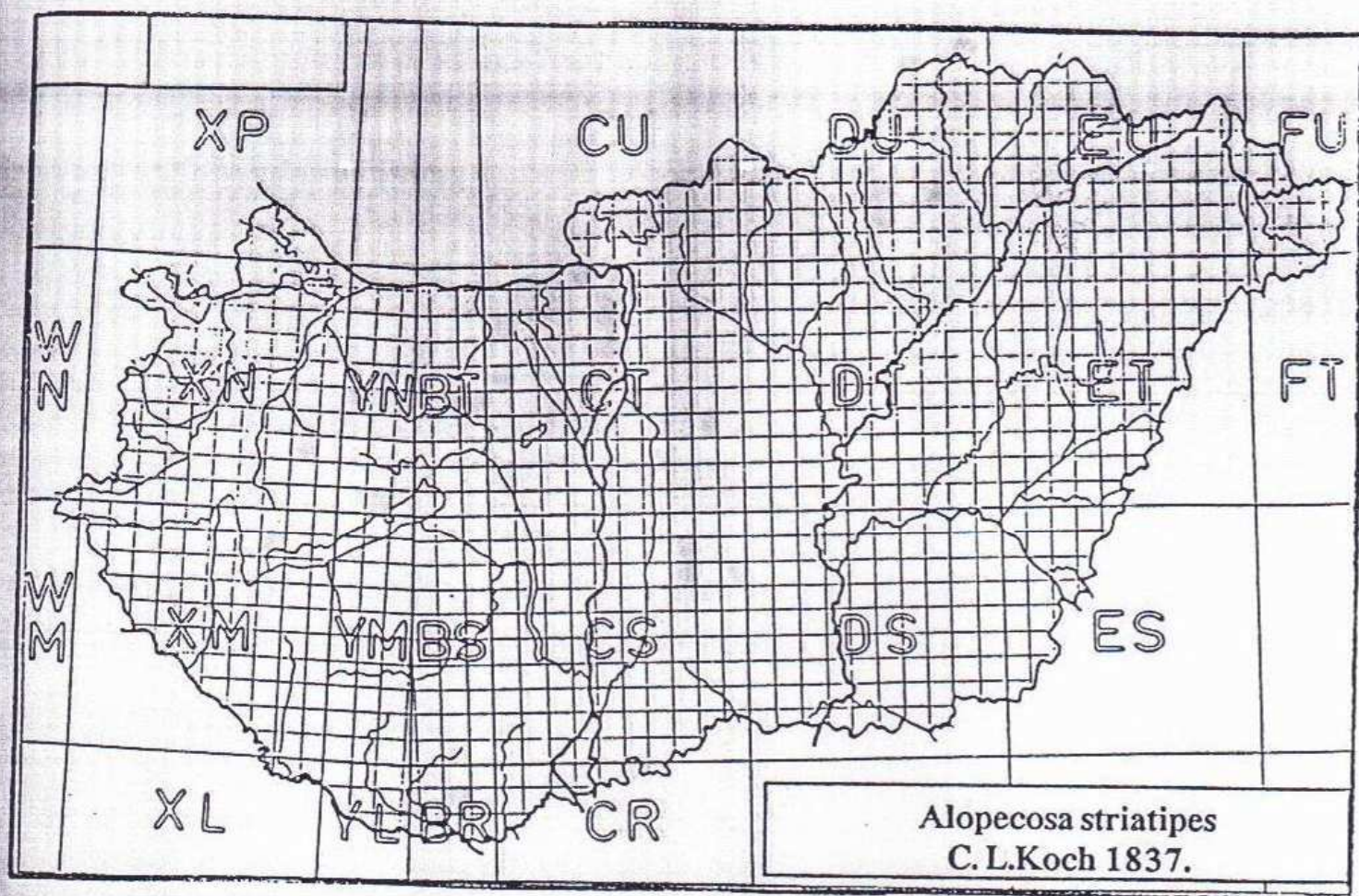
Elterjedési területe: Németországtól Japánig elterjedt (L.1972.). Arboreal-mediteranean faj (F.).

Ökológiai jellemzés: Sztenotop (F.), fotophil, xerophil faj (F., P.). Száraz, napsütötte nyílt lejtőkön (F., M.), mészkősziklákon (F.), meleg, homokos termőhelyek lágyszárú növénytársulásaiban él (K., P.). Nálunk az ősbörökásból is gyűjtötték (L.1987.).

Fenológiai adatok: Diplochron. Két kopulációs csúcsa van: tavasszal és ősszel (P.). Kifejlett példányok egész évben találhatók (F.). Hazánkban: a VII. hónap kivételével egész évben találhatók ivarérett egyedek (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 78. Izsák: Kolon-tó; CS 88. Ágasegyháza; CS 89. Fülöpháza; CS 97. Bugac; CT 39. Basaharc; CT 45. Budaörs: Odvas-hegy.

Növénytársulások, melyekből Magyarországon gyűjtötték: Lágyszárú társulások: Festucetum valesiacae (L.1088.); Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pallentibrometum pannonicum (L.1991.).

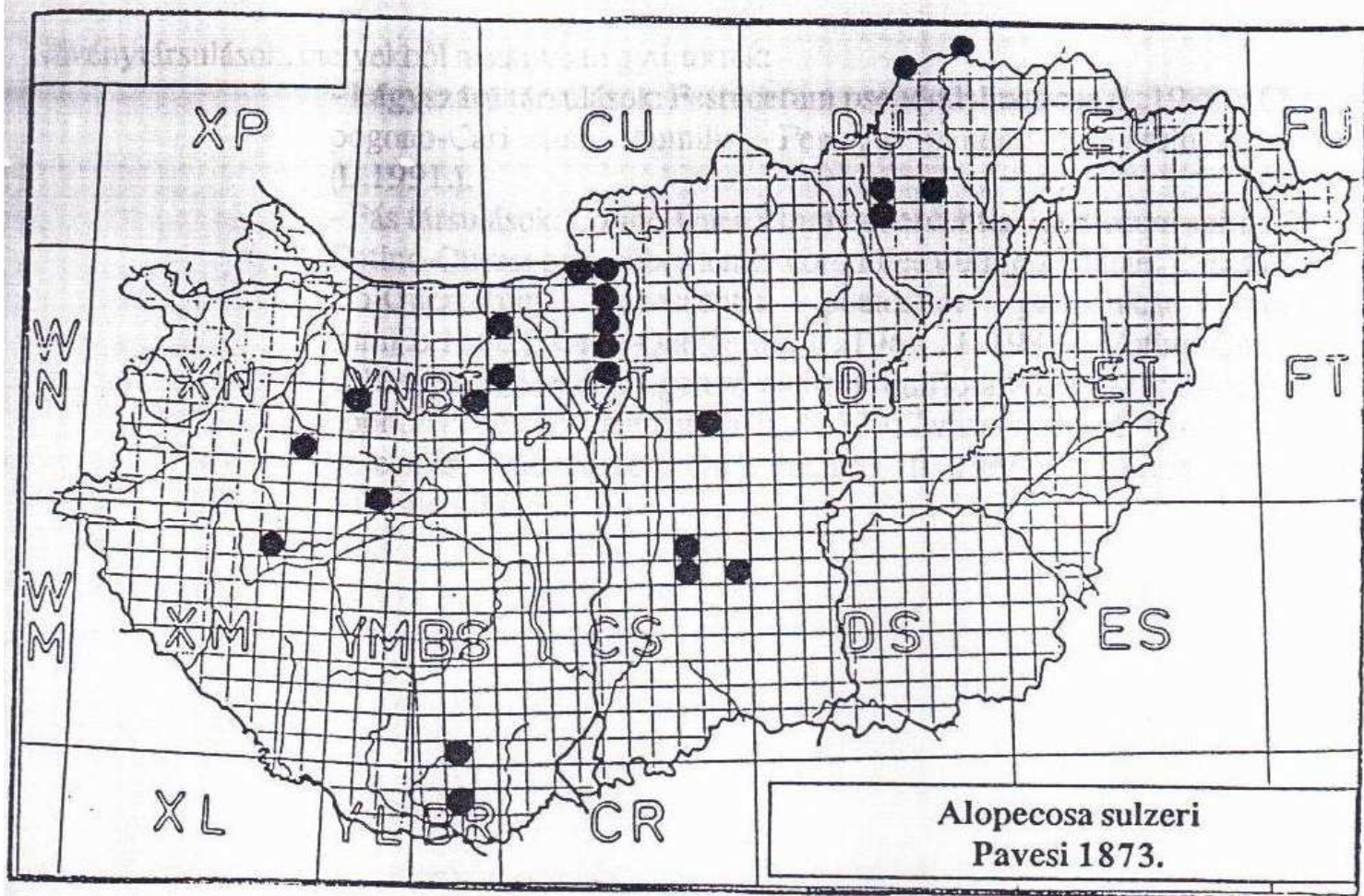

Elterjedési területe: Németország, az egykori Csehszlovákia, Svájc, Tirol, Balkán (L.1972.).

Ökológiai jellemzése: Fotophil, mezophil (F.), hegyvidéki (L.1972.) faj. Mezőkön, kaszátlan nyílt területeken, gyomos és köves helyeken fordul elő (F.).

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: IV-V. (F.). Magyarországon: V-VI. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek: Magyarországi előfordulása lehetséges (L.1972.).

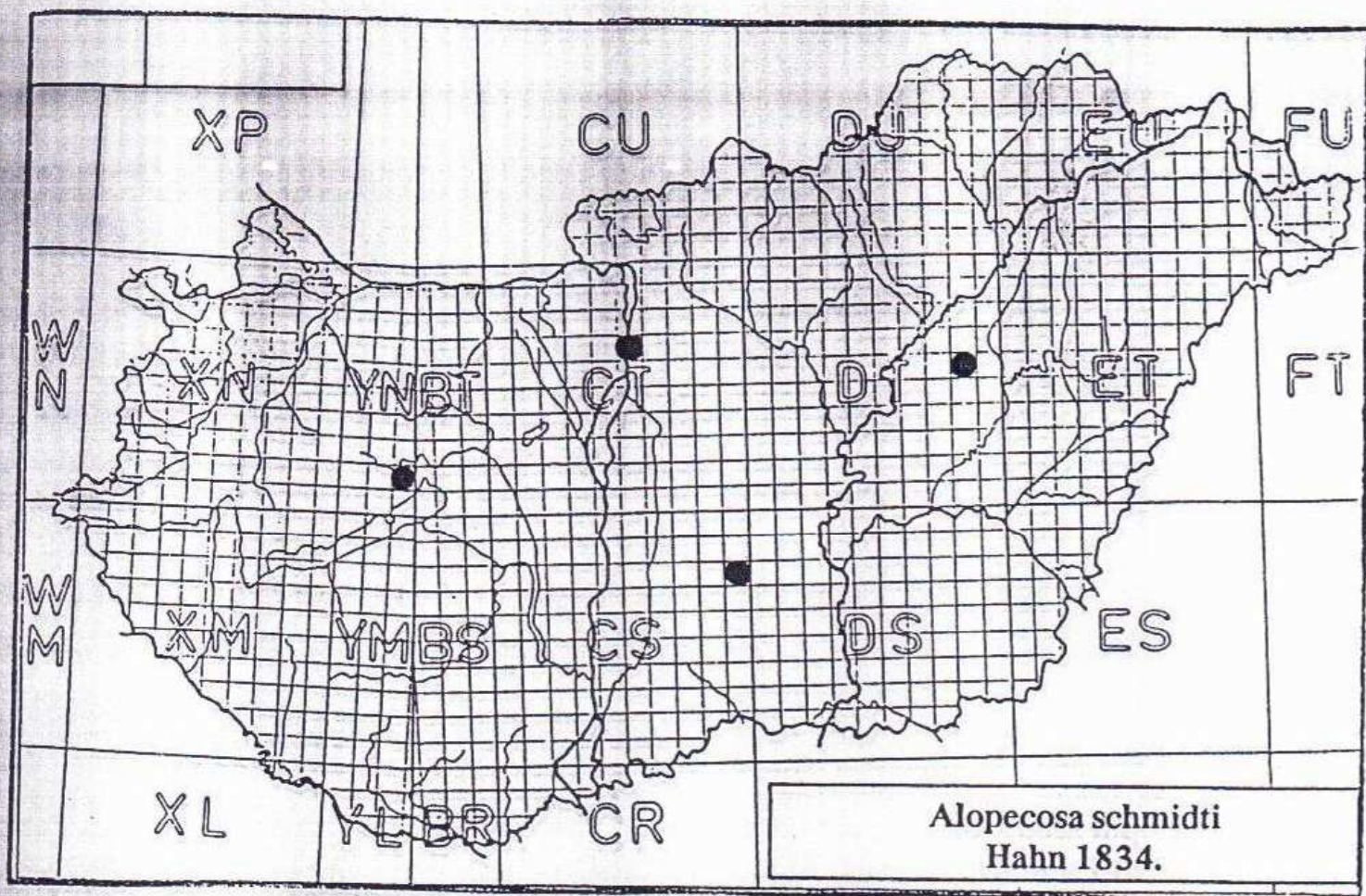

Elterjedési területe: Franciaországtól az egykori Szovjetunióig, északon Lengyelországgal bezárólag (L.1972.). Fuhn arboreal-mediterranean fajnak tekinti.

Ökológiai jellemzése: Sztenotop, fotophil, xerophil faj (F.). Melegkedvelő (L.1972.). Száraz, nyílt területeken, pázsitos tisztásokon (F.), homokpusztagyepeken (K.), tölgyesekben, bokorerdőkben, sziklagyepeken (B.), a kövek alatti üregekben fordul elő (M.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: V-VII. hónapig (F.). Hazánkban: V-VIII. hónapig (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: BR 88. Villányi-hg.: Tenkes-hegy; BS 80. Mecsek: Tubes-hegy; BT 94. Bakony: Galya-völgy; Vértes: Csókakő; CS 77. Tabdi; CS 78. Izsák: Kolon-tó; CS 97. Bugac; CT 05. Vértes: Csákvár; CT 07. Gerecse: Hajagos-Turul-hegy, Peskő; CT 39. Pilis: Szamár-hegy; CT 45. Budaörs: Odvas-hegy; CT 46. Budai-hg.: Hársbokor-hegy, Fekete-hegy; CT 47. Budai-hg.: Kis-Szénás-hegy, Pilis: Oszoly-hegy; CT 48. Pilis: Pilis-hegy; CT 49. Börzsöny: Szt. Mihály-hegy; CT 56. Budai Sashegy; CT 83. Csévharaszt; DU 51. Bükk: Szarvaskő; DU 52. Bükk: Bélkő; DU 67. Tornaí karszt: Nagyoldal; DU 72. Bükk: Molnár-völgy; DU 88. Tornaí karszt: Alsó-hegy; XM 78. Keszthelyi-hg.: Pető-hegy, Apró-hegy; XN 82. Somló-vásárhely: Somló; YN 04. Pálházi-hegy; Odvaskő; YN 10. Balatonfelvidék: Péter-hegy;

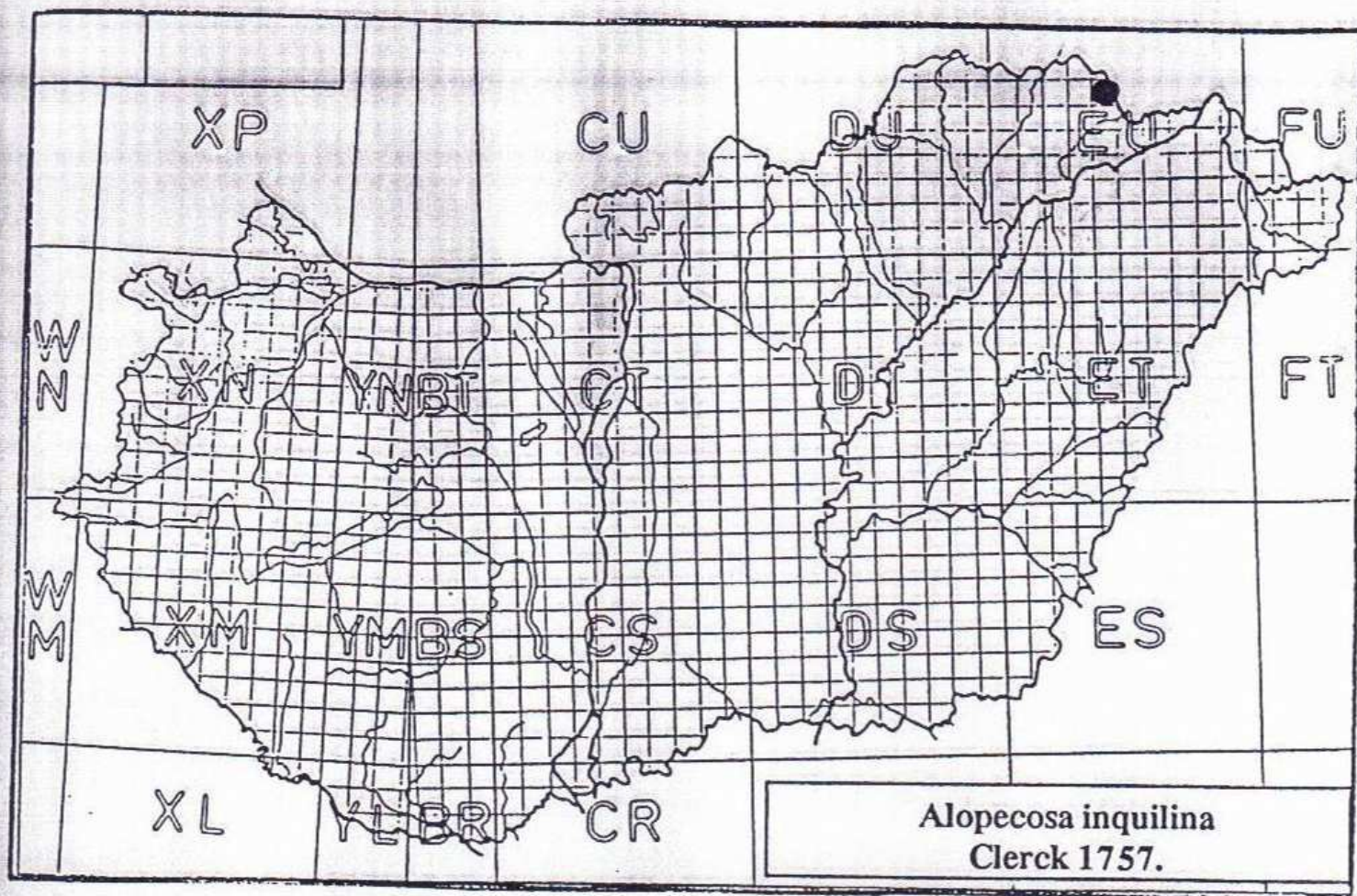
Elterjedési területe: Németországtól Kínáig, dél felé Kisázsiaig (L.1972.).

Ökológiai jellemzők: Fotophil, mezophil (F.), Platen szerint világos élettereken lakó xerophil faj. Száraz, meleg homoktársulásokban (K., L.1987., P.), dolomit-sziklagyepekben (B.), tölgyesek tisztásain az avarban (F.), ill. igen meleg domboldalakon nap közben figyelhető meg (a maga kotorta üregben lakik) (M.).

Fenológiai adatok: Stenochron. Fő érési ideje: VI. hónap közepétől a IX. hónapig (P.). Kifejlett példányok: V-VI. (F.). Magyarországon: V-X. (L. 1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 97. Bugac; CT 56. Budai Sashegy; DT 85. Kunmadaras; Döghalom; YN 21. Veszprém; Jeruzsálemhegy.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték: Kolosváry szóbeli közlése szerint az alföldi borókásokban elterjedt (L.1987.).

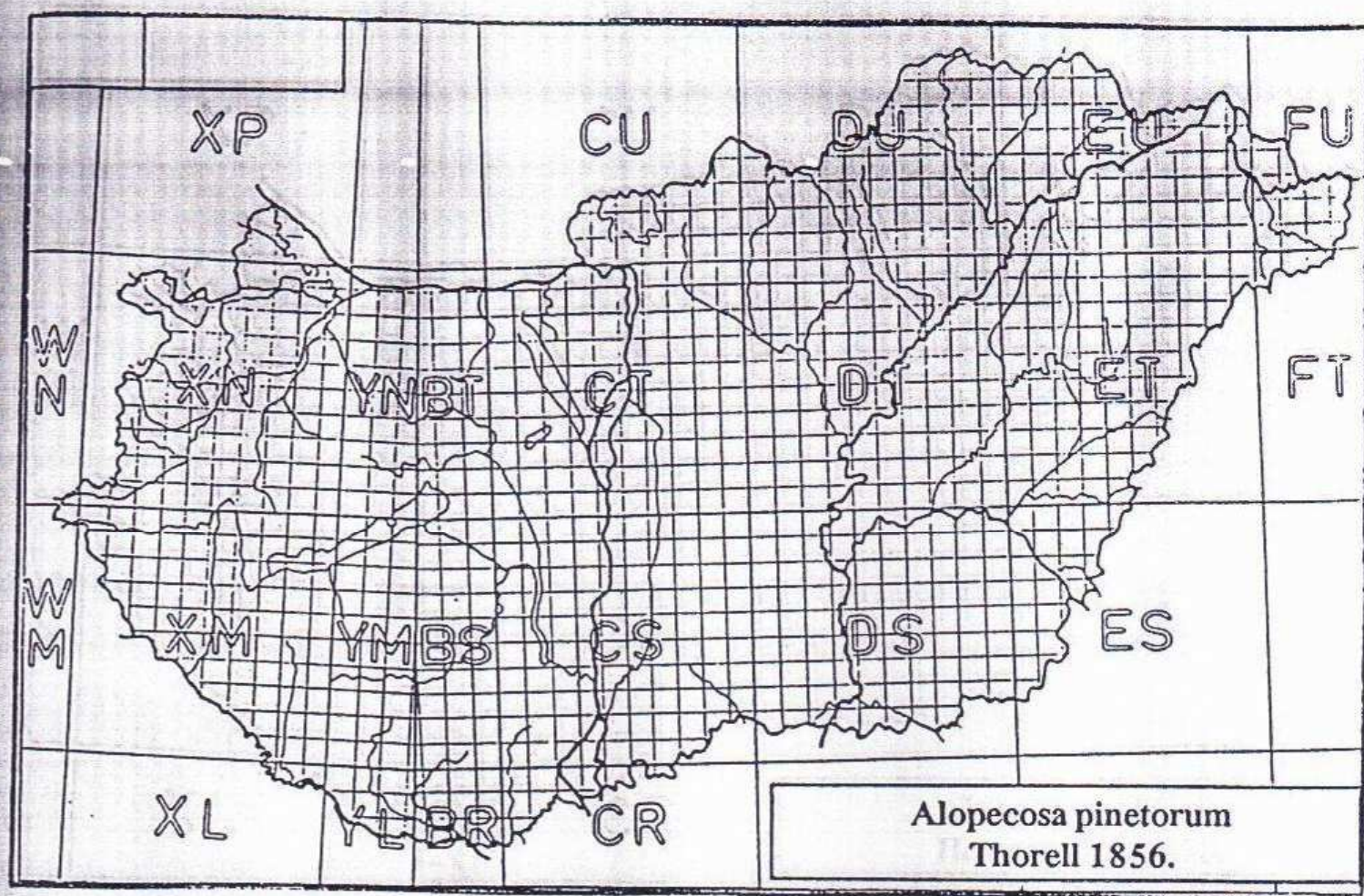

Elterjedési területe: Franciaországtól Szibériáig honos (L. 1972.). Arboreal-mongolic (F.).

Ökológiai jellemzés: Részben sztenotop, hemihygrophil (F.), fotophil (F., M.), hegyvidéki faj (L. 1987.). Elsősorban a fenyveseket kedveli (L. 1972.), de csarabosokban is gyakori (M.). Előfordul lombhullató erdőkben, ligetekben (F., M.), főként bükkösökben (F.).

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: V-X. hónapig (F.). Magyarországon: V-VII. hónapig (L. 1972.).

Publikált hazai lelőhelyek: EU 46. Sátoraljaújhely.

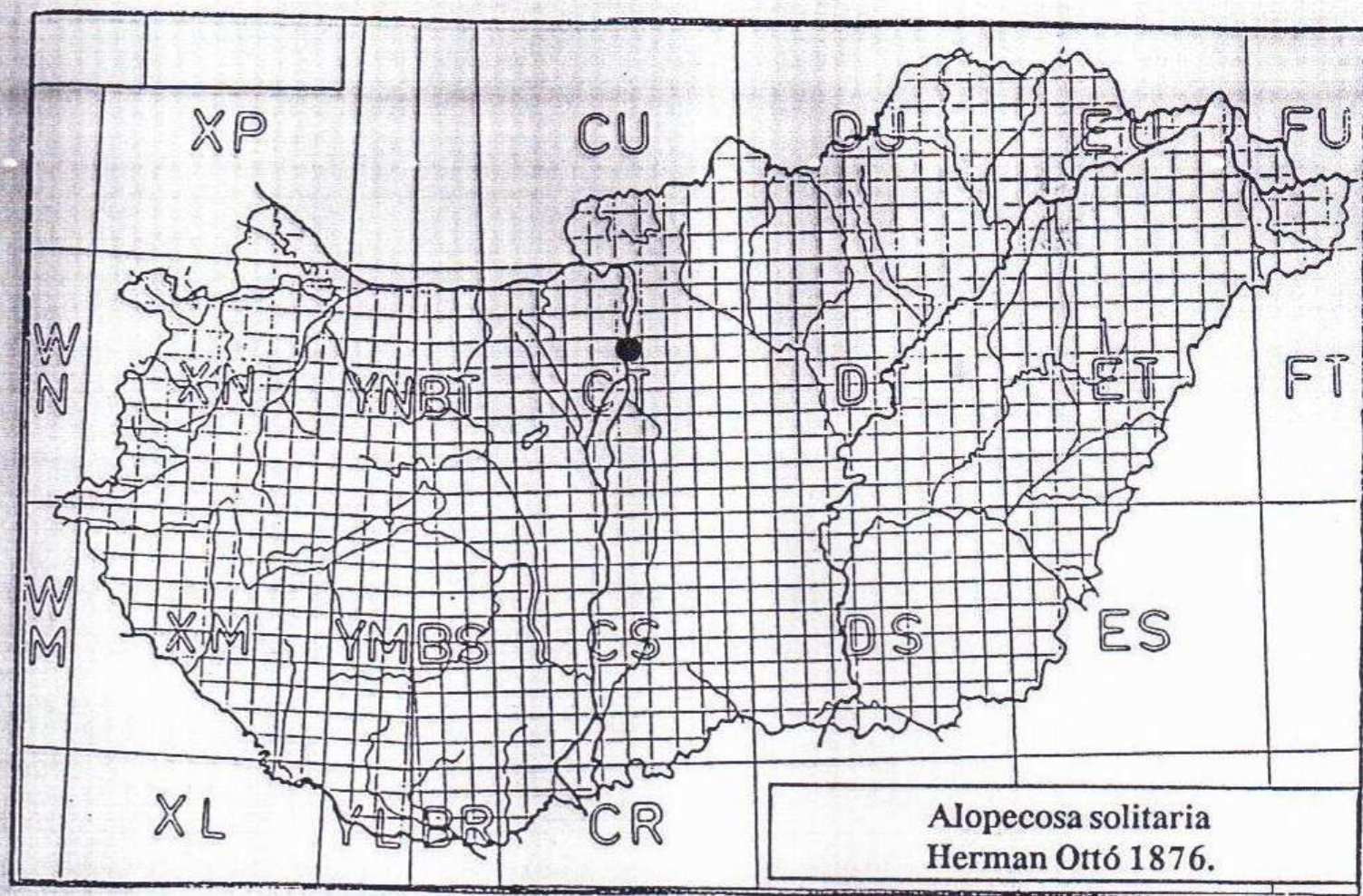

Elterjedési területe: A Balkántól Norvégiáig, keleten Szibériáig elterjdt (L.1972.). Oreo-tundral (sibiro-tundral) faj (F.).

Ökológiai jellemzés: Sztenotop, hemiombrophil, hygrophil (F.), hegyvidéki faj (F., L. 1972., M.). Árnyékos erdők, nedves, mohás, füves talaján él (F., M.).

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: V-VI. hónapig (F.). V-VII. hónapig (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek: Előfordulása lehetséges (L. 1972.).

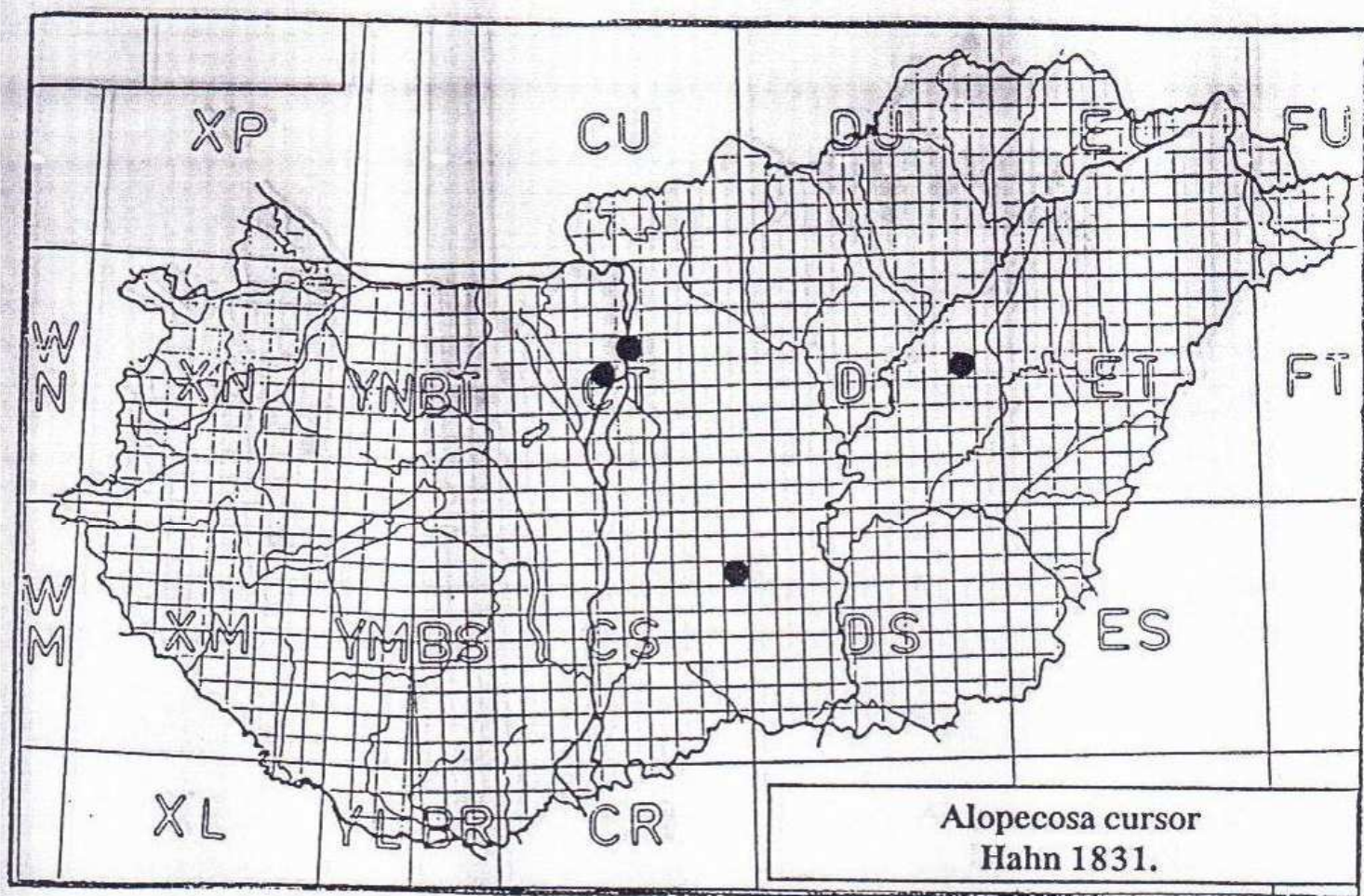

Elterjedési területe: Balkántól Lengyelországig, Magyarországtól az egykori Szovjetunió európai részének déli területéig (L.1972.). Fuhn szerint arboreal-mediteranean faj.

Ökológiai jellemzése: Mezophil (F.). Sík- és dombvidékeken egyaránt megtalálható (F., L.1972.). Meleg, változatos bokorerdőkkel fedett domboldalakon - télen is - előforduló faj (M.). Hazánkban dolomit-sziklagyepekből gyűjtötték (B.). A talajban kevésbé mélyen fekvő járatokban húzódik meg (F.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: egy nőtényt találtak IX. 25-én (F.). Magyarországon: V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CT 56. Budai Sashegy.

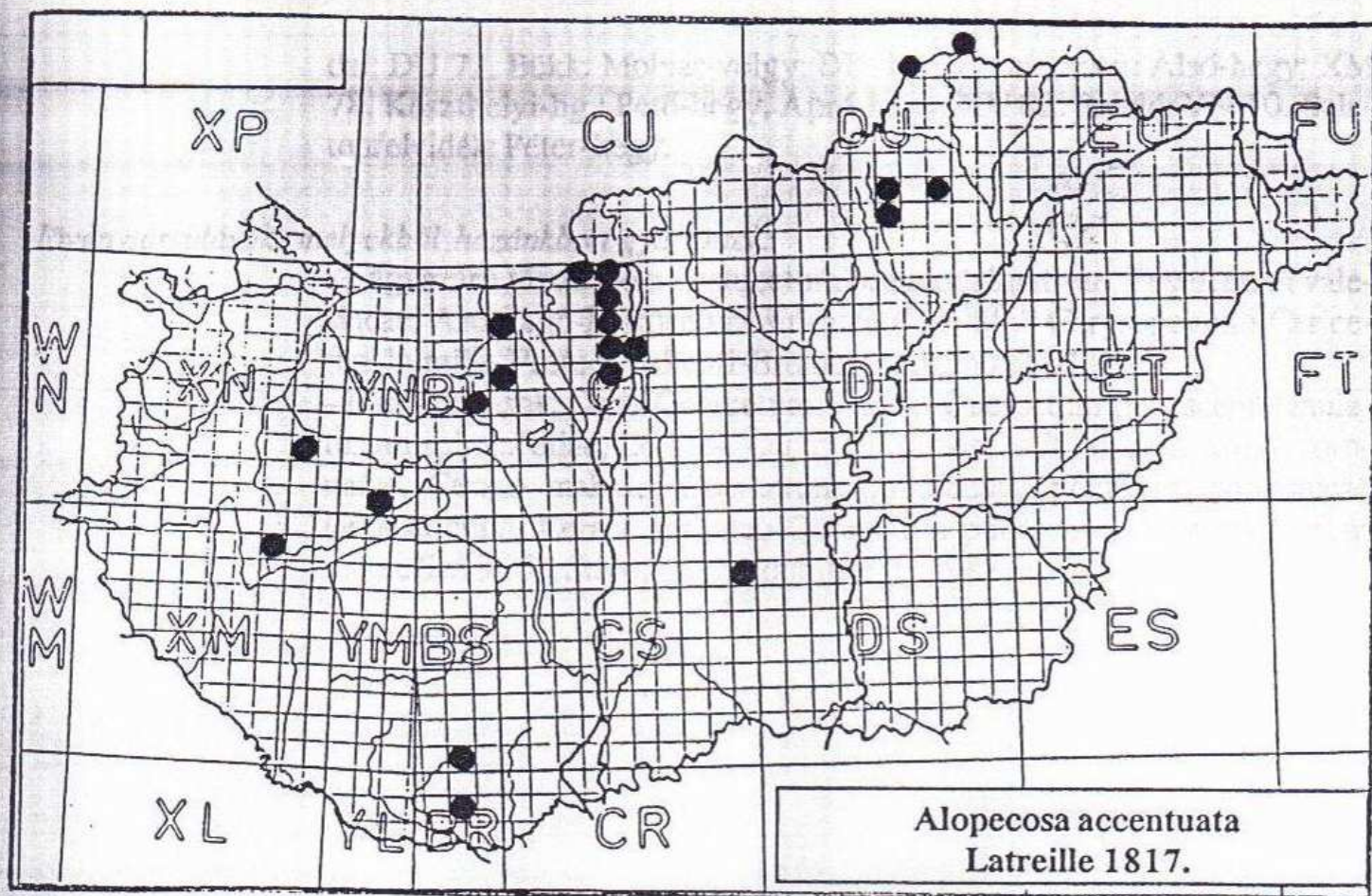
Elterjedési területe: Palearktikus (J.). Franciaországtól Szibériáig, délen Kisázsiaig és Palesztináig elterjedt (L.1972.). Arboreal-mediteranean faj (F.).

Ökológiai jellemzés: Részben sztenotop (F.), fotophil, xerophil (F., P.), thermophil (D.). Nyílt, napsütötte, száraz és meleg, pázsitfüves fátlan területeken, homoktalajokon, homokdűnéken él (D., F., J., K., P.). Hazánkban nyílt növénytakasulásokban, dombvidékeken és az Alföldön fordul elő (L.1972.) Balogh dolomit-sziklagyepekből gyűjtötte. Ritka fajnak számít (J.).

Fenológiai adatok: Stenochron. Fő érési és aktivitási időszaka: III. hónap közepétől a VI. hónap közepéig (P.). Kifejlett példányok: IV-VI. (F.). Magyarországon: IV-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 97. Bugac; CT 45. Budaörs: Odvas-hegy; CT 56. Budai Sashegy; DT 85. Kunmadaras: Döghalom.

Növénytakasulások, melyekből hazánkban gyűjtötték: Lágyszárú takasulások: Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pallenti-Brometum pannonicum (L.1991.).

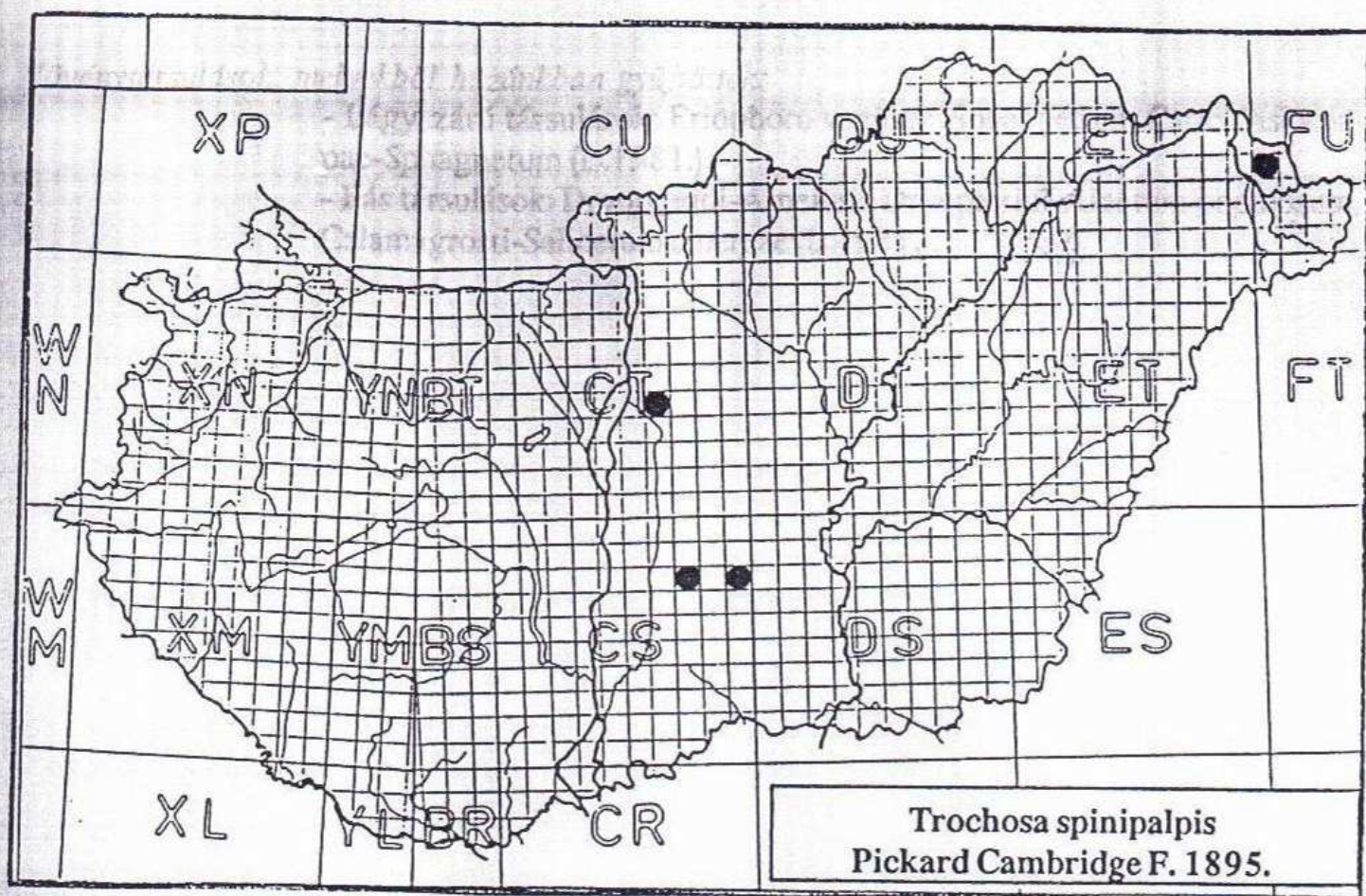

Elterjedési területe: Palearktikus. Angliától Szibériáig, délen Észak-Afrikaig elterjedt (L.1972.). Tunéziában is fellelhető (J.). Arboreal-mediterranean (F.).

Ökológiai jellemzés: Thermophil (D.), mezotop/mezophil, fotophil (F.), xerophil (P.). Száraz (J., L.1972., M., P.), meleg (J.), napos (D., F., J., M., P.) biotópok lakója. Nyílt területek napsütötte, homokos (F., K., P.) és meszes (F.) talaján, tartósan gyomos mezőkön (P.), dolomit-sziklagyepekben (B.), gyümölcsösökben (S.) fordulhat elő. Bükkösökben gyakori, de zárt tölgyesekben nem jellemző (L.1972.). Hazánkban gyakori fajnak számít (L.1972.).

Fenológiai adatok: Diplochron (D., P.). Két aktivitási csúcsa van: egy tavaszi és egy őszi (P.). Kifejlett példányok: ♂: IV-V. ♀: IV-V. és VI-VIII. Wiebes (1959) szerint a ♀ coconnal: IV-V. Szerinte létezik egy tavaszi és egy őszi másodlagos párzási szakasz (F.). ♂♂: IV. és X-XI. hó. ♀♀: IV-VII. és IX-XI. hó. Hazai fenológiai adat: V-VIII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: BR 88. Villányi-hg.: Tenkes-hegy; BS 80. Mecsek: Tubes-hegy; BT 94. Vértes: Csókakő; Bakony: Galya-völgy; CS 97. Bugac; CT 05. Vértes: Csákvár; CT 07. Gerecse: Hajagos-Turul-hegy, Peskő; CT 39. Pilis: Szamár-hegy; Basaharc; CT 45. Budaörs: Odvas-hegy; CT 46. Budapest: Júlia-major; Budai-hg.: Hársbokor-hegy, Fekete-hegy; CT 47. Budai-hg.: Kis-Szénás-hegy; Pilis: Oszoly-hegy; CT 48. Pilis: Pilis-hegy; CT 49. Börzsöny: Szent Mihály-hegy; CT 56. Budai Sashegy; DU 51. Bükk: Szarvaskő; DU 52. Bükk: Bélkő; DU 67. Tornai karszt: Nagyol-

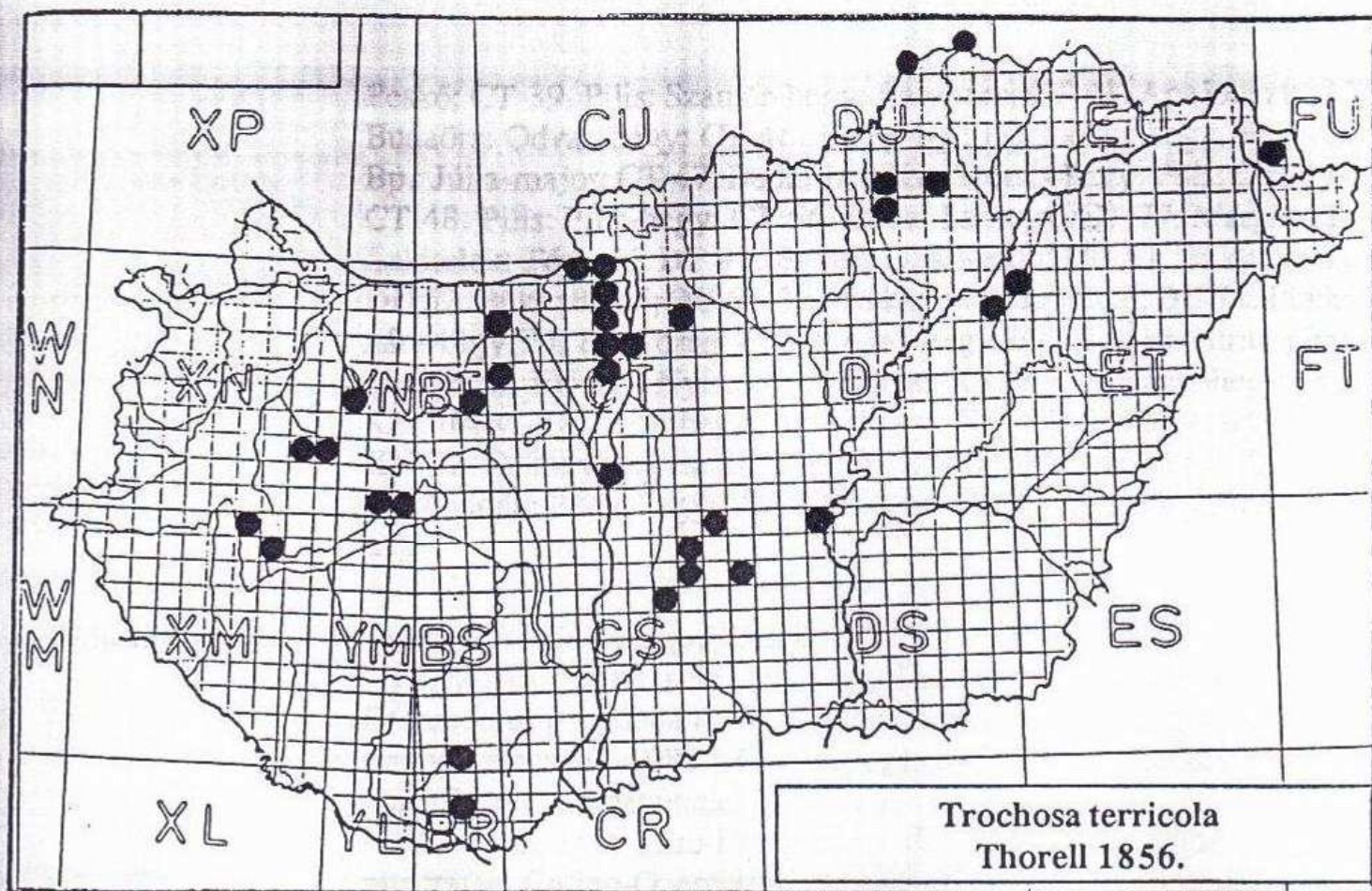

Elterjedési területe: Európa nagy részéről bizonyított (L.1972.). Többségét európai országokban találták (J.). Fuhn arboreal-mediterranean kategóriába sorolja.

Ökológiai jellemzése: Részlegesen sztenotopikus (J., P.), eurytherm (F.), hygrophil/-bionta (F., J.), fotobionta (J.) faj. Árnyékos élettereken, túlnyomórészt nedves és vizes erdőkben él (P.). Élete vízhez kötött, a kiszáradást nem viseli el (K.). Előfordulhat nedves réteken, mocsarakban (F., J., M., P.), tőzegesekben (F.), gazdag vegetációval bíró moha- és fűtársulásokban világos vagy csekély árnyékoltság mellett (J.), patakok, nyílt vizek mentén (F., P.), iszapnövényzetben, különböző oligo- és mezotróf vegetációkban, nedves és vizes erdőkben (P.), de homokpusztagyepekből is gyűjtötték (K.). Hőmérsékleti optimuma : 19-22,6 °C alatt (F.).

Fenológiai adatok: Diplochron (D., P.). Két kopulációs csúcsa van: egy tavasszal és egy ősszel (P.). Kifejlett példányok: V-X. (F.). ♂: IV-VI. és XI. hó. ♀: IV-VII. és X. hó (D.). Magyarországon: V-IX. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 77. Tabdi; CS 97. Bugac; CT 64. Ócsa: Nagyerdő; FU 03. Nyírestő; Bábtava.

Elterjedési területe: Palearktikus (L.1966.). Euro-Szibériai faj (J.). Angliától Kamcsatkáig elterjedt (L.1972.), ismert az ibériai-fsz.-ről, a Brit-szigetektől a Himalájáig, a Szahalin-szigetektől és Kamcsatkáról (J.). Arboreal-mongolic (F.).

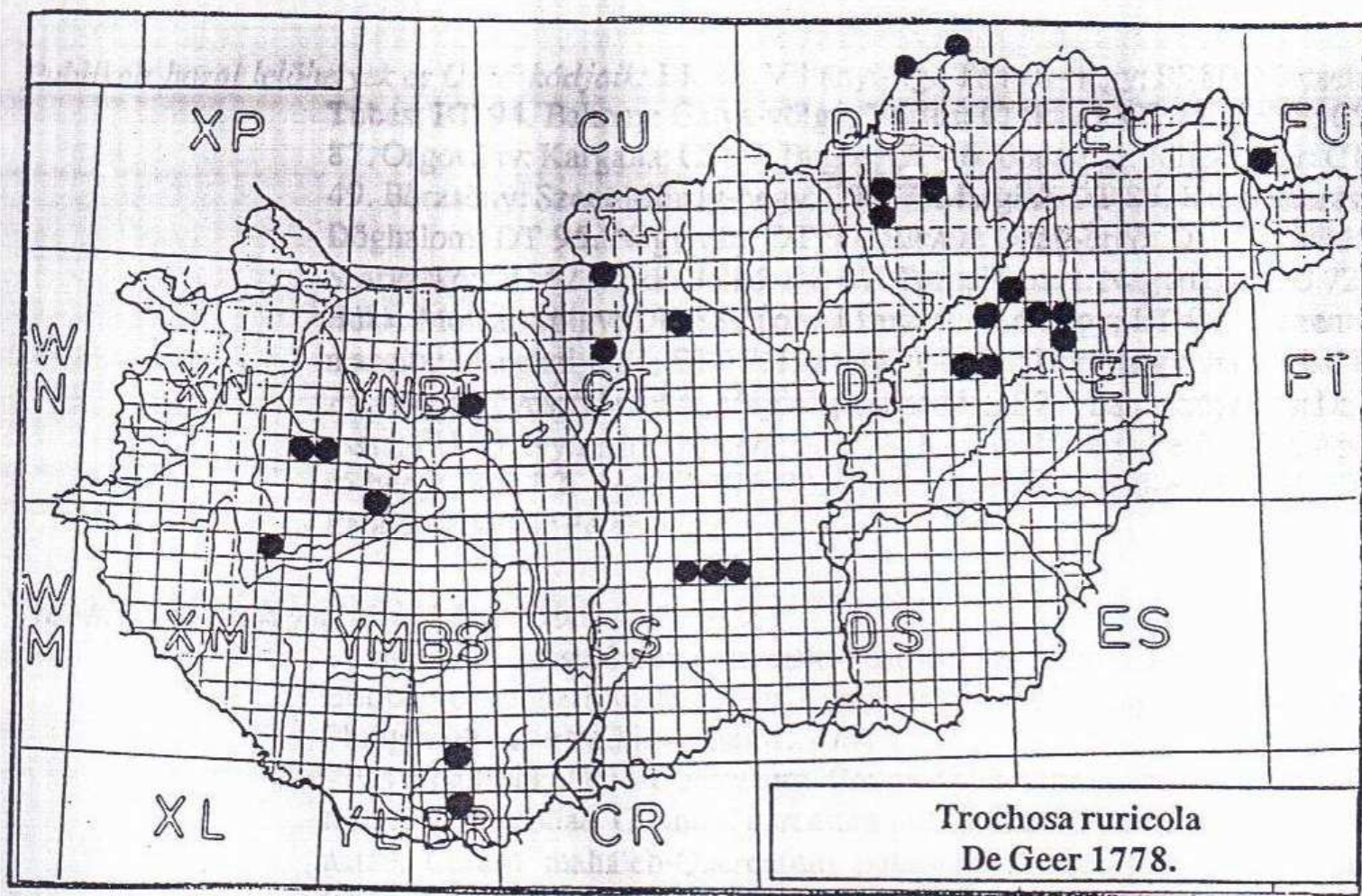
Ökológiai jellemzés: Thermophil (D.), eurytherm, mezotop (F.), hygrobionta/-phil (J., M.), hemihygrophil (J.), hemiombrophil (J., M.) faj. Napostól az árnyékos helyekig, közepesen nyirkostól a száraz helyekig egyaránt előfordul (D.). Kedveli az árnyékos, fás, cserjés helyeket, ahol a mohában és az avarban tartózkodik (F., J., M., P.). Füves társulásokban és bükkösökben ugyanolyan valószínűséggel fordul elő. Leginkább a nyílt, napos, száraz erdőket kedveli. A túlságosan zárt, nedves erdőket, szántóföldeket elkerüli. Előnyben részesíti a tölgyest - ahol domináns -, de fellelhető száraz zöldterületeken és kevésbé jellemzően égerlápokon is (J.). Gyűjtötték továbbá mezofil lomboserdőkből (P.), mészkerülő lomb- és tűlevelű erdőkből (J., P.), nedves láperdőkből és keményfaligetekből (M., P.), dolomit-sziklagepekből (B.), homokpusztagyepekből (K.), gyümölcsösökből (S.). Hőmérsékleti igénye: 23,4°C (F.). Gyakran szimpatikus állományokat alkot a *Trochosa ruricolá*val, de élőhelye kevésbé nedves, hőm. igénye pedig alacsonyabb. (F.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: BR 88. Villányi-hg.: Tenkes-hegy; BS 80. Mecsek: Tubes; BT 94. Bakony: Galya-völgy; Vértes: Csókakő; CS 66. Kiskőrös: Szűcsi-erdő; CS 77. Tabdi; CS 78. Izsák: Kolon-tó; CS 89. Fülöpháza; CS 97. Bugac; CT 05. Vértes: Csákvár; CT 07. Gerecse: Hajagos-Turul-hegy,

Peskő; CT 39. Pilis: Szamár-hegy; Basaharc; CT 41. Apajpuszta; CT 45 Budaörs: Odvas-hegy; CT 46. Budai-hg.: Hársbokor-hegy, Fekete-hegy Bp.: Júlia-major; CT 47. Budai-hg.: Kis-Szénás-hegy; Pilis: Oszoly-hegy CT 48. Pilis: Pilis-hegy; CT 56. Budai Sashegy; CT 77. Margita; DS 29 Lakitelek: Tőserdő; DT 97. Egyek: Oháti-erdő; DU 51. Bükk: Szarvaskő DU 52. Bükk: Bélkő; DU 67. Tornai karszt: Nagyoldal; DU 72. Bükk: Molnár-völgy; DU 88. Tornai karszt: Alsó-hegy; ET 08. Újszentmargita: Margitai-erdő; FU 03. Nyírestő; Bábtava; XM 69. Kovácsi-hegy; XM 78 Keszthelyi-hg.: Pető-hegy, Apró-hegy; XN 82. Somlóvásárhely: Somló XN 92. Bakonygyepes: Széki-erdő; YN 04. Pálházi-hegy; YN 10. Balatonfelvidék: Péter-hegy; YN 20. Lovas; CT 49. Börzsöny: Szent Mihály-hegy;

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Artemisio-Festucetum pseudovinae (L.1971.) Festucetum pseudodalmaticae, Astralago-Festucetum sulcatae, Festucetum valesiacae (L.1988.); Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pal-lenti-Brometum pannonicum (L.1991.).
- Fás társulások: Tilio-Fraxinetum (L.1966.); Peucedano-Galatelletum punctatae, Cotino-Quercetum pubescentis inuletosum spiraeifoliae, Cotino-Quercetum pubescentis coronilletosum coronatae, Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis poetosum pannonicae (andesiticum), Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis clematidetosum rectae (L.1966.); Orno-Quercetum (L.1966., 1988.); Melliti-Fagetum asperulet. odoratae, Melliti-Fagetum melicet. uniflorae, Galatello-Quercetum roboris festucetosum sulcatae, Galatello-Quercetum roboris polygonatetosum latifolii (L.1971.); Cotino-Quercetum pubescentis (L.1971., Sz.); Stipetum stenophillae, Corno-Quercetum, Querceto-tataricum, Dryopteridi-Alnetum, Dryopteridi-Alnetum populosum, Calamagrosti-Salicetum cinereae (L.1981.), Ceraso-Quercetum pubescentis, Querco-Carpinetum asperuletosum, Potentillo-Quercetum petraeae cerris, Querco-Ulmetum (Sz.).

Elterjedési területe: Palearktikus (L.1966.). Angliától a Kaukázusig, délen Kisázsiaig elterjedt (L.1972.). Egész Európában valamint Nyugat- és Közép-Ázsiában ismert faj (J.). Arboreal-mediterranean (F.).

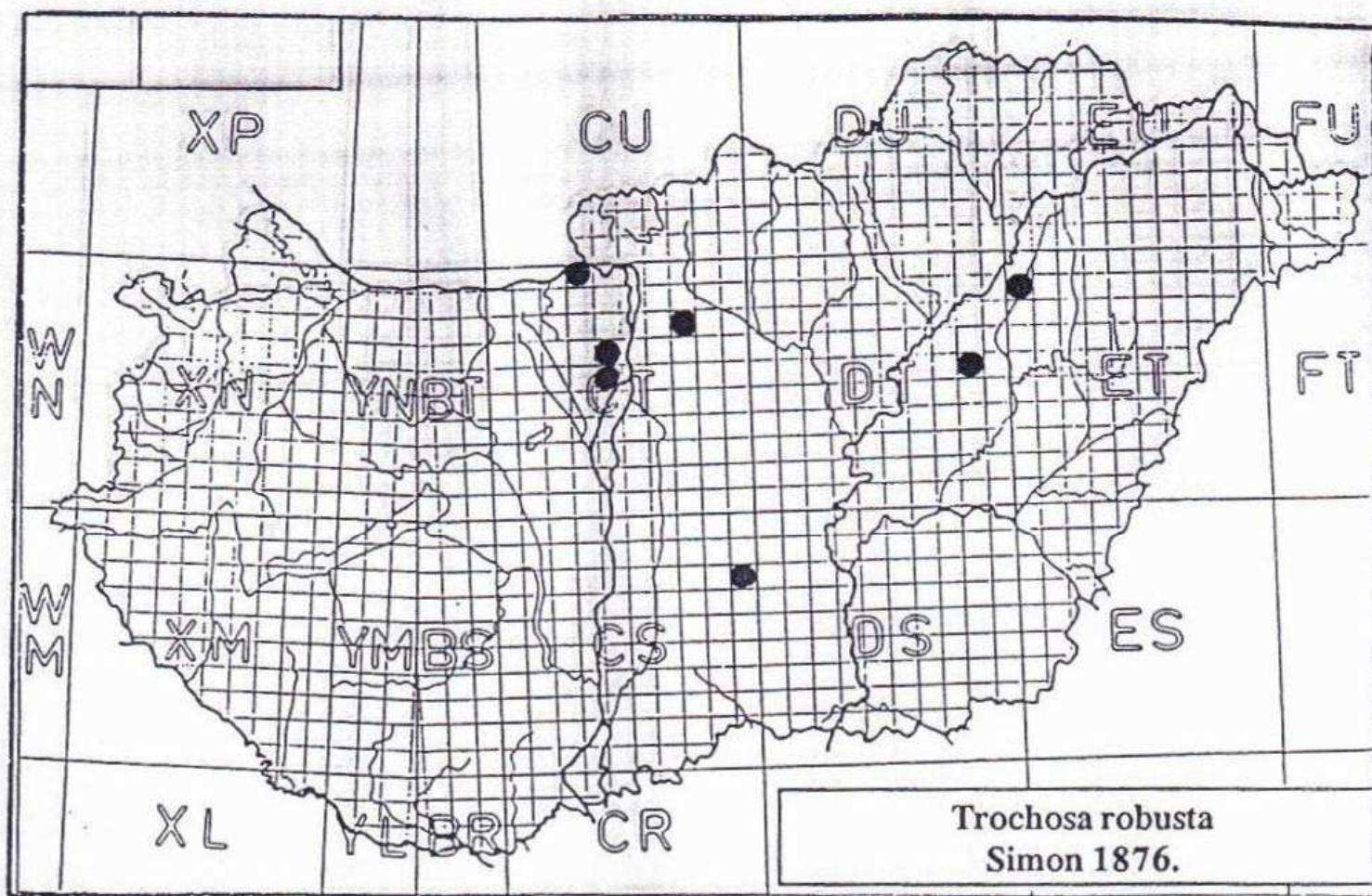
Ökológiai jellemzői: Részlegesen sztenotopikus (M.), fotobionta/-phil (F., J., M., P.), eurytherm (F.), euryhygr (P.), hygrophil (F.), hemihygrophil/-bionta (J., M.). Nedves talajok különböző vegetációiban (D., F., J., L.1987., M., P.), sík- és hegyvidékeken egyaránt elterjedt (L.1987.). Az alacsony füves biotópokat kedveli (D., F., L.1972.). Nedves erdőkben is előfordulhat (J.). Iszapnövényzetből, különböző oligo- és mezofil vegetációkból, nedves rétekről, üde növényzetű legelőkről, mezofil erdőkből, szubatlantikus mészkerülő tölgyesekből is gyűjtötték (P.). Gyakran vizek környékén tartózkodik (F., J., L.1987., M., P.). Gyűjtötték továbbá száraz, meleg, homokos területekről (P.), homokpusztagyepekből (K.), művelt területekről (P.), pl. gyümölcsösből (S.) és a legkülönbözőbb gyomtársulásokból (P.). Hasonló ökológiai igénye van mint a *Trochosa terricolának*, de nedvesebb és melegebb (24,8 °C) környezeti feltételeket igényel (F.).

Fenológiai adatai: Diplochron (D., F., P.). Egy tavaszi és egy őszi kopulációs időszaka van (P.): Kifejlett példányok: III-X. hónapig. Szaporodási időszaka: IV-V. és VI-VII. (F.). ♂: IV-VI. és IX-X. ♀: IV-VI. és VIII-XI. (D.). Az év nagy részében - télen is - ivarérett (M.). Magyarországon egész évben ivarérett (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: BR 88. Villányi-hg.: Tenkes-hegy; BS 80. Mecsek: Tubes; BT 94. Bakony: Galya-völgy; Vértes: Csókakő; CS 77. Tabdi; CS 87. Orgovány: Kargalla; CS 97. Bugac; CT 46. Budapest: Júlia-major; CT 49. Börzsöny: Szent Mihály-hegy; CT 77. Margita; DT 85. Kunmadaras: Döghalom; DT 95. Nagyiván; DT 97. Egyek: Oháti-erdő; DU 51. Bükk: Szarvaskő; DU 52. Bükk: Bélkő; DU 67. Tornai karszt: Nagyoldal; DU 72. Bükk: Molnár-völgy; DU 88. Tornai karszt: Alsó-hegy; ET 08. Újszentmargita: Margitai-erdő; ET 17. Hortobágy-Máta: Hortobágyi halastó; ET 26. Nagyhegyes: Görbehát, Vajdalahosi-erdő; ET 27. Balmazújváros: Darassa; FU 03. Nyírestő; Bábtava; XM 78. Keszthelyi-hg.: Pető-hegy, Apró-hegy; XN 82. Somló; XN 92. Bakonygyepes: Széki-erdő; YN 10. Balatonfelvidék: Péter-hegy;

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: *Artemisio-Festucetum pseudovinae* (L.1971.); *Eriophoro vaginati-Sphagnetum*, *Carici lasiocarpae-Sphagnetum*, *Scirpo-Phragmitetum urtic. kioviensis* (L.1981.).
- Fás társulások: *Orno-Quercetum*, *Cotino-Quercetum pubescentis inuletosum spiraeifoliae*, *Cotino-Quercetum pubescentis coronilletosum coronatae*, *Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis poetosum pannonicae* (andesiticum), *Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis clematidetosum rectae* (L.1966.); *Dryopteridi-Alnetum*, *Dryopteridi-Alnetum populosum*, *Calamagrosti-Salicetum cinereae* (L.1981.); *Querco-Ulmetum* (Sz.).

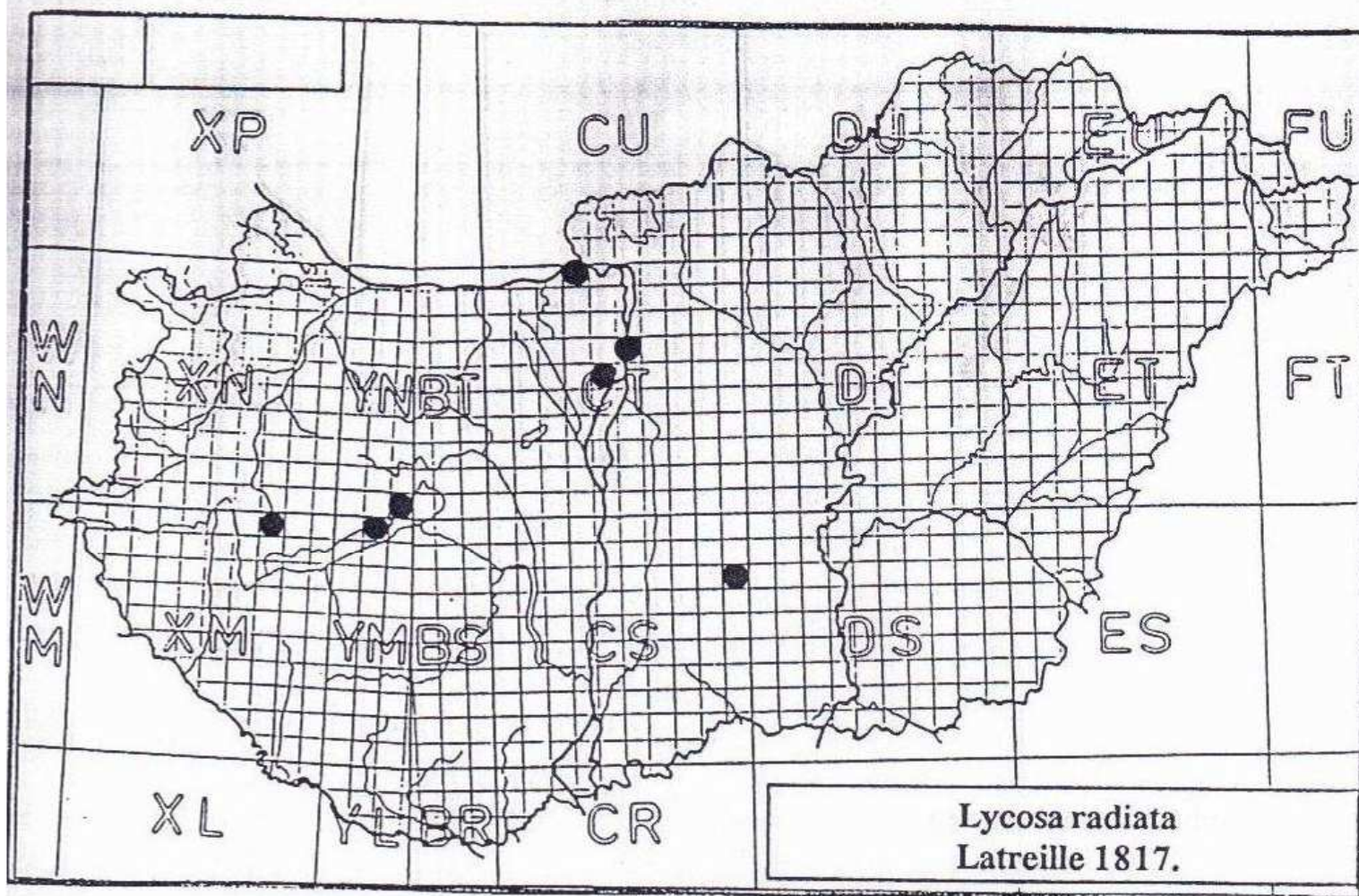
Elterjedési területe: Egész Európában és Japánban ismert faj (J., L.1972.). Fuhn az arboreal-mediteranean kategóriába sorolja.

Ökológiai jellemzés: Sztenotop, sztenotherm-hygrophil (F.) faj, mely meszes élőhelyeken fordul elő (F., J., L.1972., M.). Száraz, meleg, meszes domboldalakon a kövek alatt rejtőzik (J., M.). A faj élőhelyét lényegében a nedvesség és a hőmérséklet iránti igényei határozzák meg, melyek egybeesnek a meszes területek sajátosságaival (F.). Hőmérsékleti optimuma: 24-29 °C. Levegő nedvességtartalmi igénye: 95 % (F.). Gyakori faj (J.), de hazánkban ritka, alig ismert (L.1972.). Ennek ellenére több szerző (K., L.) homokpusztagyepekből gyűjtötte.

Fenológiai adatok: Diplochron. Fő szaporodási periódusa tavaszra esik (F.). Magyarországon: V-X. hónapban (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 97. Bugac; CT 39. Basaharc; CT 45. Budaörs; Odvas-hegy; CT 46. Budapest: Júlia-major; CT 77. Margita; DT 85. Kunmadaras: Döghalom; ET 08. Újszentmargita: Margitai-erdő.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték: Lágyszárú társulások: Artemisio-Festucetum pseudovinae (L.1971.); Astralago-Festucetum sulcatae, Festucetum valesiacae (L.1988.); Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pallenti-Brometum pannonicum (L.1991.).

Elterjedési területe: Európa középső és délibb vidékein, a Kaukázusban, Kisázsiaiban és a Afrikában Közép-Afrikaig honos (L.1972.). Arboreal-mediterranean (F.).

Ökológiai jellemzés: Fotobionta, meleg sztenotherm és xerophil faj (F.). Száraz kaszálókon, erdősztyepp-tisztásokon, köves sztyeppéken (F.), elsősorban délies kitettségű gye- és bokorerdő társulásokban (L.1972.) - pl. dolomit-sziklagyepekben (B.) -, és homokpusztagyepekben (K.) előforduló faj.

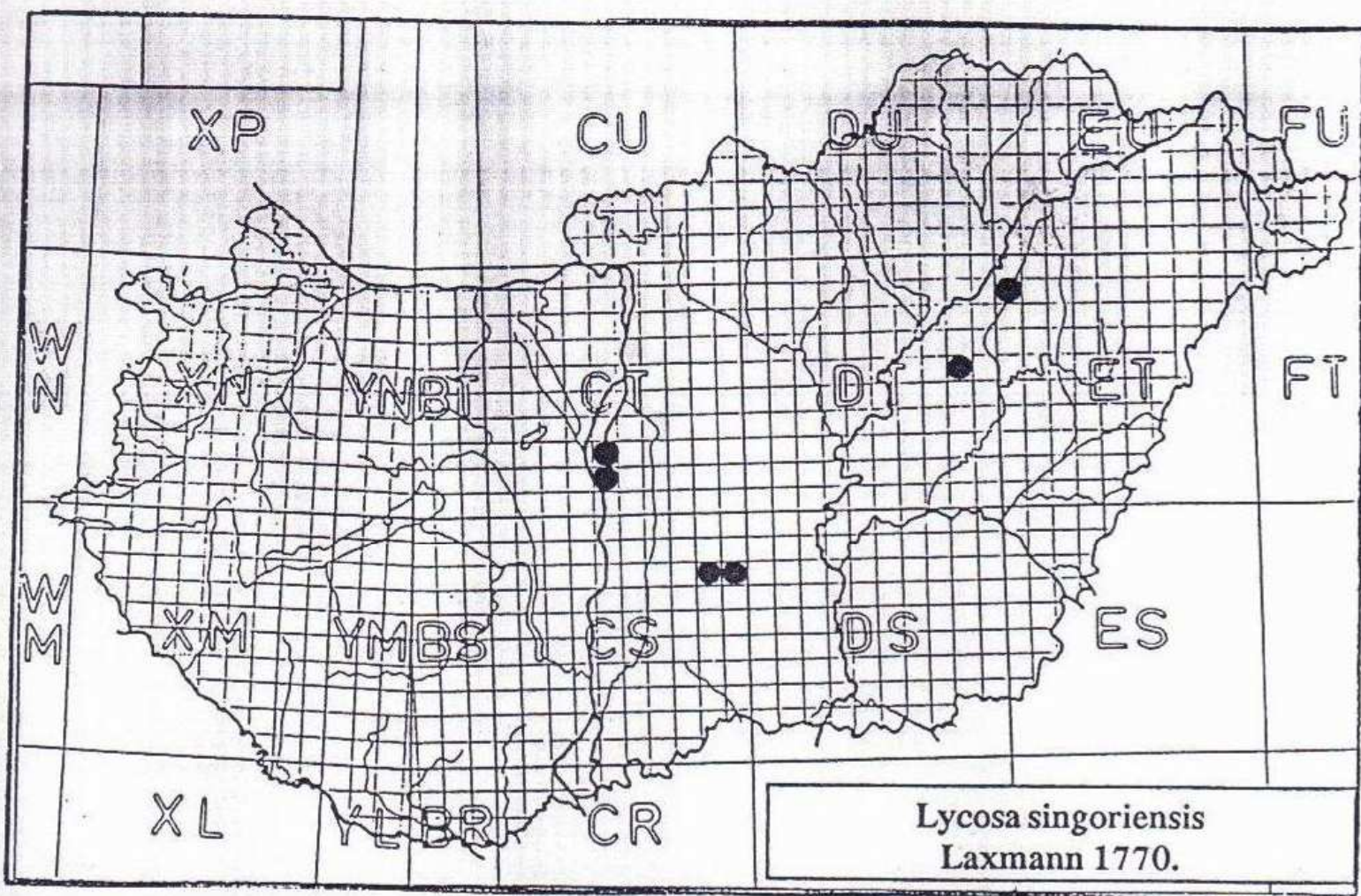
Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: III-X. hónapig. ♀ coconnal: VIII-X. hónapig. Ősszel párosodnak, a kis pókok a X. hónapban jelennek meg, áttelelnek s a következő év IV-V. hónapjában válnak ivaréretté (F.). Magyarországon: VI-IX. hónapban (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 97. Bugac; CT 39. Pilis: Szamár-hegy; Basaharc; CT 45. Budaörs: Odvas-hegy; CT 56. Budai Sashegy; XM 79. Lesenceistvánd; YM 19. Tihany; YN 20. Csopak.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Festucetum pseudodalmaticae, Festucetum valesiacae (L.1988.); Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pallenti-Brometum pannonici (L.1991.).

- Fás társulások: Stipetum stenophillae (L.1988.).

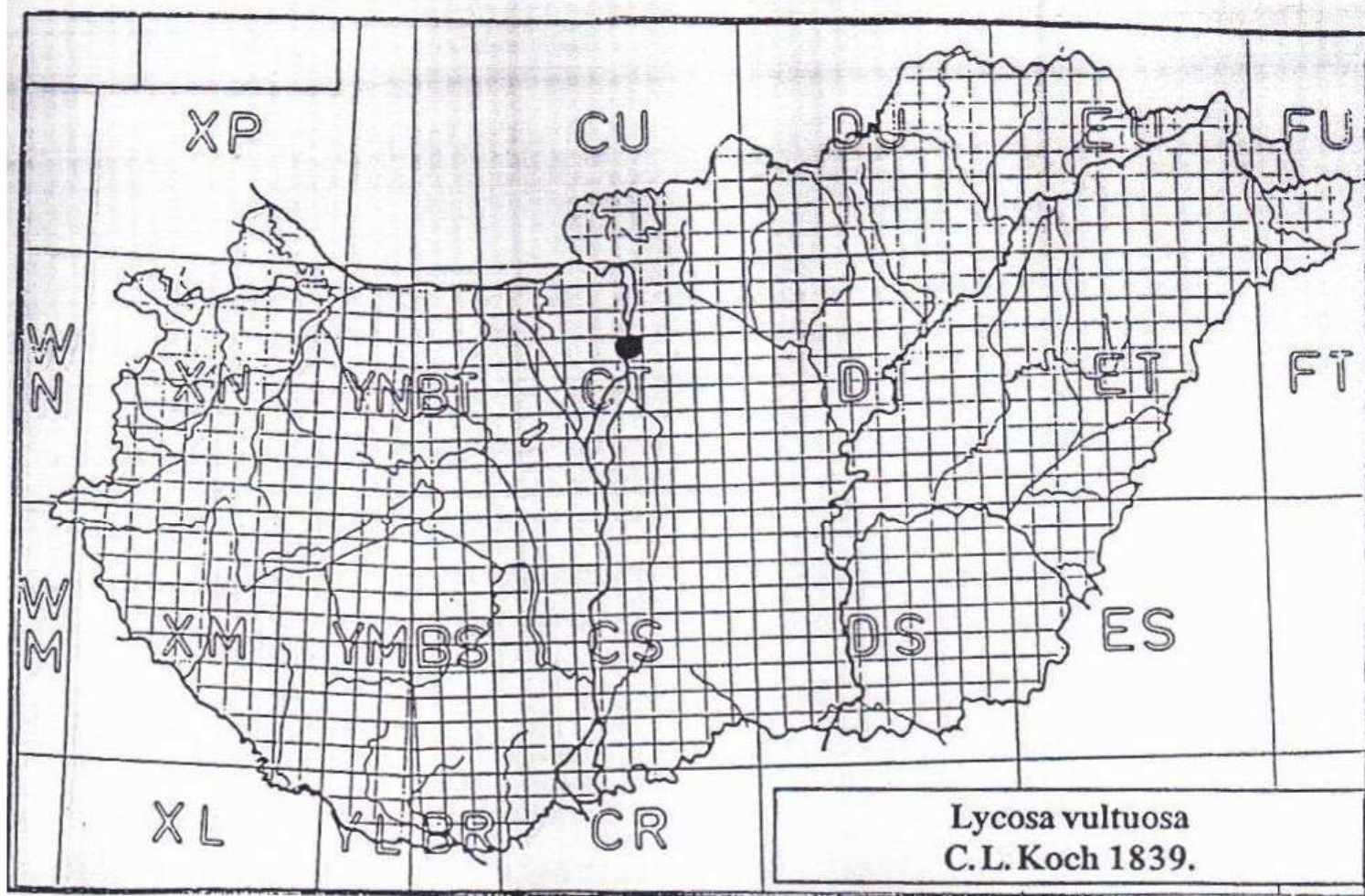
Lycosa singoriensis
Laxmann 1770.

Elterjedési területe: Keleti jellegű faj, nyugati elterjedési határa a Bécsi-medence, keleten az Altaj-hg., de Indiában és Kínában is él (L.1972.). Turano-eremic faj (F.).

Ökológiai jellemzés: Pusztai állat, sztyeppek sivatagos és félsivatagos területek lakója (L.1972., M.). Fátlan, nyílt területeken (F., L. 1987.), patak menti ártereken (F.), homokpusztagyepeken (K.) találkozhatunk vele. Függőleges, magásta tárnában tel el (F., L.1972.).

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: VI-IX. hónapig. ♀ coconnal: V. hónapban, a kicsik a VI. hónapban jelennek meg (F.). Hazánkban: VI-VIII. hónapig (L. 1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 87. Orgovány; CS 97. Bugac; CT 41. Dömsöd; Apajpuszta; CT 42. Kiskunlacháza; DT 85. Kunmadaras; Döghalom; ET 08. Újszentmargita; YM 19. Tihany (Balogh 1933!).

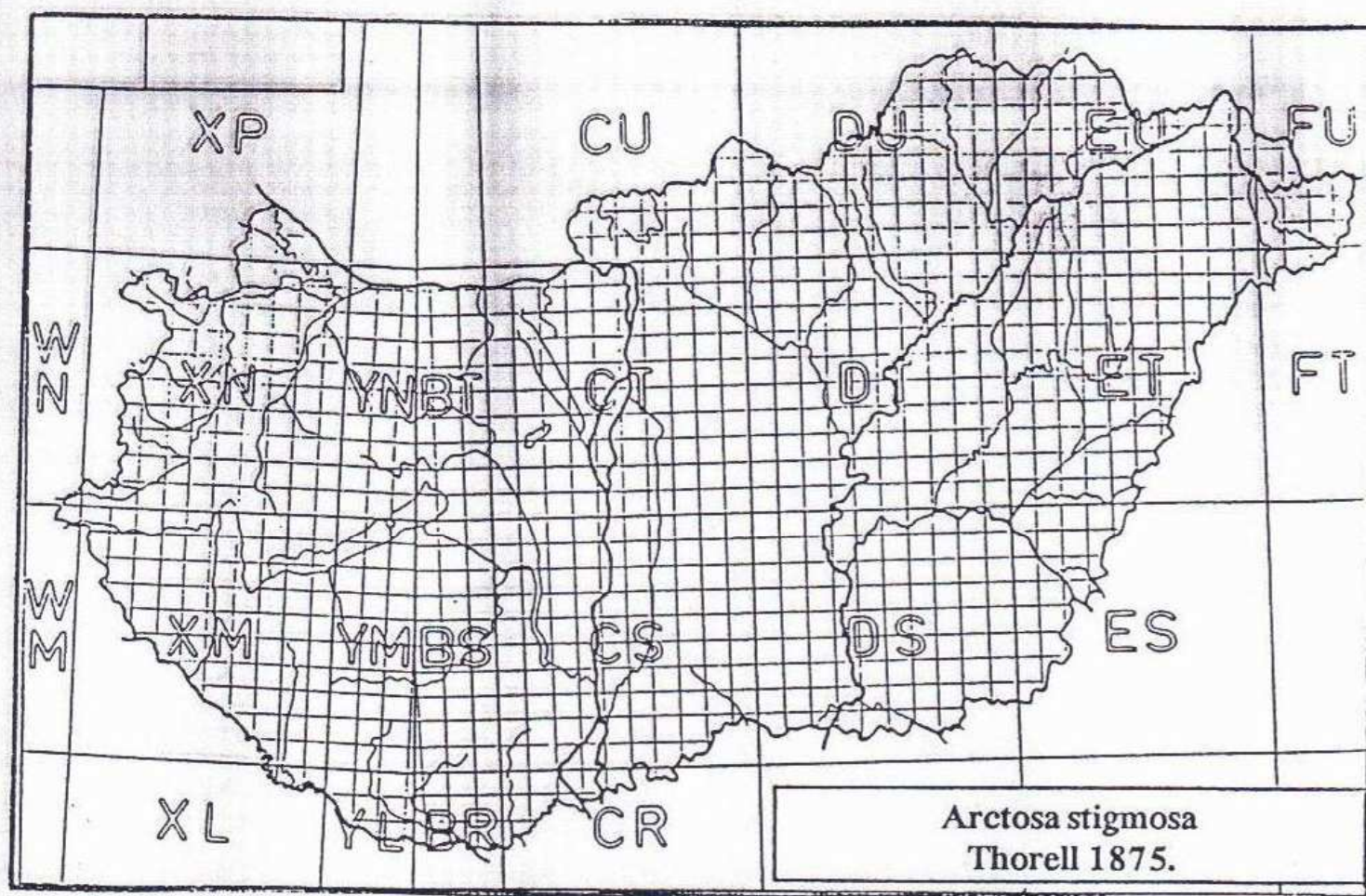

Elterjedési területe: Magyarországon, a Balkánon, az egykori Szovjetunió európai felének déli részén, a Kaukázusban, Szíriában, Kisázsiaiban, Turkesztánban honos faj (L.1972.). Fuhn a turano-eremic kategóriába helyezi.

Ökológiai jellemzése: Sztenoterm, xerophil, fotofób (F.). Nyílt sztyeppterületeken (F., L. 1987.), gyér növényzetű domb- és hegyvidékeken (F., L.1972.), köves sztyeppéken (F.), hegyvidéki réteken (L. 1972.), dolomit-sziklagyepekben (B.) fordulhat elő.

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: V-X. ♀ coconnal: V. hónapban. A kicsik a VI. hónapban jelennek meg. Ősszel párosodnak, petét a IV. hónapban raknak (F.). Hazánkban: VI-VIII. hónapban (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CT 56. Budai Sashegy.

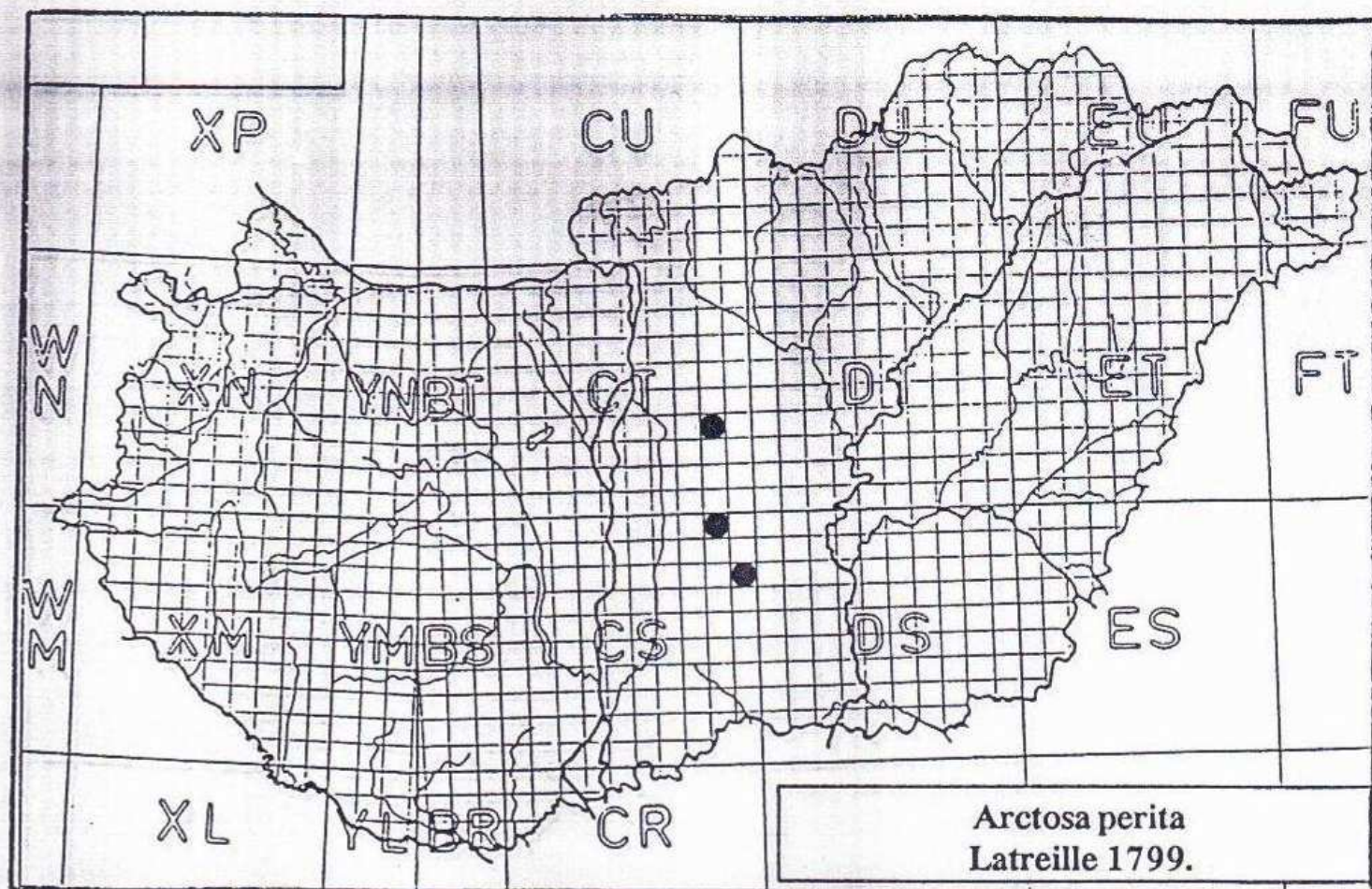

Elterjedési területe: Franciaországtól az egykori Szovjetunió európai területéig, a Balkántól Lengyelorszáig elterjedt faj (L.1972.). Arboreal-mediteranean (F.).

Ökológiai jellemzés: Köves, homokos helyeken, patakok, folyók mentén fordul elő (F.,M.).

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: VII-VIII. hónapig. ♀ coconnal: IV. hónaptól (F.). IV-VII. hónapig (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek: Nincs adatunk, de hegyvidékeinken valószínűleg előfordul (L.1972.).

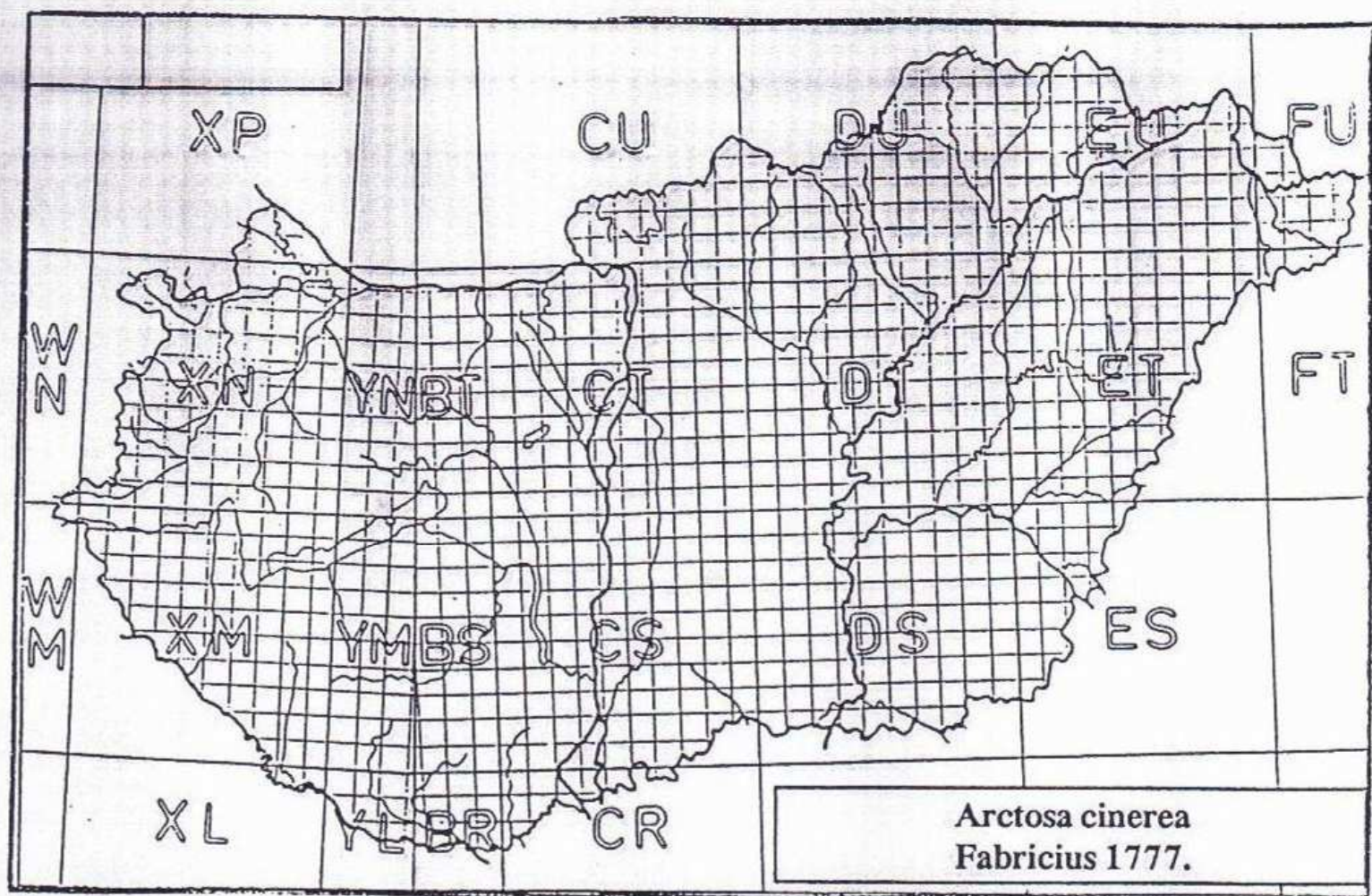

Elterjedési területe: Európa nagy részében és Ázsia nyugati felében eléggé elterjedt (L.1972.).

Ökológiai jellemzők: Világos élettereken előforduló, xerophil/-bionta faj (P.). A vegetációsze-
gény homokterületeket kedveli (D., F., L.1987., M., P.). Homokdűnéken
(D., L.1987., M., P.), tengerpartok, patakok menti homokos termőhelye-
ken (F., K., L.1972.), művelt területeken, rövid tenyészidejű gyomtársulá-
sokban (P.) fordult elő. Hazai ősbiorókásunkból is előkerült (L.1987.).
Elkerüli a nyílt vizek közvetlen közelségét (F.).

Fenológiai adatai: Diplochron. Egy nyári és egy téli aktivitási idővel (P.). ♂♂: V-VII. ♀♀: VI.hó-
napban (D.). Kifejlett példányok: IV-X. ♀ coconnal: V-VII. hónapban (F.).
Magyarországon: IV-VII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 89. Fülöpháza; CS 97. Bugac; Nagybugac; CT
83. Csévharaszt.

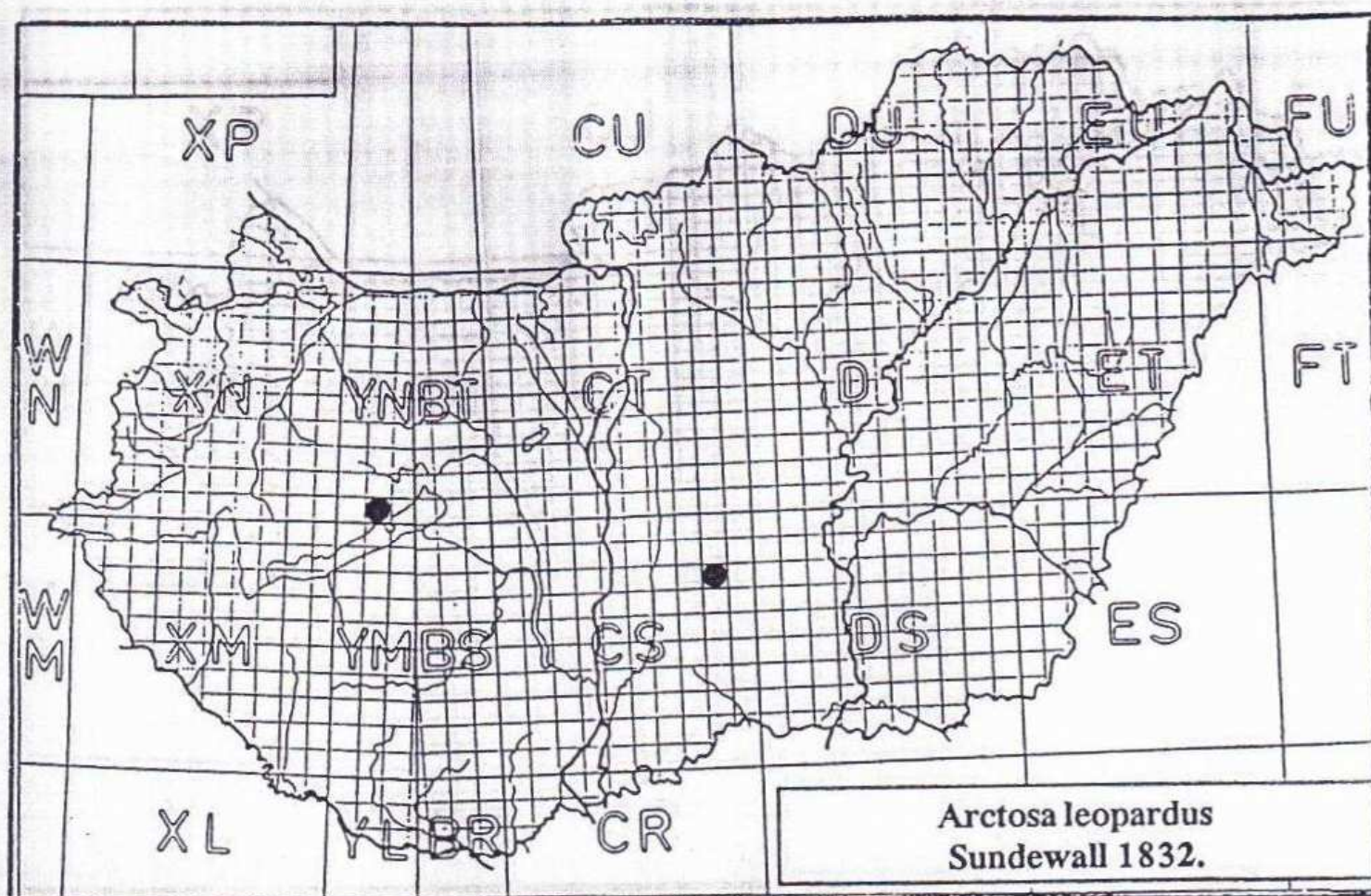

Elterjedési területe: Egész Európában, Ázsia nyugatibb tájain, Észak-Afrikában, Észak-Amerikában és több atlanti mediterrán szigeten elterjedt (L.1972.). Arboreal-mediterranean (F.).

Ökológiai jellemzés: Világos élettereken előforduló, xerophil faj (P.). Főként folyók, patakok törmeléke partján (F., L.1972., M.), homokos származási helyek lágyszárú társulásaiban, dűnéken gyűjtötték (F., P.).

Fenológiai adatok: Eurychron (?). Az állatok adult stádiumai, minden más fejlődési stádium mellett találhatók. Jelentős aktivitási csúcs jellemző a nyári hónapokra (P.). Kifejlett példányok: IV-IX. hónapban (F.). Magyarországon: V-VIII. hónapig (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek: Loksa szerint gyakori nálunk, de konkrét irodalmi adatot nem találunk erre vonatkozólag.

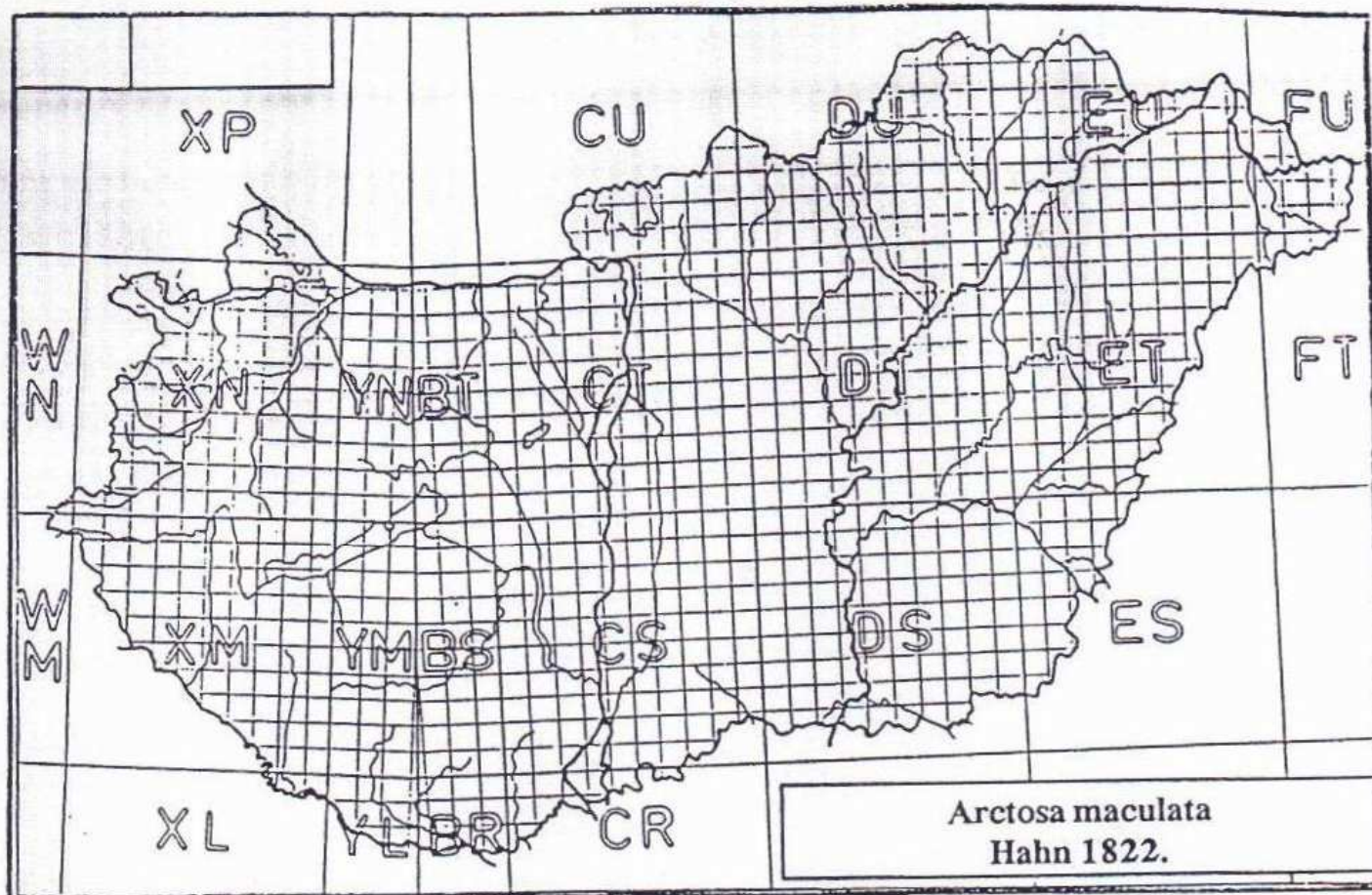

Elterjedési területe: Angliától Szibériáig, délen Kisázsiaig elterjedt (L.1972.). Arboreal-mediterranean faj (F.).

Ökológiai jellemzése: Mezosztenotop típusú (F., J.), hygrophil/-bionta (F., J., P.), fotobionta (J.). Platen szerint is a világos élettereket részesíti előnyben. Nagyszámú egyedekből álló populációi tópartokon (F., J., L.1972., P.), halastavak partján (M.), tócsák közelében (F.), mocsaras területeken (D., F., J., P.), változatos oligo-, mezo-, és eutróf vegetációkban, iszapnövényzetben (P.), detritusz partján (F.) figyelték meg.

Fenológiai adatai: Stenochron. Fő érési és aktivitási időszaka: III. hó közepétől VI. hó közepéig (P.). Kifejlett példányok: V-IX. ♀ coconnal: V-VI. ♂♂: V-VII. ♀♀: VI. (D.). Magyarországon: V-VII. hónapban (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 87. Orgovány; Kargalla; YN 10. Balatonfüred;

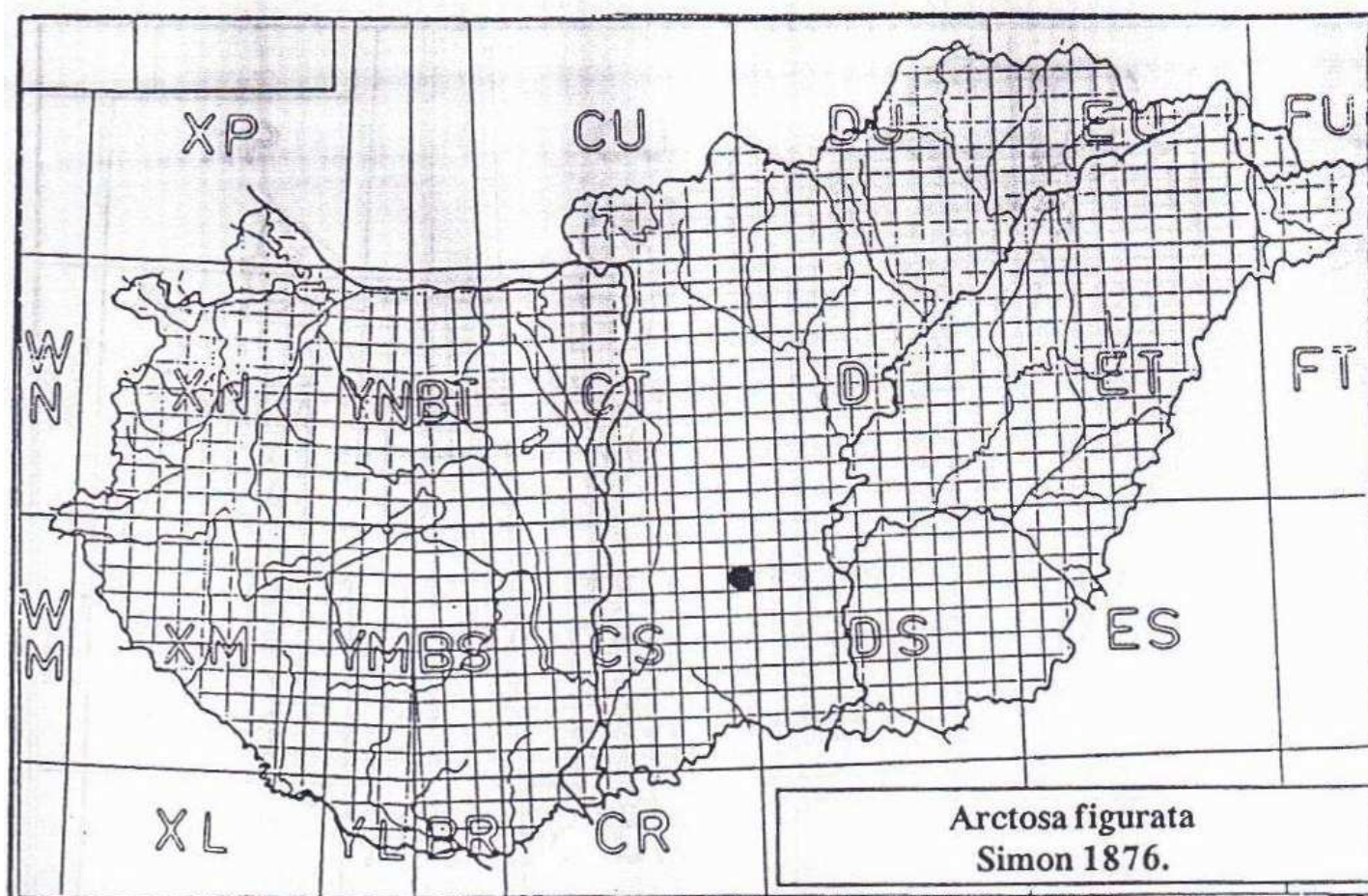

Elterjedési területe: Németországtól az egykori Szovjetunió európai feléig, Lengyelországtól a Balkánig elterjedt (L.1972.). Fuhn szerint arboreal-mediterranean.

Ökológiai jellemzése: Hygrophil (F.). Folyó- és patakpartokon (F., L.1972., M.) kavicsok, kövek alatt rejtőzik (F., M.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: IV-VIII. hónapig. ♀ coconnal: VII. hónapban (F.). Magyarország: V-VII. hónapban (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek: Loksa szerint patak-, és folyópartjainkon gyakori.

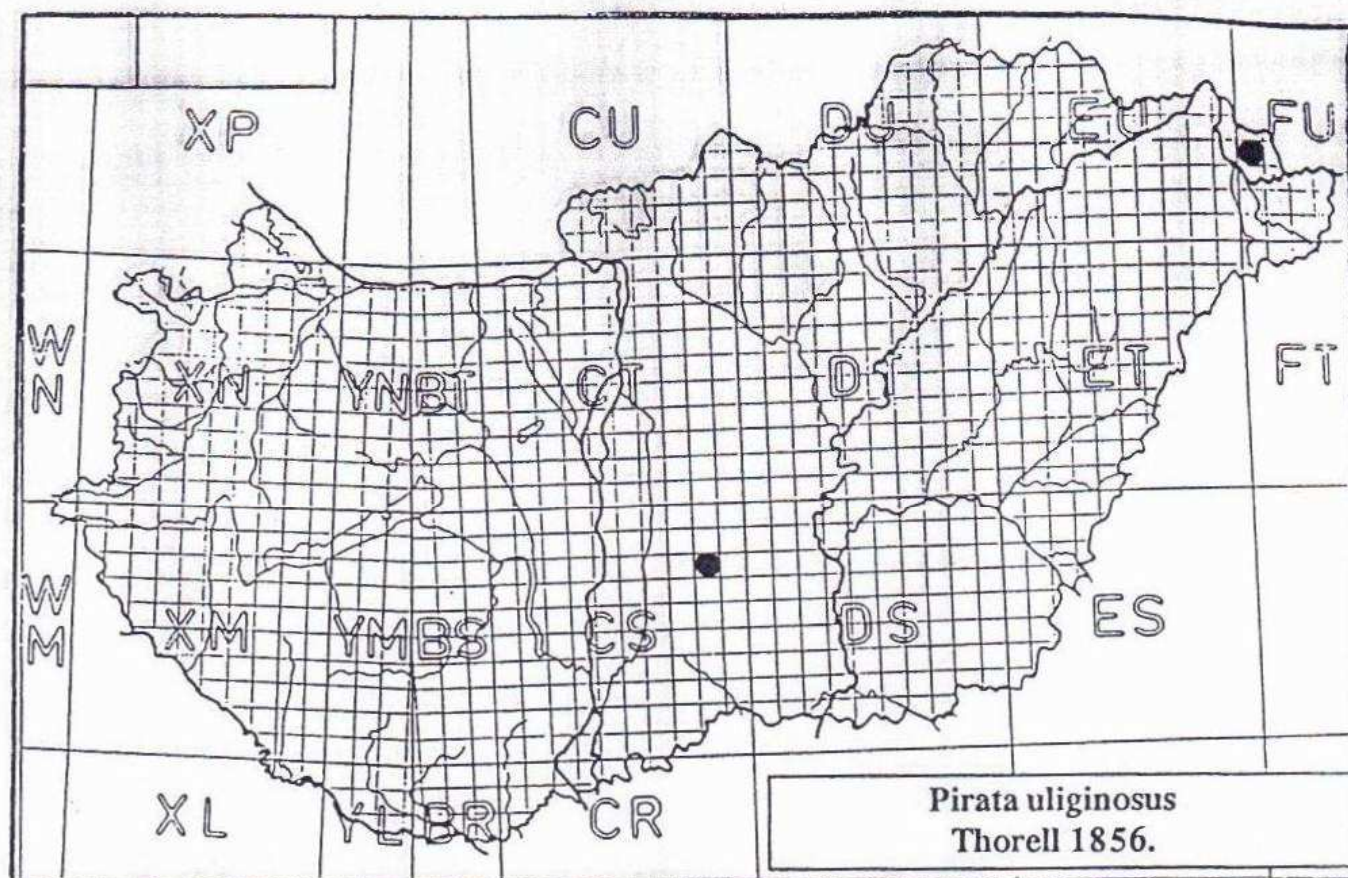

Elterjedési területe: Európai faj (F.).

Ökológiai jellemzése: Nagyon száraz termőhelyeken terjedt el (F.). Kövek alatt (F., M.), mohán (M.), száraz gyökerek alatt, száraz lejtőkön, hegyvidékeken és erdeifenyvesekben, homokos területeken (F.), homokpusztagyepeken (K.) figyelték meg.

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: V-VI. hónapban. ♀ coconnal: VI. hónapban (F.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 97. Bugac.

Elterjedési területe: Eddig Svédországból, Dániából, Németországból, az egykori Csehszlovákiából és a Balkánról jelezték az előfordulását (L.1972.). Oreo-tundral (sibiro-tundral) faj (F.).

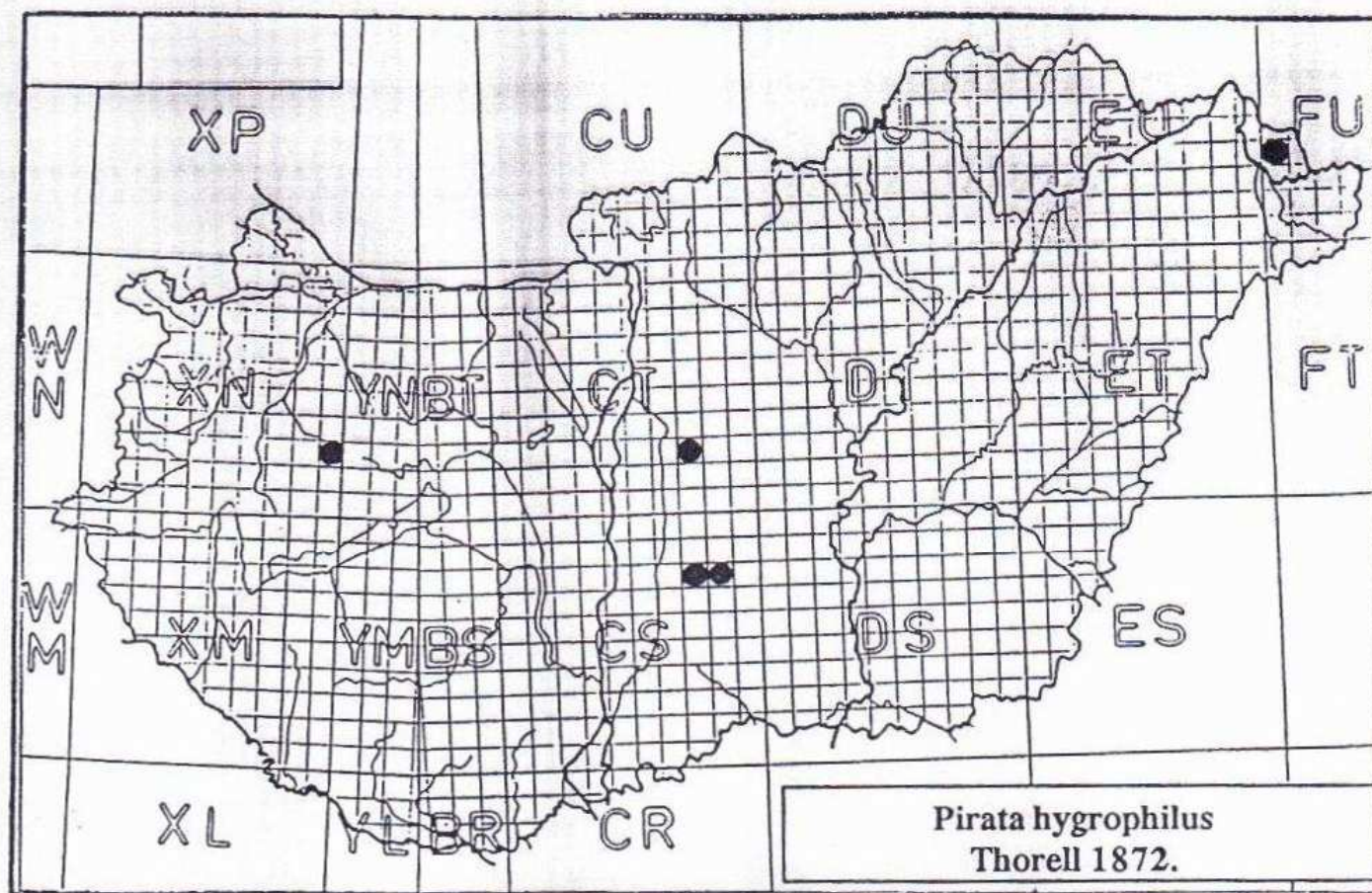
Ökológiai jellemzése: Világos élettereken jelenlevő hygrobionta faj (F.). A magashegyi tőzeglápok tipikus eleme (F., M.). Kedveli a sphagnum-takarót, a nyílt termőhelyeket (F.). Oligo-, és mezotróf vegetációkban (P.), árnyékos, nyirkos helyektől a nedves területekig előfordul, ahol a talaj vastag moharéteggel vagy fenyőavarral borított (D.).

Fenológiai adatok: Stenochron. Fő érési és aktivitási időszaka: VI. hó közepétől IX. hónapig (P.). Kifejlett példányok: V-VIII. hónapig. Először a hímek jelennek meg (F.). Őő: VI.hónap (D.). Hazánkban: VI-VIII. hónapban (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 87. Orgovány; FU 03. Nyírestő; Bábtava.

Növénytársulások, melyekből hazánkban jelezték:

- Lágyszárú társulások: Eriophoro vaginati-Sphagnetum, Carici lasiocarpae-Sphagnetum (L.1981.).
- Fás társulások: Dryopteridi-Alnetum populosum, Calamagrosti-Salicetum cinereae (L.1981.).

Elterjedési területe: Európa (J., L.1972.). Fuhn szerint arboreal-mediteranean elterjedésű.

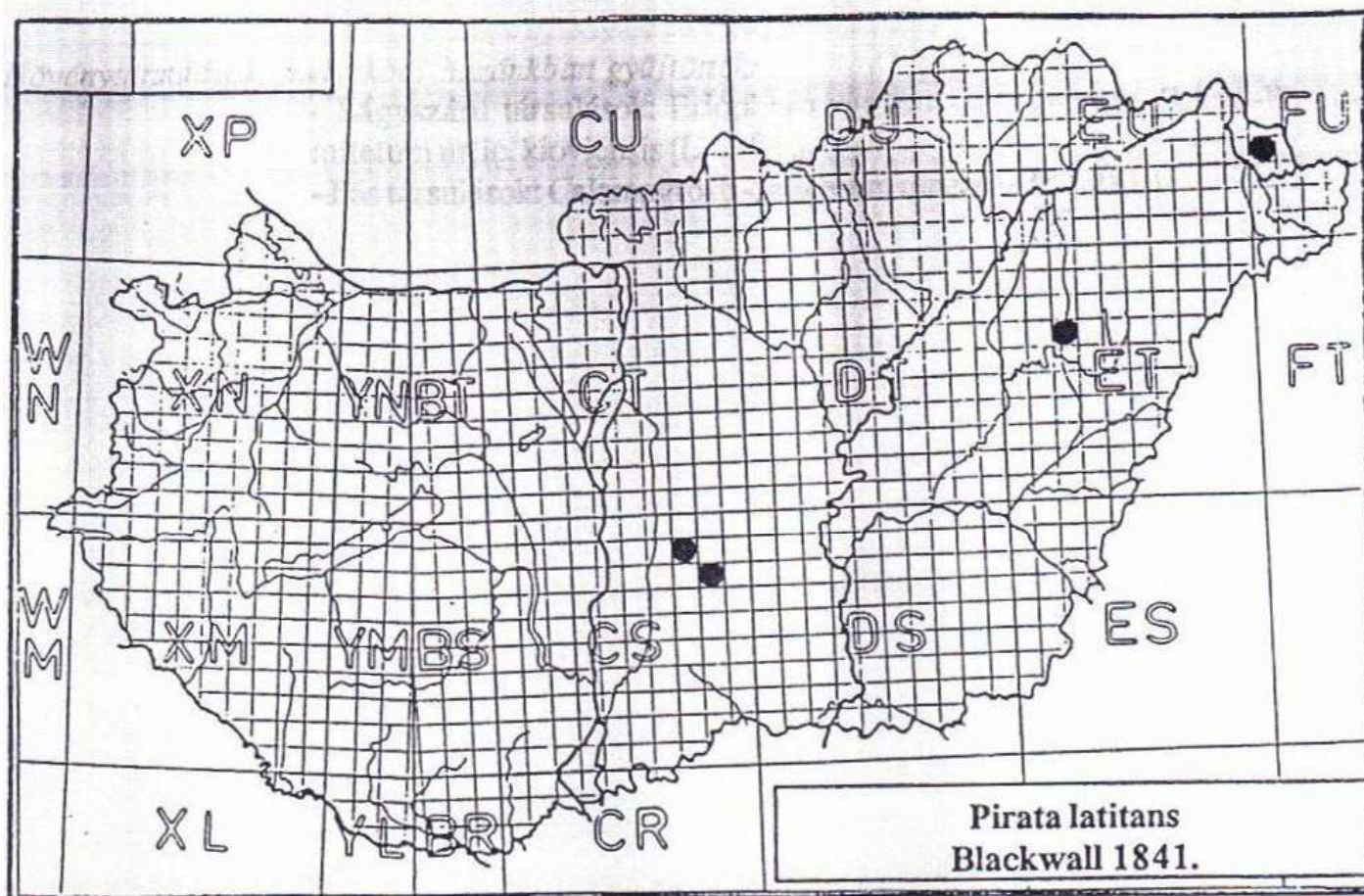
Ökológiai jellemzés: Sztenotopikus (F., J.), ombrophil/-bionta, hygrobionta (D., F., J., L.1987., M.). Árnyékkedvelő faj, amely a nyirkostól a nedvesig terjedő életterek lakója (D., F., J., L.1972., P.). Főként fák, cserjék árnyékolta helyeken fordul elő, ott ahol a moharéteg fejlett (F., P.). Gyűjtötték különböző oligo-, mezo-, és eutróf vegetációkból (P.), iszapnövényzetből, nedves rétekről, láperdőkől, keményfaligetekből (J., P.), mezofil lomboserdőkől (P.), halastavak környékének vegetációjából (M.).

Fenológiai adatok: Stenochron. Fő érési ideje: VI. hónap közepétől a IX. hónapig (P.). Kifejlett példányok: V-VIII. Párzási időszak: V.hónapban. ♀ coconnal: VI-VII. hónapban (F.). ♂♂: V-VI. ♀♀: III-XI. (D.). Magyarországon: V-VI. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 77. Tabdi; CS 87. Orgovány; Kargalla; CT 72. Dabas. FU 03. Nyírestő; Bábtava; XN 92. Bakonygyepes; Széki-erdő.

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Eriophoro vaginati-Sphagnetum, Carici lasiocarpae-Sphagnetum, Scirpo-Phragmiteum urtic. kioviensis (L.1981.).
- Fás társulások: Dryopteridi-Alnetum, Dryopteridi-Alnetum populosum, Calamagrosti-Salicetum cinereae (L.1981.); Querco-Ulmetum (Sz.).

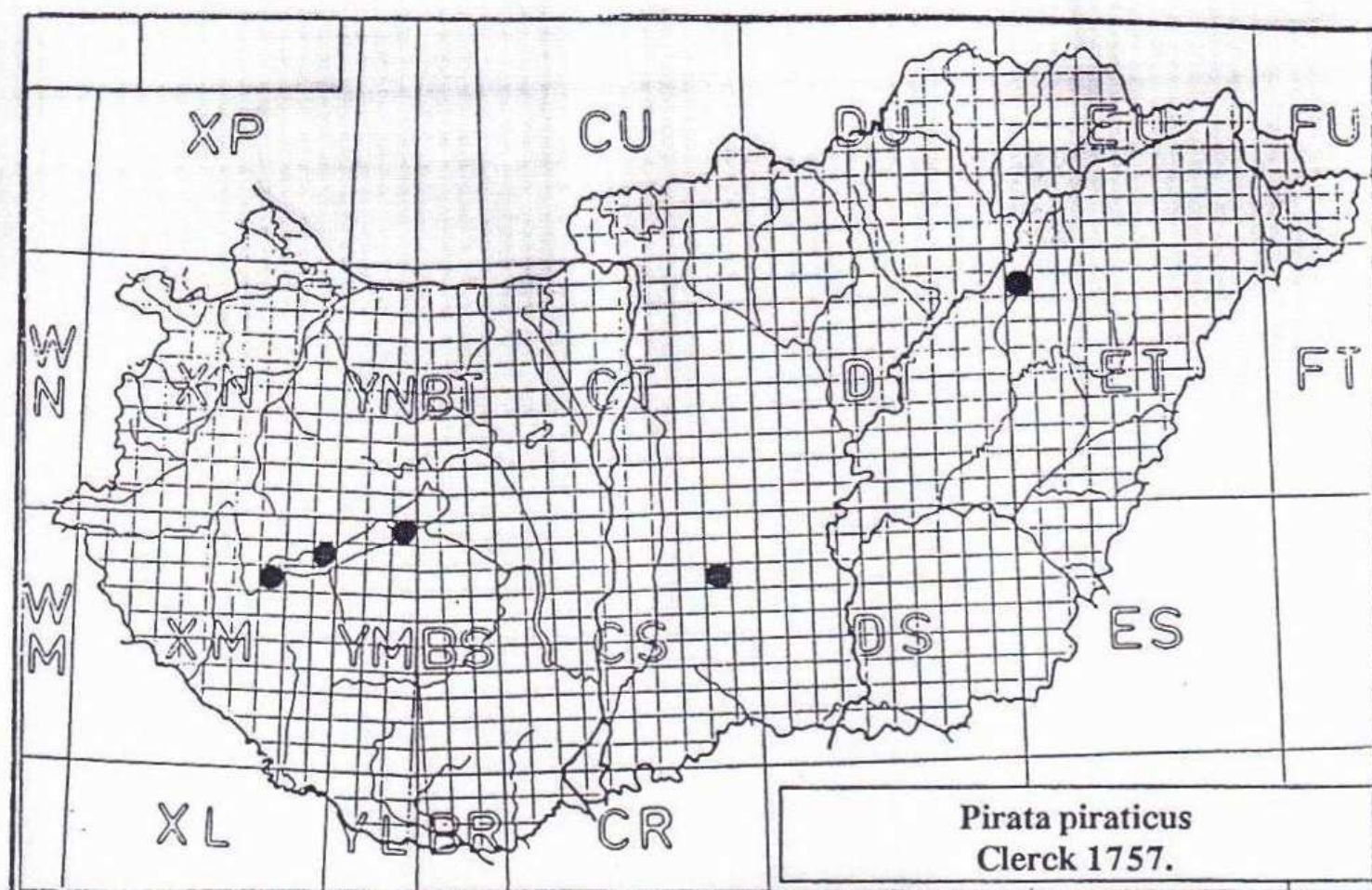

Elterjedési területe: Európai (L.1972.). Jedlickova szerint Euro-Szibériai elterjedésű. Fuhrn szerint arboreal-mediterranean.

Ökológiai jellemzés: Sztenotop, fotobionta (F., J.), hygrobionta (F., J., P.) faj. Kellően megvilágított, nedves, mocsaras helyeken él (D., F., J., L.1972., M., P.), de kerüli a nyílt vízfelszíneket (F.). Előfordul vizek (F.), halastavak (M.) mellett, változatos oligo-, mezo-, és eutróf vegetációkban, iszapnövényzetben (P.), nedves réteken (J., M., P.). Kevésbé jellemzően, de előfordul keményfaligetekben is (J.). Sík- és dombvidékeken egyaránt megtalálható (L.1972.).

Fenológiai adatok: Stenochron. Míg a hímek 1-3 hónapra korlátozott stenochron érési időn futnak át, a nőstények még eurychron aktivitást mutatnak (P.). Kifejlett példányok: VI. hónapban. ♀ coconnal: VI-VII. hónapban. Jong (1949.) szerint: VI. hó. Tretzel szerint -aki bővebb fenológiai kutatást végzett - a párzási időszak: VI-VII. hónapig tart (F.). ♂♂: VI-VII. ♀♀: V-XI. (D.). Magyarországon: V-VI. hónapban (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 78. Izsák: Kolon-tó; CS 87. Orgovány: Kargalla; FU 03. Nyírestő; Bábtava; ET 26. Nagyhegyes: Görbehát, Vajdalaposi-erdő.

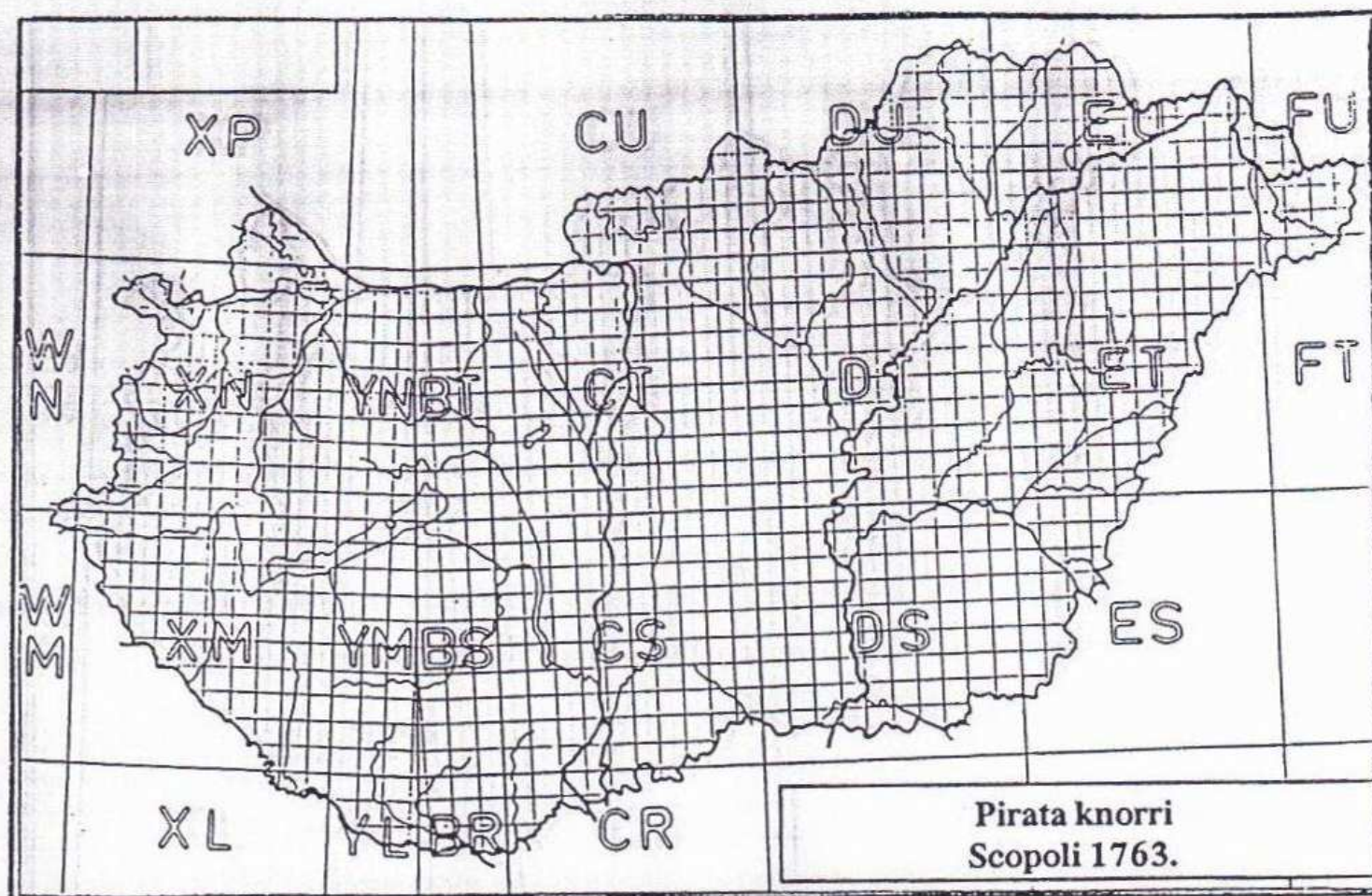

Elterjedési területe: Holarktikus (J.), egész Európában, Ázsia mérsékelt övében, Észak-Amerikában elterjedt (L.1972.). Feljegyezték Indonéziában és Új-Zélandon is (J.). Fuhn szerint arboreal-mongolic faj.

Ökológiai jellemzése: Sztenotop (F.,J.), fotobionta, hygrobionta/-phil (F., J., P.). Világos, kisebb-nagyobb álló- és folyóvizek közvetlen közelében él (D., F., J., L.1972., M., P.). Kevésbé árnyékolt élettereken is megjelenhet (D.). Különböző oligo-, mezo-, és eutróf vegetációk, iszapnövényzet, nedves rétek lakója (P.). Fészket sphagnum-takaróban a növényzet alsó rétegeiben vagy kövek közé építi, amelyet víz vesz körül (F.).

Fenológiai adatok: Stenochron. Fő érési és aktivitási időszaka: VI. hó közepétől a IX. hónapig (P.). ♂♂: VI-VIII. ♀♀: VI-X. (D.). Magyarországon: V-VI. hónapig (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 87. Orgovány: Kargalla; ET 08. Újszentmargita; XM 77. Kis-Balaton: Fenékpuszt; XM 98. Ábrahámhegy; YM 29. Balatonszántód.

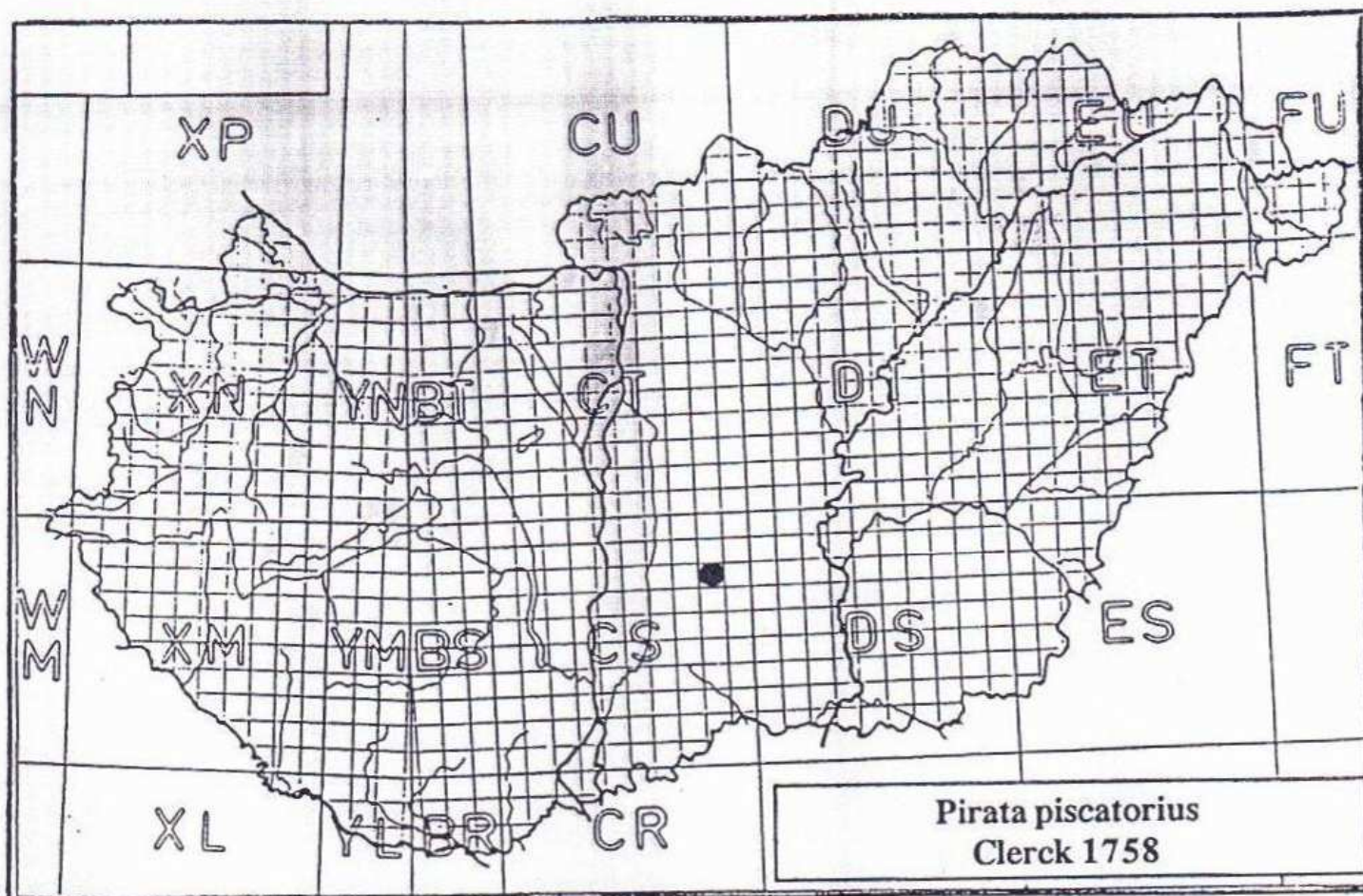

Elterjedési területe: Európa nagy részében és Japánban elterjedt (L.1972.). Arboreal-mongolic (F.).

Ökológiai jellemzés: Sok szerző (Wiebes, Dahl) szerint ritka faj és élőhelyével szemben igényes (F.). Gyors folyású (L.1972.) hegyi patakok mentén (F., L.1987., M.), az árnyékolt (F., M.), félig árnyékolt (L.1972.) köves parton fordul elő (F., L.1972., M.).

Fenológiai adatok: Kifejlett példányok: V-VII. hónapig. ♀ coconnal: VII. hónapban (F.). Házánkban: VI-VIII. hónapban (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek: Loksa szerint előfordul Magyarországon.

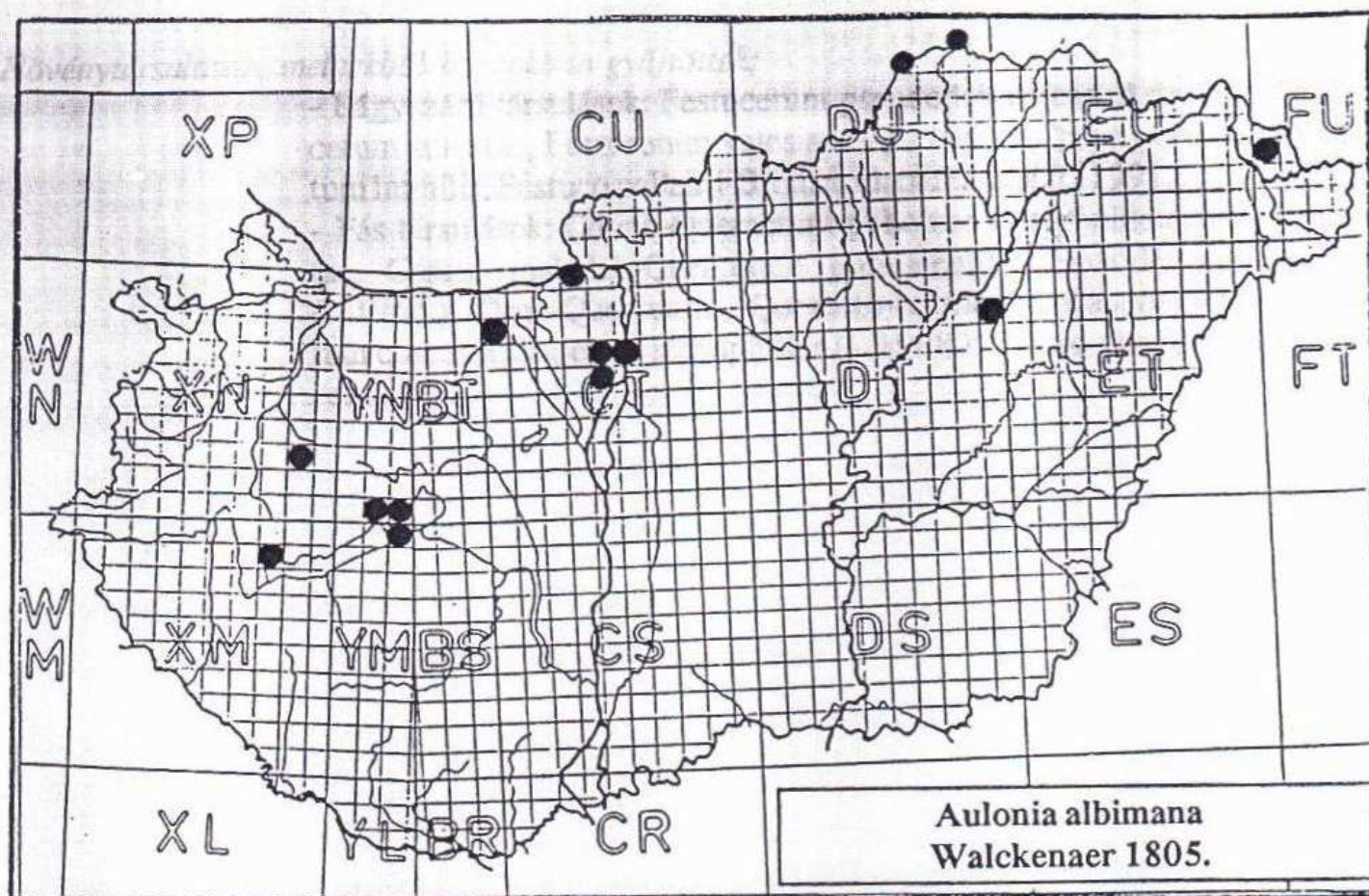

Elterjedési területe: Angliától Szibériáig elterjedt (L.1972.). Arboreal-mediteranean faj (F.).

Ökológiai jellemzése: Világos élettereken élő hygrobionta faj (P.). Álló- vagy lassan folyó vizek partjain (F., L., M.) fordul elő az árnyas helyeken (F., M.), ahol a talaj már vízzel átitatott (L.1972.), és alacsony, de dús növénytakaróval bír (F., M.). Kerüli az árnyékos helyeket (L.1972., P.), a köves partokat (F.). A pázsitos, mohás talajt kedveli (D.). Különböző oligo-, mezo-, és eutróf vegetációkból, nyílt lápfelszínekről, iszapnövényzetből, nedves rétekről gyűjtötték (P.). Úgyesen fut a vízfelszínen - de kevésbé jól mint a *P. piraticus* (F.) - , a növények szárain a vízszint alá is lekúszik. A pár 20 cm hosszú, 2 cm átmérőjű tárnában tartózkodik, amelyet körülszőnek (M.).

Fenológiai adatai: Stenochron. Fő aktivitási ideje: VI. hó közepétől a IX. hónapig (P.). Hazánkban: V-VIII. hónapig (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CS 87. Orgovány: Kargalla.

Elterjedési területe: Főleg a Közel-Keleten (J.), Szíriában, Palesztinában (L.1972.), de egész Európában elterjedt (J., L.1972.). Arboreal-mediteranean (F.).

Ökológiai jellemzés: Mezotop, hemiombrophil, hemihygrophil faj (F., J.). Meleg, napos, köves életterekre jellemző az előfordulása (J., L.1972., M.). Erdőszéleken (J., L.1972., M.), erdei tisztásokon (F.), napos domboldalakon (J., M.), dolomit-sziklagyepekben (B.), gyümölcsösben (S.) gyűjtötték. Állandó lakója a talajnak, a moha alatt vagy köves növénytakaró alján húzódik meg (F.). Dahl szerint 900-2000 m-es tsz. feletti magasságig található (F.).

Fenológiai adatai: Kifejlett példányok: V-VII. hónapig. ♀ coconnal: VI. hónapban (F.). Magyarországon: V-VII. (L.1972.).

Publikált hazai lelőhelyek és UTM kódjaik: CT 07. Gerecse: Hajagos-Turul-hegy; CT 39. Basaharc; CT 45. Budaörs: Odvas-hegy; CT 46. Budapest: Júlia-major; CT 56. Budai Sashegy; DT 97. Egyek: Oháti-erdő; DU 67. Tornai karszt: Nagyoldal; DU 88. Tornai karszt: Alsó-hegy; FU 03. Nyírestő; XM 78. Készthelyi-hg.: Pető-hegy, Apró-hegy; XN 82. Somlővásárhely: Somló; YN 10. Aszófő; YN 20. Csopak; YM 29. Balatonszántód;

Növénytársulások, melyekből hazánkban gyűjtötték:

- Lágyszárú társulások: Festucetum pseudodalmaticae, Astralago-Festucetum sulcatae, Festucetum valesiacae (L.1988.); Chrysopogono-Caricetum humilis, Festuco pallenti-Brometum pannonicum (L.1991.).
- Fás társulások: Cotino-Quercetum pubescentis coronilietosum coronatae, Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis clematidetosum rectae (L.1966.); Orno-Quercetum, Querceto-tataricum, Calamagrosti-Salicetum cinereae, Stipetum stenophyllae (L.1988.); Ceraso-Quercetum pubescentis (Sz.).

IV. ÖSSZEFOGLALÁS

A Publikált adatok alapján 55 (10 x 10 km-es) négyzetből van adatunk. Egy négyzet esetén-
ként több lelőhelyet is tartalmaz (pl. BT 94. Bakony: Galya-völgy; Vértes: Csókakő). Az ország
egyes tájegységei viszonylag jól kutatottak - pl. az Alföld nagy része; Bakony -, más területei,
mint pl. a Börzsöny, Zempléni-hg. azonban még felderítetlenek ebben a vonatkozásban. Mind-
ezek figyelembevételével elmondható, hogy leggyakoribb fajunk a *Trochosa terricola* ill. a *Par-*
dosa lugubris, a *Trochosa ruricola* és az *Alopecosa sulzeri*. Vannak igen ritkán előforduló
fajaink is (lásd: melléklet) és olyanok, melyek hazai előfordulása még nem bizonyított. Ilyen faj
a *Xerolycosa nemoralis*, *Acantholycosa lignaria*, *Pardosa vittata*, *Alopecosa pinetorum* és az
Arctosa stigmosa. A farkaspókok további faunisztikai és ökológiai kutatása tehát izgalmas fel-
adatnak ígérkezik. Ehhez nyújthat segítséget munkám.

1. *Pardosa lugubris*2. *Pardosa ruricola*3. *Pardosa vittata*4. *Pardosa sulzeri*5. *Pardosa trochosa*6. *Pardosa trochosa*7. *Pardosa trochosa*8. *Pardosa trochosa*9. *Pardosa trochosa*10. *Pardosa trochosa*11. *Pardosa trochosa*12. *Pardosa trochosa*13. *Pardosa trochosa*14. *Pardosa trochosa*15. *Pardosa trochosa*16. *Alopecosa sulzeri*17. *Alopecosa pinetorum*18. *Alopecosa trochosa*19. *Alopecosa trochosa*20. *Alopecosa trochosa*21. *Alopecosa trochosa*

*I. táblázat: Farkaspókjaink fenológiai adatai (L. 1972., * F. nyomán)*

[illegible]

V. IRODALOMJEGYZÉK

- Loksa, I. (1961): A Kovácsi-hegy ízeltlábúiról. - Állattani Közlemények, 48 /1-4/: 65-80.
- Loksa, I. (1971): Zoozönologische Untersuchungen im nördlichen Bakony-Gebirge, - Ann. Univ. Sci. Budapest, 13:301-314.
- Loksa, I. (1973): Bodenzoologische Untersuchungen in den Alkali-Waldsteppen von Margita, Ungarn. - Opusc. Zool. Budapest, 11 /1-2/: 79-93
- Loksa, I. (1981): Die Bodenspinnen Zweier Torfmoore im Oberen Theiss-Gebiet Ungarns. - Opusc. Zool. Budapest, 17-18: 91-106.
- Loksa, I. (1981): The spider fauna of the Hortobágy National Park (Araneae). - The Fauna of the Hortobágy National Park, pp. 321-339.
- Loksa, I. (1987): The spider fauna of the Kiskunság National Park (Araneae). - The Fauna of the Kiskunság National Park, pp. 335-342.
- Loksa, I. (1988): Über einige Arthropoden-Gruppen aus dem Biosphäre-Reservat des Pilis-Gebirges (Ungarn). - Opusc. Zool. Budapest, 23: 159-176.
- Loksa, I. (1966): Die bodenökologischen Verhältnisse der Flaumeichen - Buschwalder Südostmitteleuropas. - Akad. Verlag. Budapest, 437 pp.
- Loksa, I. (1972): Pókok II. - Araneae II. - Magyarország Állatvilága 18 /3/: pp 1-64.
- Balogh, J. I. (1933): Adatok a Balaton környékének pókfaunájához. (I.) Magyar Biológiai Kutatóintézet Közleményei, 6: 133-41
- Balogh, J./I. (1935): A Sashegy pókfaunája. - Doktori értekezés, Budapest, 60 pp.
- Samu, F. (1986): Talajon élő pókfajok számának becslése egy gyümölcsösben. - TDK dolgozat, Budapest, 17 pp.
- Szinetár, Cs. (1991): Pókfaunisztikai vizsgálatok a Somlón és a Devecseri Széki-erdőben I. - Folia Musei Historici Naturalis Bakonyiensis, 10:179-190.
- Kerekes, J. (1988): Faunistic studies on epigeic spider community on sandy grassland (KNP). - Dept. of Zoology A. University Szeged.

Dieter, M. (1983): Die Spinnsefauna des Naturschutzgebietes "Ostufer der Müritz". - Zoologischer Rundbrief, 3: 36 pp.

Jedlicková, I. (1988): Spiders (Aranei) of the Jurský sít Nature Reserve (Czechoslovakia). - Biologické Práce, 34 /3/: 166 pp.

Platen, R. (1984): Ökologie, Faunistik und Gefährdungssituation der Spinnen (Araneae) und weberknechte (Opiliones) in Berlin (West) mit dem Vorschlag einer roten Liste. - Zool. Beitr., 28: 125-168.

Miller, F. (1971): Pavouci - Araneida. PP. 51-306.

Fuhn, J. E. ; Niculescu-Burlacu, F. (1971) Arachnida. Lycosidae. - Fauna Republicii Socialiste Romania, 5/3/: 256pp.

Kisbenedek, T. (1991). Habitat preference and seasonality of spider (Araneae) Communities in dolomitic grasslands. - Ann. Hist.-Nat. Mus. Hung., 83: 253-267.

Herman, O. (1876-79): Magyarország pókfaunája, Budapest.

Chyzerlet Kulczynski, L. (1892, 1894-97): Araneae Hungariae, Budapest.

Kolosváry, G. F. (1932., 1934., 1935.): Die Spinnenbiosphäre des Ungarlandischen Pannonbeckens I. II. Act. lit. sci. Univ. Mung., 4 /2/, 5 /1-2/, 5 /3/,

1. BR 88.

2. DS 80.

3. BT 94.

4. CS 66.

5. CS 77.

6. CS 78.

7. CS 87.

8. CS 88.

9. CS 89.

10. CS 97.

11. CT 05.

12. CT 07.

13. CT 39.

14. CT 41.

15. CT 42.

16. CT 45.

17. CT 46.

18. CT 47.

19. CT 48.

20. CT 49.

21. CT 56.

22. CT 58.

23. CT 64.

24. CT 72.

25. CT 77.

26. CT 83.

27. DS 29.

28. DT 85.

29. DT95.

30. DT97.

31. DT98.

32. DU51.

33. DU52.

34. DU67.

35. DU72.

36. DU88.

37. ET04.

38. ET08.

39. ET17.

40. ET26.

41. ET27.

42. EU46.

43. FU03.

44. XM69.

45. XM77.

46. XM78.

47. XM79.

48. XM92.

49. XM98.

50. XN18.

51. XN82.

52. YM09.

53. YM19.

54. YM29.

55. YN04.

56. YN10.

57. YN20.

32. DU51.

33. DU52.

34. DU67.

35. DU72.

36. DU88.

37. ET04.

38. ET08.

39. ET17.

40. ET26.

41. ET27.

42. EU46.

43. FU03.

44. XM69.

45. XM77.

46. XM78.

47. XM79.

48. XM92.

49. XM98.

50. XN18.

51. XN82.

52. YM09.

53. YM19.

54. YM29.

55. YN04.

56. YN10.

57. YN20.

58. YN21.